

histoires hermetique
p - 128 et 29

15271/A/1 + 35314

L xxxix

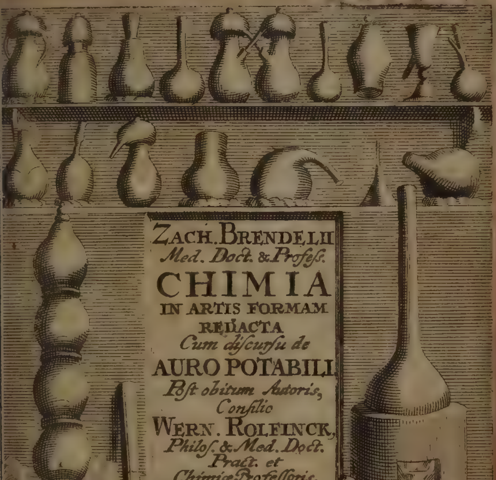
7/6

1) BRENDEL, Z

2) MAPPUS, M. Snr

142^H 8

1

ZACH. BRENDELII
Med. Doct. & Profeſſ.
CHIMIA
IN ARTIS FORMAM
REDACTA
Cum diſcurſu de
AURO POTABILI
Poſt obitum Autoris,
Conſilio
WERN. ROLFINCK,
Philoſ. & Med. Doct.
Pract. et
Chimicæ Profeſſoris.
LUGD. BATAV.
Ex Officina
ARNOLDI DOUDE
1671.

ZACHARIÆ BRENDELII
Med. Doct. & Profeſſ. Publici

CHIMIA

IN ARTIS FORMAM REDACTA
Ubi præter Methodum addiſcendi ἐγχειρήσεις Chimicas facilimam, diſquiſitio curata de famoſiſſima præparatione,

AUR[illegible] POTABILIS
inſtituitur.

Poſt obitum Autoris, Conſilio
WERNERI ROLFINCK,
Hamburgenſis Philoſ. & Med. Doct. Pract. & Chimiæ Profeſſoris.

LUGDUNI BATAVORUM
Ex Officinâ ARNOLDI DOUDE,
Bibliopolæ proximi Academiæ,

CIↃ IↃ C LXXI.

WELLCOME HISTORICAL MEDICAL LIBRARY

PROOEMIUM I.

& quidem ejuſdem

SECTIO I.

Continens commendationem Chimiæ.

INter cœteras artes, quas in communem ſalutem divina humano generi conceſſere conſilia CHIMIAM nobilitatis radiis micare, veritatis ſplendore ſcintillare, certiſque fundamentis niti, uno ore, conſtantique teſtimonio affirmant Philoſophi, omnique exceptione majores ſummi Monarchæ, Virique plurimi Integerrimi. *Theobaldus Hogl. in procem. libri de diffic. Alchim.* & quidem illi, diverſiſſima, diſtantiſſimaque incoluerunt loca: diverſis etiam vixerunt temporibus, ita ut à ſe invicem illum errorem (*ſic enim vocant Miſochimici*) diſcere potuiſſe non videantur. Unde apparet, conſenſum illum tàm latè patentem non unius Urbis, ſed Orbis, aliud nihil quam evidentiſſimam infallibilemque veritatem continere *I. W. è Dienheim*

Chimia eſt ars nobiliſſima, veriſſima, certiſſima.

i. ex unanimi conſenſu plurimorum Philoſophorum & ſummorum virorum &c.

heim l. de Medicina univerſali p. 3.

2. Ratione originis quam à Deo T. O. M. deducit.

Ars hæc præterea, æquè ac aliæ artes ac ſcientiæ laudatæ à Deo Patre luminum originem ſuam deducit, quod *Hermes Maximus ille Philoſophus* (alia teſtimonia ut hac vice præteream, cum unicum hoc illuſtre inſtar omnium eſſe poſſit) atteſtatum facit, *cum in hæc erumpit verba cap.* I. *de lap. ſecreto.* Artem hanc & ſcientiam ſolius Dei vivi inſpiratione habui, qui mihi famulo ſuo pandere dignatus eſt.

3. Ratione fidelitatis & utilitatis in Medicinâ.

Inſuper Chimia, Medicinæ amanuenſium & miniſtrarum, quarum numero plures ſunt, fideliſſima exiſtit: quâ ſine maximo ægrotorum damno, ut taceam nauſeâm, carere nequit; in hâc præſertim mundi ſenecta, ubi duro nodo durus quærendus eſt cuneus. Jam enim non pari facilitate curari morbos, ac ſuperioribus ſeculis factum, vel unicum hoc evincere videtur; quod *M. Cato de re ruſticâ c.* 156. 157. braſſicam per annos ſexcentos Romanis Panaceæ inſtar omnis generis morbos curaſſe, ab iiſdemque eos præſervaſſe clarè pronunciat. Noſtris temporibus hoc mirum auditu, ne dicam factu eſſet: Quod ſi quis

Non æque facilè jam curantur morbi ac priſcis temporibus.

quis inveniretur, qui in uſum per jocum ſaltem reducere conaretur, næ ab omnibus ludibrio haberetur!

Poſtremùm, ut eloquar, quod res eſt (verborum horum autor eſt *Quercetanus, Medicus ille Regius & egregius*) huic arti acceptum ferre debet Pharmacia, quicquid habet pulcri atque artificii nobilioris, adeo ut ars Medi ſimplici- ter in ſua perfectione conſiderata medicamentis Chimicis carere nequeat, illique qui Chimiam à Medicina Dogmaticâ diſgregatam cupiunt, ſimiles videantur iis, qui Solem è Mundô ſublatum volunt.

4. Quia Chimia partem pharmaceuticen ornat egregiè.

Sed quemadmodum alias in Mundo hoc immundo contingere ſolet, ut nihil tam ſanctum, tam laudatum, tàm perfectum reperiatur, quod ſuos non habeat profanatores, ſuos oſores, ſuos roſores, qui veneno ſuo illud inficiant & depravent, qui naſo adunco ſuſpendant, quique illi, inclementer dicendo, labem aliquam aſpergere, & quovis modo detrahere auſint: ita etiam hoc fatum ſanctiſſimam, laudatiſſimam, atque immaculatiſſimam Artem hanc manere deprehendimus.

Uti omnia egregia inventa aut ſpernuntur, aut carpuntur aut profanantur; ita quoq; Chimia.

Præfanatorum Chimiæ pœna digna.

PRIORES quod attinet, ſanè digni eſſent, quos prudens Magiſtratus ſeveriori oculo obſervaret, inque eos exempla ſtatueret, quò alii ab ejusmodi facinoribus deterrerentur. Quotuſquiſque enim non eorum, qui militiam egeni deſeruere, Tonſores, Rabulæ, vetulæ incantatrices, Monetarii contemtiſſimi audiunt, aut quocunque modo bona ſua dilapidarunt, Chimicus audire non cupit? interim nihil ab Elephante differt, ne quid durius proloquar. Sed verendum, ut hic quoque locum inveniat *Salvatoris* noſtri dictum de erroribus in Eccleſia exiſtentibus (*ſi parva magnis componere licet*) ZIZANIA SINITE CRESCERE USQUE AD MESSEM &c.

Oſores Chimiæ jamdudum ſeſe ſubduxerunt.

Illi verò qui audito ſolo Chimiæ nomine inhorreſcunt & ſubinde vomituriunt, quos ceu haleces ſale condiendos, poſteaque in fumo ſuſpendendos *Muſetus* dictitat; illi, *inquam*, temporis progreſſu, rerum omnium Magiſtra, Artis evidentiâ, propriaque conſcientiâ victi jamdudum obmutuere.

Roſores Chimiæ quidem multi ſunt, ſed devicti.

Horum vero obtrectationes & objectiones tot ſunt,

—— *quot divitis oſtia Nili*, quas tamen

tamen ut elumbes ne τ͂ δ' ἰάμυ χρὺ æſtimant cordati, illaſque diluit *Ioh. Conradus Gerhardus in extracto Chimicarum quæſtionum*, ſimul etiam veritatem artis hujus contra negantes principia fundamentaliter & fusè adſerit.

Objectio. Quod celent omnino vel obſcurent inventa, Chimici reprehenduntur.

Unum aut alterum ſolum movebimus, quod pleriſque ejus cultoribus jure merito exprobrari queat.

Quod celent omnino vel obſcurent inventa Chimici, deſeruntur.

Nempè quod magnis impenſis vigili labore & indefeſſo ſtudio inquiſitam inventamque ſcientiam *aut in arcanô habeant omninò neminique quicquam de eadem communicent: aut ſub parabolis obſcuriſque ænigmatis deſcriptam eandem in lucem, prodire patiantur. Et quidem iſtorum adeò affectatè obſcuri ſunt, ut ſatius ſit, nihil iſtiuſmodi ſcriptorum legiſſe, quam multa ejuſdem farinæ multo ſtudio perluſtraſſe.* Quam quidem conſuetudinem, qamvis illi ſuis rationibus, ob quas ita arcana obnubilent, deſtitui haud videantur, noſtro ſuffragio, cum peccent contra dilectionem proximi, commendare haud poſſumus, imò conducibilius judicamus planè & perſpicuè in uſum publicum ſua experimenta & inventa promere.

Objectio. *Objiciunt. alii ejuſdem tenoris titulotenus multa, imò plurima hinc inde typis conſcripta conſpici, quæ tamen ubi inſpexeris, ne caſſâ nuce emeres.*

Reſponſio ad objectionem præcedentem. Quibus reſponſum volo, me quoque plurimos tractatus vidiſſe, qui prima fronte montes aureos, & neſcio quid amplius promitterent, ſolidæ tamen ſcientiæ parum, aut ferè nihil continerent, adeò ut doluerim jacturam laboris, temporis, chartæque, quæ ipſis excudendis & legendis inſumta fuere.

Verum neque horum imperitia & inſcitia quenquam deterreat â benedictis hiſce ſtabulis divinum nectar porrigentibus: jubeantur valere impoſtores, agyrtæ fumivenduli: ſpinæ, tribulique abjiciantur, roſæ eligantur.

Medicina & Chimia tanquam Domina & Serva meritò conjunguntur. Nemo ſubterfugiat haud pœnitendum laborem; &, cum non lateres, lutum, ligna, lapides, tegulas, ſed corpus humanum nobiliſſimæ noſtræ artis ſubjectum ſit, nullis ſudoribus parcamus; utramque, Medicinam & Chimiam, ceu DOMINAM & SERVAM conj ungamus: ſic lœtis fortunata praxis ſurget honoribus, medicamenta talia ſpes ægrotantium felicius ſaturabunt, fructuſque

ſani-

ſanitatis uberiores ferent.

Sed vino vendibili non opus eſt ſuſpenſa hedera, nec Chimia magno eget patrocinio: jamdudum enim ea ſe â contemtu vindicavit, de roſoribus tanquam hoſtibus devictis triumphavit, multiſque ſui deſiderium & amorem inſinuavit in victoriæ ſolio collocata: hoc unicum tantum in votis habens, ut â ſuperfluis liberetur, & in artis formam redigatur.

Hunc laborem in me derivabo, Ariadnæo filo Labyrinthum expediam, ſemitam ſtraturus paratam ductorem me ſiſtam. Accipite Philiatri diſcurſum hunc eo, quo traditur animo. Legite, judicate, ſique rationi conſentanea, votiſque reſpondentia fuerint deprehenſa, in uſum traducite.

Precatio Autoris

DEUM etiam τριςμέγιστον mecum indeſinenter orate, ut unà cum purá ſalvificaque Religione, quâ, DEO ſit laus ineffabilis, hucuſque ſub umbrâ RUTÆ virentis fruimur, bonas artes ad unam omnes, & in illis Chimiam quoque conſervare, illiſque incrementa clementer largiri, noſque poſteroſque noſtros, ſi qui tamen futuri ſunt, contra omnes Satanæ, ejuſq; emiſſariorum machinas

chinas & ictus fortiter defendere velit. Amen.

SECTIO II. PROOEMII.

Continens definitionem & diviſionem Artis Chimicæ.

Vocabulum Chimiæ varie hinc inde accipitur.

VOcabulum Chimiæ ambiguum eſſe, diverſimodeque à variis explicari conſtat, itaque quid ſub Chimiæ nomine velim, paucis explicabo.

Chimia quid ſit apud Philoſophos Chimicos.

Chimiam cum nomino, non intelligo totam illam diſciplinam, quam Philoſophi Chimici ſcientiam ſcientiarum indigitant, atque cum ipſa omnes ſcientias commiſcent, & confundunt, inque ipſâ tractari comminiſcuntur, aut ſi quid amplius, etiam eâdem abuti volunt & audent.

Chimia quid ſit pro inſtituti ratione.

Inſtituti verò ratione Chimiam voco habitum Chimicum, quo qui præditus fuerit, poterit medicamenta Chimica legitimè præparare, & de præparatis, ut & deſcriptionibus eorundem aliquô modô judicare.

Habitum Chimicum

Hunc Habitum, ſi quis comparare voluerit, neceſſe eſt, ut duo ſibi proponat inda-

indaganda. I Ignis gradus, qui & quot ſint. II. Genera ignium, quæ & quot ſint, & quæ operationes Chimicæ ignis regimine & ejuſdem ope exerceantur. Operationes enim quæ abſque his à Chimicis peraguntur, partim numero paucæ ſunt, partim leviculæ & manuariæ, quæ omnibus patent, nec opus habent peculiari manuductione aut demonſtratione.

acquirendi cupido quænam ſint indaganda.

Itaque ſi de gradibus ignis, ejuſdem generibus & operationibus in iiſdem perficiendis, pro virlii dixero, & demonſtravero; ſatis ſuperque me dixiſſe & demonſtraſſe autumo; adeò ut ſperem, intra paucas ſeptimanas majorem fructum illos percepturos eſſe, qui ſecundùm hæc præcepta Chimica exercitia tentabunt, quam ſi per multas æſtates, imò per totam ætatem ſine horum cognitione varias, multique laboris operationes & deſtillationes tentaſſent. Varia enim qui tentat ſolum ex deſcriptionibus hinc inde extantibus ſine ignis cognitione, næ ſimilis mihi videtur ei, qui ignotam ſylvam ſine duce pererrat & ſine cognitione ſeu annotatione certorum locorum pervagatur.

Ignis gradus & genera, operationeſq; in iiſdem peragendas qui callet, multum profecit in Chimicis.

SECTIO I.

De gradibus ignis,

& quidem

CAPUT I.

De iiſdem in genere.

Crambe bis cocta mors eſt.

Ne bis, terve eadem de iiſdem dicendo, nauſea moveatur, antè omnia neceſſarium videtur declarare gradus ignis. Hi enim in omni genere ignis & in omni operatione recurrunt. Itaque ſemel integrè eoſdem explorare & demonſtrare annitar.

Ignis hic accipitur in ſtrictâ ſignificatione.

Hic notandum I. me accipere ignem inſtrumentum illud proprium & præcipuum Chimiæ in ſtrictâ ſignificatione pro viſibili & materiali tantùm igne, quô plerumquè uti ſolemus; non verò pro omni calore, qui ignis vim oſtendit, igneoſque effectus producit, uti ſunt: *V. g. Deſtillatio ex refractione radiorum Solis, Digeſtio in fimô equinô &c.* propterea, quod hæ operationes partim non dependeant ex voluntate & poteſtate Artificis, *ceu inquit Libavius in notis ad*

ad Alchimiam cap. 9. partim non ſint ejus ponderis & neceſſitatis, quin iiſdem ſine defectu Artis carere poſſimus.

2. Ignis gradus quatuor recenſentur ab Autoribus Chimicis, quos præſcribere impoſſibile eſſe, & tantùm Artificis diſcretioni commiti *Ducanus Bornetus in Iatrochimico* pag. 5. ſcribit, & *paulò antè nempe* pag. 4. *candidè fatetur* apud nullos autores definiri, niſi per ſimilitudinem aut comparationem, cum tamen omnes libri Chimicorum ſint referti directionum talium farragine, & ſæpius audiantur illæ vel ſimiles admonitiones: *Sit ignis tam fortis, ut manum intra arenam vel ſupra alembicum continere poſſis. Vel ut* Sulphur, *Plumbum, vel alia elaboranda in fluore, vel ſine illa retineri queant.* Utut autem ſeſe habeat hæc cognitio graduum ignis, tamen cognitu perneceſſaria eſt, ut ſine illa tractatio hæc mutila eſſet, adeoque admonitiones & directiones prædictæ ſimileſve intelligi non poſſent. Itaque, ceu promiſi, ſingulos ſingulatim eruere conabor breviter. Lectorem plura & dilucidiora deſiderantem remittens ad *Sennertum l. 5. inſtit. Medicinæ.*

Ignis gradus ab autoribus non definiuntur, ſed deſcribuntur, ſaltem per comparationem & ſimilitudinem.

CAPUT II.

De primo Ignis gradu.

Primus grad. ignis comparatur variis rebus.

PRimus gradus ignis eſt infimus & leniſſimus, comparaturque calori gallinæ ovis incubantis & pullos excludentis, vel calori Solis temperato menſe Majô, & indicatur ex eô, quando manus ſuper fornacis ventilabro, quod vocant, continuò abſque læſione detineri poteſt: Vel quod ventilabrum unicum tantùm (ſi nempè parvum eſt) vel dimidium (ſi majuſculum ſit) apertum ſit: Et cernitur propriè in primô gradu Balnei humidi. Hoc gradu ignis putrefactio, digeſtio, circulatio, (quæ à digeſtione inſtrumentis & fine differt) perficiuntur.

Signa primi gradus ignis.

Quæ operationes ope primi gradus perficiantur?

Succi balſamici in parvâ doſi magnarum exiſtunt virium.

Exempli loco exhiberi poteſt depuratio ſuccorum ex herbis expreſſorum, ut inde in quintam Eſſentiam, quaſi ſeu ſummam puritatem redigantur. Hi ſucci depurati vocantur à quibuſdam ſucci Balſamici & in parvâ doſi magnarum exiſtunt virium. *Digeſtio enim hæc,* ceu inquit quidam, humores ſpiſſos ſubtiliat, aquoſitates & cruditates in ſuccis con-

Digeſtio quid præſtet?

concoquit, opaca illuſtrat, omneſque fæces & impuritates, quæ intrinſecus antea latebant, ſeparat & graviores ſeu terreſtriores ad fundum præcipitat; leviores verò ut ſpumam ſuperficiei innatare cogit: qualitates alienas corrigit & tollit; idque vi & efficaciâ externi caloris calidum innatum (cujus virtute præcipuè opus abſolvitur) in actum redigentis, hincque continuitatem totius penetrantis facit.

Exemplum digeſtionis eſt ſuccorum depuratio.

℞. *ſucci becabungæ ex integrâ plantâ contuſa per prælam fortiter expreſſi* ℔iiij.

Huic adde

Spiritus vini ab omni phlegmate depurati ℔j.

In vitro diligentiſſimè obturato repone in B. M. ſine lentô calore digeri per tres aut quatuor dies noctesque vel etiam amplius.

Tantam quantitatem fæcum terreſtrium deponit hôc modô quilibet ſuccus, quantam nemo ineſſe crederet, niſi videret. *Deinde per chartam excola ſuccum depuratum; relictis, quæ in fundum ſeceſſere, fecibus & firmiſſimè obſeratô orificiô reſerva uſui: ſervatur enim*

in plures annos citra corruptionem. Et hæc de primo ignis gradu.

CAPUT III.

De ſecundo gradu.

Secundus ignis gradus quando cernitur?

SEcundus ignis gradus deſcribitur, quando ventilabrum aliquô modô, ſine læſione, attamen non ita diu, & continuo, ut in primo gradu, attingi poteſt, & propriè exhibetur in ſecundô gradu cinerum: *cujus exemplum eſſe poteſt Rectificatio ſeu Purificatio Spiritus vini per ſpongiam in phiolâ peragenda.* Cui cum præmittenda ſit alia deſtillatio *infra ſect. 2. cap. 4.* tractanda, ad illum locum differam, ubi totam præparationem cum omnibus Encheirematis proponam.

CAPUT IIII.

De tertio Gradu.

Tertii ignis gradus deſcriptio.

TErtius ignis gradus cognoſcitur ex eô, quandò calor ſine præſentia flammæ ex ventilabro ita manum ferit, ut non poſſit eum perpeti, aut aliquantiſper

tiſper ſuper idem quietè verſari. Propriè demonſtratur in tertiô gradu arenæ, exemplô ſublimationis Sulphuris. Sublimandi SULPHURIS rationes verò variæ hinc inde apud Autores Chimicos cernuntur, quænam ergò eligenda ſit, paucis docere videtur opportunum. *Sulphur ſublimandi rationes variæ hinc indè proſtant.*

1. *Quidam recipiunt Sulphuris & Colchotaris Vitrioli partes æquales. Colchotar autem Vitrioli quomodo parari debeat exactè docuit Angelus Sala in Hemetologiâ ſua p. 21. Idque interprete Cl. Dn. D. Andreâ Tentzeliô.* *I. Ratio flores Sulphuris præparandi.*

2. *Alii autores recipiunt Sulphuris libram unam & addunt.* *II. Ratio flores Sulphuris præparandi.*

Vitrioli calcinati ad rubedinem i. e. Colchotaris ejuſdem

&

Salis toſti ana, ℔ß.

3. *Alii ad libram unam Sulphuris aſſumunt Vitrioli ad rubedinem calcinati; ſeu, quod idem eſt, colchotaris ejuſdem atque ſalis commu is fusi ſeu toſti ana libram unam.* *III. Ratio flores Sulphuris præparandi.*

4. *Alii aliam proportionem obſervant.* *IV. Ratio eoſdem ſublimandi.*

Hæc diverſitas proportionum nemi-

nem quidem turbare debet. Non enim ratione operationis ita multùm refert, ſive hæc, ſive alia proportio obſervetur: modò ignem debitum adminiſtrare dicerit quis. Quò enim pauciora ſunt additamenta, eò mitior ignis in ſublimatione Sulphuris eſt fovendus; alias ſulphur fuſionem incurrit, & in fundô cucurbitæ detinetur. Si vero major eorum quantitas adjecta eſt; ignis fortior adhibebitur: alias nihil florum in altum elevaretur: ceu diſerte explicat *Sennertus in Inſtitutionibus Medicis cap. de floribus & ſublimatis.*

Diverſitas proportionum non ita attendenda quàm ingredientium.

Ignis major fundendo Sulphur ejuſdem ſublimationem impedit.

Hoc verò notatu dignum, à pauciſſimis tamen animadverſum, quod flores Sulphuris, ſalis uſti ſeu fuſi comminiſtione, reddantur noxii & corroſivi quaſi: quod exemplô Mercurii ſublimati demonſtrari poteſt, quem ante ſublimationem minimè corroſivum, in ſublimatione à duobus his invicem junctis, puta Vitriolô & Sale; nanciſci vim corroſivam omnes ferè Chimici unanimiter teſtantur, neque etiam ſecus docentes audiendi.

Veriſſima & tutiſſima ratio

Sulphur igitur cum colchotare Vitrioli ſolô diligenter miſce, & inde in cucur-

cucurbitam vitream vel terream vitreatam, atque impoſitô alembicô vitreô juncturiſque luto (ceu multi præcipiunt) munitis, primùm lenem ignem adhibe, & duobus elapsis horis vapores humidi apparebunt, liquorque acidus diſtillabit, qui excipulò cum roſtrô alembici exactè unitô & perlutatô recipi debet. *ſublimandi Sulphur.*

Poſt horas 4. 5. vel 6. flores aſcendere incipient. Itaque roſtrum alembici, ſi anteà non fuit occluſum, luto claude, ignem paulatim auge & ſublimabitur Sulphur. Calor verò non intendatur magis, quam ut manum aliquandiu ſuper alembicum sine læsione ejusdem retinere poßis. Atque ita continua ſublimationem, donec alembicus incipiat refrigerari. Indicatur enim hoc ſignô nihil ſpirituum amplius aſcendere.

Operatiò hæc ter repeti poteſt, ita tamen, ut flores ſublimati omnes cum recenti colchotare prius benè triturentur & exactè commiſceantur.

Non verò incommodum erit, ſi præſertim multum Sulphuris creditum fuit cucurbitæ, ſemel atque iterum mutare alembicum, floreſque eximere, ne ex

alembicô iterum decidant in Cucurbitam, & ſic colliquentur iterum flores, protrahaturque ſublimatio.

Cautè tamen & celeri manu hoc agas neceſſe eſt, ni velis periclitari. Securior poteſt eſſe is, qui quandò videt alembicum floribus refertum, refrigerari omnia permittit, & poſteà exemptis floribus de novo refocillat Vulcanum.

I. Cautela obſervatione digna.

II. Cautela non minus neceſſaria.

De uſu florum ſulphuris cumulatè præter alios docuit *Crollius in Baſilicâ Chimicâ p.* 234.

Obiter notandum, non eſſe imitandos illos, qui, ut flores ſulphuris efficaciores reddant, addunt.

Florum ſulphuris ℔i ß.
Colchotaris vitrioli ℥vi.
Salis fuſi ℥v.
Thuris, Maſtichis a. ℥iij.
Aloes ſuccotorinæ purificatæ prius ℥iiij.
Croci ℥ß.

Omniaque trita atque benè mixta imponunt priori vaſi, ſi ſit adhuc integrum, vel recenti: additô alembicô in furnum reponunt, igneque ſubdito ſublimationem repetunt. Nam nihil virium

rium ſine combuſtione horum gummatum additorum accedit floribus ſulphuris: Combuſtio verò Gummatum, ſi accedat, Flores ſulphuris ingrati ſaporis reddit, ita ut à nemine aſſumi poſſint, adeò ut paradoxum in æternum ſit, & maximè vapulet ab experientiâ multorum Magiſtra qui hoc negat.

Notandum præterea, quàm multûm florum ſulphuris depereat ex hac actione: Ex dictà enim quantitate florum vix unciæ duodecim reiteratâ ſublimatione reſtabunt: uti annotat *Crollius*, idque non ex defectu artis aut errore artificis, ſed vi miſtionis. Conſultius igitur ii agerent, ſi floribus ſulphuris ter, ut dictum, ſublimatis adderent prædicta gummata unà cum Crocô prius ſubtiliſſimè pulveriſata, omiſſis tamen colchotare, & ſale fuſo, & additâ ſufficienti quantitate ſacchari vel Trageam componerent, vel Trochiſcos exinde efformarent.

Florum Sulphuris uſus à Paracelſo commendatus.

Paracelſus lib. de rebus naturalibus tomo 1 c. 9. p. 1046. ſequentem compoſitionem commendat quod conſervet quemlibet in ſanitatis ſtatu: (*quod tamen cum grano ſalis accipiendum eſt*)

præ-

præſervet præterea â peſte, Pleuriſi, febribus, putredine quavis, & Epilepſiâ: curetque Epilepſiam puerorum atque omnis generis tuſſes, pluſquam dici aut credi poſſit, ſi ſingulis diebus jejuno ſtomachô aliquid ex illa uſurpetur. Compoſitio dicta.

R. *Sulphuris purgati* ℥x.
Myrrhæ el. ℥ß.
Aloes epat. ℥i.
Croci orientalis ℥ß.

M. f. pulvis ſubtiliſſimus, qui ad placitum cum ſaccharo cando edulcorari poteſt. Sed hæc ὡς ἐν παρέργῳ Et tantum de tertiô ignis gradu.

CAPUT V.

De quarto ignis gradu.

Quartus gradus ignis quid eſt.

QUartus ignis gradus eſt, ſi gradatim â primô ſeu infimò ad reliquos aſcendatur, ubi videtur quod calor præſente flamma etiam extrà fornacem maximô impetu feriat manum ventilabro admotam. Hic propriè cernitur in quarto gradu ignis aperti, atque exem-

exemplô diſtillationis Vitrioli declarari poteſt.

R. ⊙li ℔x. *aut plures, paucioreſvè pro* capacitate retortæ terreæ, vel vitreæ loricatæ, *illudque ei incluſum crudum ſine præmiſſâ calcinatione vel aſſatione,* uti vulgaris habet conſuetudo, *impone fornaci ignis aperti, & claude deſuper undiquè præter ventilabra, & aliud parvum foramen circa juncturas, ubi recipiens cum collô retortæ lutô conjungitur.*

Exemplum quarti ignis gradus demonſtratur in deſtillatione Spiritus Vitrioli legitimâ.

Poſtea ſubminiſtra ignem primò lenem, deîn fortiorem paululùm, eouſque donec collum recipientis ſenties calefieri.

Tunc eundem ignem pedetentim auctum continua uſque ad refrigerationem, ſeu mitificationem quandam prædicti caloris intenſi in collo recipientis.

Hinc claude foramen illud & gradatim auge ignem, aperiendo ventilabrum unum poſt aliud, & injiciendo carbones plurimos, *donec videris Spiritum Vitrioli nubium inſtar albarum totam recipientis capacitatem replere.*

Hunc ignem continuabis tot horas,

quot libras Vitrioli credidiſti Retortæ, ſi nempe decem vel pauciores libras Retortæ incluſeris.

Oleum Vitrioli Corroſivum ſi in deſtillatione commiſcetur Spiritui, ab eôdem non poteſt ſeparari.

Ultrâ duodecim horas tamen ignis non eſt continuandus. Diutius enim, ſi urgeretur, igne illô vehementi, prodiret Oleum Vitrioli corroſivum, quod Spiritum Vitrioli alienâ facultate inficit, ab eodemque nullô ingeniô, nullô artificiô ſeparari poteſt integrâ utriuſque manente ſubſtantiâ.

Ratio ſeparandi phlegma à ſpiritu Vitrioli, ejuſdemq; e rectificandi.

Liquorem deſtillatum, quando omnia refrixerint, lutô prius benè madefactô, exime, & cineribus in cucurbitâ vitreâ cum alembicô roſtratô non accuratè clausô manda, inibique phlegma abſtrahe, donec liquor in fundo reſiduus gratam aciditatem adipiſcatur. Hunc remanentem liquorem inde retortæ vitreæ, ex arenaq; in cucurbitam vitream juncturis benè clauſis, pelle.

Ita Spiritus Vitrioli probè præparatus eſt, ut careat omni corroſione, quâ vulgariter præparatus haud deſtituitur, polleatque plurimi viribus, & volatilitate imprimis ac ſpiritualitate, ut ſic loquar, vulgarem multis modis vincat.

Dum

Dum verò hæc moneo, non ita iſta intelligi velim; quaſi putem ſpiritum dicta ratione deſtillatum eundem eſſe cum eo, qui in Apoplexia & Epilepſia utiliſſimus deprehenditur. Siquidem me non latet, quid de hoc *Fr. Baſilius hinc inde, & Paracelſus tomo 1. p.* 879. annotatum reliquerint. Sufficit autem hac vice monuiſſe. 1. Spiritus Vitrioli ſubtilioris & ſalubrioris deſtillationem non egere igne diuturno. 2. Plurimum olei craſſi & corroſivi, dicto modo, in capite mortuo relinqui, & proinde tutiorem eſſe uſum hujus ſpiritus Vitrioli, quam vulgaris. *Spiritus Vitrioli Epilepticus quid ſit.*

R. ⊖ *illud, ex quò Spiritus modò prolectus fuit, quod ad rubedinem calcinatum eſt,* *Oleum Vitrioli corroſivum quomodo deſtillatur?*

Inde in novam retortam & adde ſpiritus vini vulgaris ℥v. vel vi.

Stent in ea bene clauſa in frigido per tres vel quatuor dies.

Poſtea eandem repete actionem, & tamdiu urge ignem, donec nullæ nubeculæ albæ egrediantur. Demum in B. M. ſepara ſpiritum vini, & in fundo reſidebit oleum ⊖li corroſivum.

Dicta deſtillatio cum quamplurimis *Diſcurſus*

de geminâ destillatione Vitrioli, à quâ pauci pharmacopæi & destillatores non aberravêrunt.

nova, ideoque rejicienda videatur; E-contra verò vulgaris plurimos nacta patronos, paucis de iiſdem diſſerere lubet.

Quercet. in Tetrade p. 362.

Vitrioli quidem uſum quod attinet is, ut ſatis antiquus, ita fructuoſus eſt, adeò ut ipſi à *Phædrone & Paracelſo* tertia pars Medicinæ adſcribatur, imò ſi *Quercetanum* audire volumus, in unicô hoc metallicô individuô appoſitè & exquiſitè apparatô, & in ternas partes diſſectô integram Pharmacopæi officinam comperire licebit.

Ex vitriolô ritè præparato & cultellô Chimicô diſſectô tota officina pharmaceutica prodire poteſt.

Hinc *Angelus Sala de Vitrioli variis præparationibus librum* congeſſit, quem Anatomiam Vitrioli indigitavit, ſicque Quercetani verba approbavit, opinionemque ipſius veriſſimam eſſe demonſtravit.

De aliis verò præparationibus Vitrioli, præterquàm ejus deſtillatione, agere mei non eſt inſtituti. Ille minùs dextrè ſolet deſtillari, qui ſi dextrè apparatus fuerit, eximias illas dotes omnes, quas ipſi *Quercetanus in Tetrade* tribuit, ei ineſſe deprehendet Medicus, qui in uſum ſecundum methodica medendi præcepta & indicationes ipſum vocare volue-

voluerit.

Ut verò rem in pauca contraham, deſtillatio vulgaris duabus de cauſſis à me approbari nequit, duos quippè errores non tolerandos committit. *Primus eſt, quod calcinetur Vitriolum ab aliis ad albedinem, ab aliis ad flavedinem. Secundus quod ignem violentum diutius quam par eſt, adhibeant.*

Vulgaris deſtillatio vitrioli duos committit errores non tolerandos.

Cauſam primi erroris reddunt hanc: *Phlegma nempè ſic facilè, quod poſt deſtillationem multum faceßit negocii, evaporare.* Sed non animadvertunt iſti unà cum phlegmate ſpiritum ſubtiliorem, quem ſolum quærunt veri Chimici, evaporare. Sanè, cum primùm vulgari modô didiciſſem deſtillare ſpiritum Vitrioli, nec in eô ſummam ſubtilitatem, volatilitatem, ac, ut ita loquar cum *Quercetanô*, ſpiritualitatem deprehendiſſem, ſtatim de errore in illâ deſtillatione commiſo cogitatio ſubiit mentem, quem tamen ob communem conſenſum olfacere nequivi, donec tandem PARENS *meus Zacharias Brendelius Medic. Doctor & Profeſſor famigeratißimus*, ὄνων ἐν ἁγίοις chimicis ſtudiis etiam in ſummo ſenio deditiſſimus,

Ratio pro primo errore; & ejuſdem refutatio.

Calcinatio vitrioli aque ſpiritum ejuſdem ſubtiliorem ac phlegma tollit.

 mus,

mus, mihi ſcrupulum huncce eximeret, & quâ in re error committeretur, monſtraret.

Sive calcinetur Vitriolum, ſive non eadem ferè phlegmatis quantitas ſuppeditpoſt deſtillationem.

Rationem, quam afferunt, nullam eſſe ex eô colligere licet, quod ſivè calcinetur ſivè non calcinetur vitriolum, eadem ferè Phlegmatis quantitas finita diſtillatione ſeparetur. Adeô ut ſatis mirari non potuerim hanc ipſorum rationem, quæ ab experientia refutatur, quam iſti ſibi patronum eligunt, & ad quem tanquàm ad MINERVÆ ſtatuam, ſeu APOLLINIS Oraculum, & ultimum (*hac in parte ignorantiæ*) aſylum confugiunt.

Alia ratio pro primo errore ſeu calcinatione Vitroli.

Aliam rationem ego ſubdam, quæ fortaſſis urgentior videri poterat: Inventores calcinationis eò reſpicere voluerunt, ut calcinatione ſegregetur Spiritus quidam impurus, ſulphureus, nihil aut parùm de Vitrioli ſubſtantia participans, receptaculiſque majoribus & pręcioſioribus infeſtus & pernitioſus, quem ſilveſtrem appellitant; quod exindè cernere eſt, quod aliqui Vitriolum ad flavedinem uſque aſſent ſeu calcinent, quô eò accuratiùs ſilveſtris ille Spiritus (*qui ignem validum haud ſuſtinet,*

et, ſed ſtatim ab eo fugit) ejic atur & xterminetur.

Aſt ſua ſpe utplurimùm fruſtrantur, præſertim illi, qui leviter ſolùm ad albedinem calcinatione redigunt vi riolum; idemque incurrunt judicium hujus ſpiritus, quod Phlegmatis ſeparatores. *Rectius ſanè agerent, meô judiciô, ſi dictam ἐγχείρησιν facillimam & utiliſſimam inter diſtillandum adhi rent;* de quâ quidem multi multa laterant, pauci tamen de verò iſtius uſu vera pronunciant, ſicque ſe neſcire quid loquantur, demonſtrant. ἐγχείρησις tamen illa facilius praxi docetur, quam calamô.

Refutatio ſecunda rationis.

Intermittant igitur impoſterùm omnes Calcinationem Vitrioli, qui verum & λεπτομερεία partium præditum Spiritum ejuſdem deſiderant, niſi ſimplicem errorem duplicare voluerint.

Hic enim primus error alterius erroris proxima cauſſa exiſtit, de quo jam dicetur. Si enim, quod res eſt, loqui volo, nullam aliam reddere rationem poſſum, cur nempè tam violentum ſimul ac diuturnum ignem, in hujus deſtillatione adhibere neceſſum habeant, quam quod calcinatione perdiderint ve-

Secundus error in deſtillatione ſpiritus Vitrioli oritur in primò.

rum ſpiritum Vitrioli. Ne igitur omnē operam ludant, extrema tentent, ſuperos flectant, inferoſque moveant, h. e. ſupra & infra ignem augeant, adeò quidem ut carbones ipſis haud ſufficiant, ſed ligna quoque pro majori flammâ conciliandâ igni devoranda præbeant, & ipſis eò major Chimicus cluere videatur, quo majori & diuturniori igne noverit urgere Vitriolum. *Vt taceam hac vice fornaces ultra tres ulnas altos & duas latos in hunc finem conſtructos*, mihique miraculi ſecreti inſtar oſtenſos.

Refutatio ſecundi erroris.

Quercet. in Tetrade p. 359.

Sed faceſſant hinc Magni illi ſibi viſi Chimici. Quemadmodum enim ſupra id, quod quærendum erat (hoc eſt, *verus Spiritus Vitrioli ſubacidus, ſubtilis & ſpiritualiſſimus*) perdiderunt, ita hîc nacti ſunt, quod hâc vice intactum relinquendum & in aliud tempus reſervandum erat, nempè oleum vitrioli corroſivum, craſſum atque terreum, ac, quod ad partes remotas tendat, ineptum: Ut reticeam violentò illô igne portionem veri ſpiritus poſt calcinationem adhuc reſiduam deperdi & abſumi. Quod unico teſte, omni exceptione apud Chimicos majore, in ſubſidium vocato,

cato, Chimiæ nempe noſtro tempore inſtauratore illo admirando *Quercetano* probare libet, *qui in tractatu II. de ſignaturâ internarum p. 124. apertè aſſerit*, Veri Spiritus Vitrioli majorem partem, eamque meliorem evaporare, conſumi & deperdi, ſi modô, & ratione, quâ ſolent vulgô, igne illô magnô & violentô extrahatur.

Prima objectiò contra opinionem authoris: quod oleum & ſpiritum vitrioli non differant.

Contra hanc meam ſententiam velitare ſolent varii variis argumentis. Aliqui enim illique numerô plurimi, nullam diverſitatem inter oleum & ſpiritum vitrioli agnoſcunt, ideò, quia ab igne, qui homogenea componere, heterogenea diſgregare ſolet, congregentur.

Reſponſio de eadem.

Quibus reſponſum volo: Verum eſſe, quod ignis homogenea in unum coire facit, ſi intelligatur id de unô eodemque ſeu ſecundùm gradus ſimili igne. Sed cum diverſus ignis adhibendus veniat in præparatione ſpiritus Vitrioli, quàm à modernis alatur in prolectione olei ejuſdem, quam nihil roboris hæc ratio, ipſi facilè vident. Si verbis meis fidem adhibere dedignabuntur, experiantur, præſertim ſiccioris & bilioſioris temperamenti in ſeipſis, & quid egerint,

deprehendent.

Secunda objectio: quod ſpiritus ab oleo ſeparari poſſit: Hoc v. ſimpliciter negatur.

Deinde ajunt alii, *Spiritum ab oleo ſeparari poſſe*: Sed ajunt, non probant aut demonſtrant. Nullâ enim ratione, nullô ingenio, nullô artificio ſeparari poſſe, ſalvâ utriuſque manente ſubſtantiâ, ſupra dixi. Siquidem tam arctè ſpiritus vitrioli (ſi modô calcinatio præmiſſa intactum aliquem reliquit) oleo inter diſtillandum unitur, ut nunquam ſegregari poſſint, niſi hoc fiat mediante digeſtione, cujus meminit *Quercetanus in Alexicaco p.* 266. quâ oleum inſtar terræ cujuſdam copioſè ad fundum dejicitur, uti experientiâ conſtat, atque ſic Spiritus ab accerrimô ſuô oleô ita edulcoratur, ut inſtar ſyrupi cujusdam limonum guſtui acceptus reddatur.

Oleum vitrioli terræ inſtar mediante digeſtione a Spritu ſeparari teſtatur Quercetanus.

Commoda deſtillationis ſupraposita quædam recenſentur.

Aſt quid opus tam longinquâ ac moleſtâ digeſtione, multorumque ſumtuum profuſione? Cum incommodum hoc in prima deſtillatione, & quidem cum magno fœnore & minoribus expenſis evitari poſſit.

Nam hâc ratione (1) parcitur ſumtibus expendendis pro carbonibus & lignis in diuturniore tàm deſtillatione, quàm digeſtione ab igne conſumendis, (2) Tan-

(2) Tanta copia Spiritus Vitrioli è libris decem ſpacio viginti quatuor vel viginti ſex horarum ad ſummum comparatur, relictô adhuc, ceu dictum, in colchotare oleô rubrô, & craſſô, quod vocat *Quercetanus*, peculiari deſtillatione & ἐγχειρήσει eliciendo, quantam illi vix è libris 40 vel 50 vulgari modò acquirent.

Alii diciunt: *Olei acrimoniam vehiculis ad morbum appropriatis, decoctis aut juſculis obtundi & dilui poſſe.* Sed alii, dum hæc objiciunt, ignaros ſe facultatum olei Vitrioli palàm fatentur, ſiquidem vis ipſius effera vehiculis & liquoribus in actum deducitur, quod ſequenti experimento probo.

Tertia objectio ejuſdemque ſolutio.

Ratio conficiendi Vitriolum Martis.

Recipe limaturam Martis, h. e. ferri vel Chalybis partem unam.

affundeque partes duas olei Vitrioli ab omni aquoſitate ſeparati,

ſicque ſine quieſcere per aliquot horas, oleumque hoc limaturam ferri ſeu Chalybis ita corrodet, ut digitis conteri atque in pulverem converti queat; Sed *hæc corroſio fit abſque ſtrepitu aut tumultu: Quam primum verò affundes unam vel etiam alteram partem aquæ*

commu-

communis tantus tumultus orietur, ut vix dici queat, vitrumque adeò incaleſcet; ut manibus teneri nequeat, vel quandoque etiam in plurimas particulas diſſiliat ſeu effringatur, fœtorque intolerabilis emittatur.

Eant nunc & diluant vehiculis oleum Vitrioli, qui volent, quo ſanè nihil aliud efficient, quàm quod oleum igni addent; ſicque incommodum incommodo augebunt.

Quarta inſtantia, ejuſdemque ſolutio. Quando & quibus prodeſt aut nocet oleum vitrioli exhibitum.

Ad experientiam autem felicem, qui provocant, de infelici magis muti, quam piſces exiſtunt. Eſto enim in corpore robuſto, valido ac multis impuritatibus, iiſque pituitoſis referto oleum hoc nullum damnum in parva doſi attuliſſe. Sed quid fiat? aut factum fuerit circa alios, præſertim ſiccos admodum & bilioſos, videant illi, qui Autores ſunt, aut fuêre, ut in uſum aſcitum fuerit. Ego quam diu, per Dei gratiam, hujus vitæ uſurâ fruar, nulli unquam ſuaſor hâc in parte ero, & ut omnes impoſterum idem faciant, hoc ipſo rogatum venio.

V. Inſtantia phar-

Poſtremò objicient Pharmacopæi aliqui in copia poſſidentes dictâ vulgari ratio-

ratione præparatum ſpiritum ſeu potius oleum: Abjiciendumnè cenſes? Quod ubi factum fuerit, Exitio & perditioni haud levi erit iſta abjectio. Quibus reſpondeo, me abjiciendum illum ſpiritum haud dictitare, ſed tantummodò, intrà corpus tutò exhiberi poſſe, pernegare. Verum uſus ejus eſſe poterit in *præparatione Vitrioli Martis*, *Croci Martis Saccharini*, *Tartari Vitriolati*, *Turpethi mineralis*, *Florum Sulphuris albificandorum* luculentus & proficuus.

macopæorum in copiam poſſidentium oleum Vitrioli, ejuſdemque ſolutio.

De uſu hujus ſpiritus multa inſerere operæ precium non duco, cum de eôdem latiſſimè alii. Unum hoc addo, illum, qui ſtatuere vult; Effectus ſpiritus Vitrioli tantùm dependere à qualitatibus manifeſtis, multas incurrere difficultates & incidere contradictiones, è quibus ſe non ita facilè, uti opinatur, expediet. Sed de hoc *Quercetanus* & alii conſulantur, cum pro Inſtituti ratione hæc de Spiritus Vitrioli præparatione ſufficiant.

Vſus & vires Vitrioli hinc inde cernere licet.

Colophonidis locô duo notanda veniunt: I. *Quærat quis cur nempè hæc exempla & non alia pro explicatione graduum attulerim?* Reſp. Hoc ideò factum

Colophonidis loco duo notabilia ſubjiciuntur: I. Cur

hæc non alia exempla in declaratione graduum ignis propoſito, fuerint.

ctum eſt, quia hæ operationes exactam requirunt graduum obſervationem, adeô ut ſtatim manifeſtum damnum experiri liceat, niſi iidem ritè obſerventur. Quicunque igitur plenam graduum cognitionem deſiderat, in hiſce operationibus ſeſe exerceat ſedulò.

II. Doctrinam de pulſibus Chimicis non eſſe ſufficientem indicem gradum ignis.

II. Aliqui pro indice graduum habent doctrinam de pulſibus Chimicis, qui obſervari & numerari ſolent ad ſimilitudinem pulſus horologici, quibus metiri ſolent Chimici tempus inter guttas præcedentes & ſubſequentes. Sed cum hi pulſus ſolummodò in deſtillationibus aquarum, & quorundam ſpirituum, numerari; In aliis verò operationibus vel in principio ſolùm earundem, vel quoque omninò non obſervari poſſint, generales indices eſſe minimè queunt. In rectificatione Spiritus vini quidem hi neceſſariò obſervandi, in reliquis non item. Et hæc de gradibus ignis ſufficiant.

In rectificatione Spiritus vini pulſus doctrina utiliſſima.

SECTIO II.

De ignis generibus, & quidem

CAPUT I.

De iiſdem in genere.

HUcuſq; dum gradus ignis exemplariter, & comparativè deſcripſimus, ſæpiùs facta fuit mentio generum ignis. Hæc itaque quæ & quot ſint, quæque operationes ſingulis perficiantur, explicare conabor.

Supra dictum, me ignem hic requirere materialem ſeu viſibilem. Hic eſt vel *nudus ſeu apertus*, vel *cum mediô*. *Diviſiones variæ ignis materialis Chimici.*

Nudus eſt, quando materia præparanda in ſuo vaſe immediatè igni apponitur. *1. Nudus ignis quid;*

Ignis cum mediô eſt, quando inter ignem & vas continens materiam præparandam interjicitur aliud vas, ita ut vas continens eam non imponatur igni immediatè, ſed alteri vaſi. *2. Ignis cum medio quid?*

Vlterius inter hæc duo vaſa, vel interjicitur aliquid, vel nihil.

3. Balneum ſiccum quid?

Si nihil interponitur, *Balneum ſiccum* dicitur, quod rectiùs Balneum vacuum diceretur.

Si verò inter illa interjicitur aliquid, Interjectum illud vel *humidum* quid eſt, vel *ſiccum*.

4. Balneum humidum.

Si humidum, *Balneum* à Chimicis autoribus dicitur.

5. & 6. Ignis cinerum atque Arenæ ſeu ſcobis ferri, Ratio ordinis inter dicta genera ignis.

Siccum verò, quod circumponitur circa vas complectens materiam, vel eſt cinis, vel arena aut ſcobs ferri.

De his generibus eô ordine poſthac agam, prout quodlibet violentius alterô exiſtit, ab infimô ſeu leniſſimo initium faciendo, & ſic deinceps progrediendo, donec tandem ad ignem vehementiſſimum perveniam.

CAPUT II.

De igne balnei in genere.

Balneum in genere quid?

IGnis Balnei, qui è reliquis infimus & leniſſimus, cernitur, quando inter vas contiguum igni & inter continens materiam præparandam interjicitur aqua. Dividitur verò in Balneum *immerſionis* & Balneum *Roris*, quod vaporo-

poroſum quoque dicitur.

CAPUT III.
De Balneo vaporoſo.

BAlneum vaporoſum eſt, cum vas continens materiam deſtillandam non immergitur aquæ, ſed tantum recipit vaporem aquæ calefactæ ab igne. Hujus ſtructuræ variæ apud varios deprehenduntur, quarum tamen, quia parùm commodæ videntur, hâc vice meminiſſe non juvat. Commodiſſima autem videtur duplex ſtructura, ratione duplicis vaſis materiam deſtillandam recipientis. Vas recipiens enim materiam deſtillandam eſt, vel *Cucurbita recta*, vel *curva*, quæ alias *Retorta* dicitur. Ratione, inquam, horum inſtrumentorum diverſa requiritur ſtructura, quam *αὐτοψία* deprehendet, cum difficulter & mancè ſolùm deſcribi poſſint. Uſum itaque hac vice indicaſſe ſufficiat.

Balnei vaporoſi ſtructura duplex, ratione cucurbitæ & retortæ præponitur.

In cucurbita recta per aſcenſum in Balneô vaporoſô, ſecundùm *Quercetanum*, tutiùs ſeparantur menſtrua ab

Quæ operationes in Balneo vaporoſô me-

diante cucurbitâ peragantur. Extractis, quàm aliàs vulgariter, in Balneô Mariæ: ſiquidem illic nulla eſt metuenda aduſtio extractorum, ceu hîc ſæpiſſimè contingit, niſi diligentiſſimè præcaveatur.

Separatio menſtruorum ab Extractis

2. Præparatio decoctorum longorum inculpabilis.

Idem *Quercetanus in conſiliô de lue venerea p.* 431. exemplô decoctionis Ligni Guajaci ſuaſit hoc modô parare omnia decocta, præſertim longa, quæ vocantur; cum ſic nihil ſpirituum exhalare & perire poſſit, quemadmodum aliàs fit, ſi decocta vel ad duas tertias, ſi efficaciora requirantur, vel ad mediæ, aut ad minus, tertiæ partis conſumtionem decoquantur. Impoſſibile enim eſt hanc tertiæ partis, aut medietatis, ut & duarum tertiarum conſumtionem fieri poſſe, quin ſpiritus quoque exhalent, aut quodammodò conſumantur cum iſtis partibus: quia certum eſt hos Spiritus aquâ tàm relictâ, quàm evaporatâ longè ſubtiliores & tenuiores eſſe.

Decoctorum vulgarium reprehenſio.

Ergô quoque probabile eſt eos primò exhalare.

Operationes in Balneô vaporosô galeatô, quæ per-

In Balneò vaporoſo alterô galeatô *quod vocant*, per retortam vitream ex quovis lignô aridô, herbâ, aromate, et & ex quovis vegetabili aridiſſimô in ramenta

menta vel ſegmenta redactô per unum vel etiam alterum diem igne continua to provenit liquor citrà alterius liquoris additionem, qui *balſamicus Liquor dicitur*, & in parvâ quantitate obtinet eaſdem vires, quas ſimplicis ejuſdem obtinet decoctum. Hi liquores nauſeabundis & moroſis ægris egregiè inſerviunt. *agantur. Ut I. Deſtillatio liquoris Balſamici.*

Rectificatur quoque in hoc balneo *Oleum ſuccini* & quidem unica deſtillatio clarius & odoratius fundit oleum, quam ſi idem quater vel quinquies per cineres etiam lentiſſimo igne ab omnibus requiſito pellatur & rectificetur. *II. Rectificatio olei ſuccini.*

Hujus Balnei uſus plures quotidianâ exercitatione cuilibet innoteſcent.

CAPUT IV.

De Balneo humido immerſionis.

De balneo roris ſeu vaporis cum ſufficienter dictum videatur, nunc ad Balneum immerſionis veniendum eſt. *Conſideratio Balnei Mariæ.*

Immerſionis Balneum dicitur Balneum Maris & Mariæ, notaturque literis initialibus B. M.

Ejuſdem definitio. Ex verò, quando vas continens materiam deſtillandam, mergitur in cacabum æneum, vel fictilem aquâ refertum & igne urgetur ſecundùm gradus adhibito.

In hoc multæ perficiuntur operationes, videl. Deſtillatio & Rectificatio Aquarum ex herbis & ſuccis earundem: ſeparatio Phlegmatis à Spiritibus & Spirituum à Phlegmate, Extractio, Digeſtio (vegetabilium & animalium potiſſimum) ſeu Maceratio atque Cohobatio, *quæ à quibuſdam ad macerationem refertur.* Uti enim maceratio continuâ menſtrui præſentiâ materiam mollificat, atque ad ſeparationem cogit; Ita cohobatio ex multiplici affuſione præſtat idem. De quibus videatur *Bornettus p. 15. 16.*

Menſtrua quoque vulgariter ſeparantur ab Extractis Balnei hujus igne. Vulgariter dixi, quia modum hunc ſeparandi rejicit *Quercetanus, uti cap. præc. dixi.*

1. Deſtillationis definitio, & apparatus. DESTILLATIO definitur à *Bornetto* Operatio, quâ quod in corpore humoris eſt, vaporis ſpecie ab eo ſeparatur, qui poſtea à frigido ambiente congelatus in liquo-

liquorem ab excipulo recipitur.

Notandum hic 1. per deſtillationem igne Balnei perficiendam intelligi illam, quæ per aſcenſum fieri ſolet, & recta appellatur. Requirit hæc cucurbitam vitream vel fictilem vitreatam rectam, cum ſimili vaſe roſtrato, quod alembicum vocant, cui annectitur vas recipiens humorem deſtillatione prolectum.

2. Aquas efficaciores deſtillari in veſicâ ex herbis ſiccis, cum oleum ex herbis paratur, quam hoc modo beneficio Balnei ex herbis viridibus, cujus rationem ex *Quercetano* cuilibet petere licet.

RECTIFICATIO nihil aliud eſt, quam repetita deſtillatio, aliâ appellatione reſpectu effectus, quem producit, ab Artificibus donatâ. Itaque eundem omninò requirit inſtrumentorum & operationis apparatum. *Rectificatio quid.*

COHOBATIO rectificatione fine tantùm differt. Uti enim finis hujus eſt perfectio operis, ita illius mollificatio. *Cohobatio quid;*

SEPARATIO Phlegmatis à Spiritibus & ſpirituum à Phlegmate pariter convenit cum deſtillatione, & proinde eundem quoque requrit apparatum, nihil- *Separatio Phlegmatis & Spiritus quid;*

que hic præter dicta monendum eſt, niſi quod aliquando Spiritus primò adſcendat, ceu fieri aſſolet in deſtillatione Spiritus vini: aliquando verò Phlegma: uti in rectificatione Spiritus vitrioli & deſtillatione aceti contingit.

Deſtillatio Aceti.

Aceti quidem deſtillatio ſic exhiberi poteſt:

R. *Aceti vini acerrimi quantitatem eam, quæ placuerit.*

Ab eà abſtrahe in Balneô partem dimidiam, & egredietur Phlegma, ſeu pars aquoſior inepta ad ſolutiones duriorum corporum, coralliorum videlic. & ſimilium. Uſus tamen hujus aliquis eſſe poteſt in Extractionibus quibuſdam, *æris e.g. viridis pro conficiendo vitriolo veneris* & aliarum tincturarum.

Reſiduam partem aceti transfer in arenam, & deſtilla ferè ad ſiccitatem, cavendo tamen accuratè, ne acetum deſtillatum nimia ignis vi empyreuma contrahat, aut fæces ſimul cucurbitam tranſeat.

Vulgarium quorandum Chimicorum

Suadent hic aliqui Deſtillatores Vulgares, ante ſeparationem Phlegmatis Acetum frigori exponendum eſſe, ut

ab eo

ab eo cogatur, ſicque citius & facilius poſtea Phlegma ſeparari. Sed hi boni viri eô ipſô oſtendunt, ſe parum peritos doctrinæ Phyſices. Metuendum enim eſt, ſi hoc fiat, ne deſiderati Spiritus aceti à nimio frigore exprimantur, ac exhalent, & Phlegma ſolùm cum paucâ quautitate ſpirituum relinquatur.

opinio rejicitur.

Aliqui duas partes Phlegmatis ab acetô ſeparant. Sed hæc opinio locum ſolùm habere videtur, quando acerrimum acetum pro ſolvendis duriſſimis quibuſdam corporibus deſideratur.

Alia ratio deſtillandi acetum acerrimum.

Deſtillatio Spiritus vini verò compendioſa talis eſſe poteſt.

Deſtillatio Spirit. vini compendioſa.

R. *Vini generoſi menſuras octo; Deſtilla per veſicam cum refrigeratoriô partem ferè dimidiam. Hanc transfer in Balneum & iterùm leni igne partem dimidiam extrahe. Tandem hanc infunde phiolæ longi colli, cujus orificio applica ſpongiam priùs madefactam, atque iterùm expreſſam, eamque ita intrude, ut nullà parte emineat, ſed filis eandem alliga, ne in phiolam decidat, & arctè claude orificium phiolæ. Hinc appoſitô alembicô per cineres deſtilla,* & egre-

& egredietur Spiritus vini tenuiſſimus & puriſſimus.

Vinum generoſum quodnam ex ſententiâ Hartmanni.

Hartmannus, Chimicus ille clariſſimus, per vinum generoſum intelligit vinum Hiſpanicum vel Creticum, cujus ſexta pars eſt Spiritus; vel Rhenanum optimum, quale Bacheracenſe, cujus pars octava ſolum eſt Spiritus, Reſiduum omne nihil niſi phlegma eſt.

Extractio quid?

EXTRACTIO eſt ſeparatio eſſentiæ ex corpore, mediante menſtruô competente. Fit verô beneficio macerationis & digeſtionis, quibus comparatur tinctura, & attrahitur à menſtruô, atque poſtea vel per evaporationem vel deſtiliationem ſeparatô menſtruo, corporis eſſentia in fundo relinquitur.

Menſtruum & unde dicatur?

MENSTRUUM verò nihil aliud eſt, quam liquor adjectus rei extrahendæ, cui communicatur tinctura, & dicitur menſtruum à Menſe Philoſophico, ſeu tempore digeſtionis durantis. Menſis autem Philoſophicus non eſt unus idemque omnibus. Nam aliaquando eſt plurium dierum v. g. 25. 30. vel etiam & quidem ut plurimùm 40. Aliquando pauciorum v. g. 3. 7. vel 9. dierum pro extrahendæ & digerendæ rei Naturâ.

Menſis Philoſophicus varius eſt,

Varium

Varium ſimiliter eſt menſtruum pro rei extrahendæ naturâ. Aliquando enim Extractiones fieri ſolent cum *aquis deſtillatis* ſeri, lactis, pomorum redolentium, ulmariæ, carduibenedicti, fumariæ, vel aliis, pollentibus qualitatibus, videlic. & proprietatibus, Extracto conficiendo congruis, illiſque acidulis redditis cum ſucco limonum, vel Spiritibus Vitrioli, Sulphuris, Nitri, de quibus conſulantur *Quercetanus in pharmacopæa dogm reſtit. c. ult. & Beguinus in Tyrocin. Chim. lib. 2. c. 9.* Hujuſmodi Extractionis exemplum erit Extractum foliorum SENÆ orientalis. Ex RHABARBARO elegans TINCTURA rubicundiſſima ſanguinis inſtar hoc modo extrahitur. *1. Modus extrahendi eſſentias ſeu parandi extracta.*

Tinctura Rhabarbari.

R. *aq cichorii q. s.*
rhabarbari pulveriſati q. vis
Macerentur per horam.
deinde affunde Salis *Tartarus per deliquium in cella reſoluti.*

In momento, leni digeſtione elicitur tinctura elegantiſsima, quam vel ſic aſſervare, vel Spiritu ☉*li præcipitare, & in formam pulveris redigere poſſumus.*

Gratioſiſſima hæc Tinctura per ſe vel alio vehiculo libenter ab ægrotis adſumitur; prodeſt Jecoris imbecillitate & obſtructione laborantibus? in quacunque cachexia ſingulare eſt auxilium.

2. Modus parandi extracta.

Aliquando parantur Extracta beneficio *Spiritus vini ſimplicis*, aliquando verò tartariſatus eſt commodior. Uterque commodus eſt in *Scammonii, Gommi Gotte, & Gialapii* extracto parando.

3. Modus parandi extracta.

Aliquando extrahuntur Eſſentiæ beneficiô *aceti deſtillati*, ceu *Quercetanus* jubet fieri in præparatione Extracti Opii, quod baſis vicem ſuſtinet in ipſius Laudano primo, de quo conſuli debet ipſe *in pharmacopæa dogm. reſtitut.* Paratur autem hoc modo.

Extract. opii cum aceto.

R. *Opii Thebaici tenacis nec marcidi q. v.*

Scieinde in bracteolas tenues & exiguas, ac in ſcutella vitrea ſeu terrea vitreata lento igne arenæ exicca tantiſper, donec ſponte ſua digitis in pulverem comminui poßis, & benè ac aromaticè oleat. Ab initio enim propter craſſum & fœtidum ſulphur commixtum valdè fætet. Fiat itaque hæc evaporatio in loco perſpirabili, aliàs fœtor iſte gra-

gravia excitat ſymptomata, & ſomnum incurabilem. *Ablato vel evaporatô hôc ſulphure fœtidô, in quo omnis conſiſtit vis narcotica, extrahe cum aceto diſtillato ſupereminente opium correctum ad quinque vel ſex digitos, & aliquandiu in calido relinque. Acetum deſtillatum coloratum à fœcibus per filtrum ſepara, rurſumque recens acetum deſtillatum affunde reſiduis fœcibus. Id ubi repetitâ digeſtione colore rubicundo tinctum fuerit, priori modô ſepara, & ab alteriori extractione ceſſa. Acecum coloratum omne in B. deſtilla uſque ad mellaginem ſeu extracti formam.*

Extractum opii baſis eſt Laudani opiati medicamenti non ſatis laudati.

Hoc extractum baſis eſt Laudani opiati *Quercetani*, quod cum non ſatis laudatum medicamentum abſque controverſiâ habeatur; ſiquidem quotidiana Experientia infinitis & innumeris exemplis id atteſtatum facit, cui ne unicum quidem in contrarium objici poteſt, ubi idem medicamentum dextrè præparatum & legitimè ſecundùm Canones Medicos exhibitum fuerit, paucis mox de eodem agere lubet., ut & illi, qui de ejus præparatione diverſum ſen-

tiunt, in viam reducantur.

Separatio menſtruorum concurrit cum deſtillatione

DE SEPARATIONE menſtruorum ab Extractis non eſt, quod quis multùm laboret. Eſt enim eadem operatio cum Deſtillatione ſupra declaratâ.

Pauca quædam extracta peculiare quid requirunt in ſeparatione menſtruorum. Ceu 1. Extracta ligni Guajacini, Laurini, Iuniperini & ſimilium.

Hoc ſaltem obſervandum eſt, quod pauca quædam Extracta ſingulare quid requirant in ſeparatione menſtruorum. Exemplo eſſe poteſt monitum *Quercetani in pharmacop. dogmat. reſtit. pag. m.* 676. Extracta ſi magis gummoſa & ſulphurea ſint, quæque ex ligno plus oleoginoſo, veluti Guajacinô, Laurinô, Juniperinò & ſimilibus educuntur, poſt menſtruorum ſuorum ſeparationem aliqualem non totalem, quæ hic locum non habet, in aquam injicienda eſſe, ubi ſtatim coagulabuntur.

2. Extractum Diagrydii, quod parum differt à pulvere polychreſto quibuſdam ſic dicto.

Idem monet *Crollius in Baſilicâ Chimica p.* 142. in Extractô Scammonii, quod etiam hoc proprium obtineat, ut fundum petat, antequam menſtruô privetur. Itaque ſi tale Extractum perficiet quis, duas ſolùm partes Spiritus vini vel alterius menſtrui per alembicum ſeparet, & ubi balneum refrixit, iterùm eximat, in quo ad fundum videbitur dejectum Scammonium, vel pendebit

in re-

in reſiduo liquore inſtar liquidæ picis colore pellucido. Separatio hæc in Scammonii extracto acceleratur aquâ frigidâ, infusâ.

Sed plura alia extracta, quæ non adeò oleaginoſa ſunt, non coagulantur, priusquam omne Menſtruum ſeparatum fuerit, unde hæc tantùm coquenda ad eam conſiſtentiam, quæ placuerit, v. c. ad ſapæ vel paullò minùs aut ampliùs ſicciorem rediges. Quo diutius enim coques Extractum, illud præſertim, quod ſine ſpiritu vini præparatum, humiditatem ejus magis evaporando, eò aptius diuturniori conſervationi efficiens.

In reliquis extractis menſtruum probè ſeparandum, ſi diu aſſervandi ea animus.

Hæ tamen omnes operationes etiam in cineribus commodè inſtitui queunt.

DIGRESSIO AD CAP. IV.

De Extractione Opii ad Laudanum Opiatum.

QUamvis tot ferè inveniantur deſcriptiones, quot Medici; imo eò devenerit, ut aliqui ſibi vitio du-

cant, ſi communem uſitatamque, aut ab alio medico ordinatam deſcriptionem imitentur, neque peculiarem vendicent, & ſic neſcio quos aureos montes pollicitentur; OMNES tamen ſegregari & diſpeſci poſſunt in duas acies, quibus diſtincti præſunt Duces & Anteſignani, qui quidem & ipſi ſuas videntur variare deſcriptones. In BASI tamen OPIO & HYOSCIAMO, ut & menſtruo aceto vel ſpiritu vini, vel faciunt cum CROLLIO aut cum QUERCETANO.

Acies Crollium ſectans in præparatione Laudani copioſa & incluta eſt.

Acies *Crollium* ſectans quam plurimos obtinuit Fautores, inter quos quondam Archiater quidam Electoralis, tanquam lampas quædam eminet, cujus correctam Crollianam deſcriptionem, uti annis abhinc aliquot Fratri meo p. m. ſecreti inſtar ſub propriâ manu communicata eſt, ſubjungemus.

℞. *Eſſentiæ opii ritè cum Spiritu vini præpar.* ℥vj.
rad. hyoſciami vulgaris eodem præpar. ℥iij.
Specier. diambræ
Diamoſch. d. a. ℥v.
pulv. Mumiæ vitæ Angeli Salæ ℥j.

Mogi-

Magiſteri Margarit.
Corallor. rubr. a ℈ij g. v.
Succini albi ritè præparati.
Bezoartici mineralis c. auro exaltati, aut ſuccedan i cujuſdam Bezoartici.
Terræ Sigillatæ Turcicæ.
Oſsium de corde cervi.
Salis volatilis C. C. a. g. xv.
Ambræ.
Moſchi a. g. viij.
Ol. aniſi
Carvi
Cortic arant.
Citri.
N. Moſch.
Caryophyll.
Succini albi omnium deſtillatorum a. g. xij.
M. L. A. f. maſſa.

Alii hyoſciamum quidem omittunt; ſed tamen Opiũ cum Spiritu vini extrahunt, miſcent extracta ſpecierum diambræ, diamoſci, aromat. roſati; itidem cum vini ſpiritu parata, deinde alia cordialia & olea calida addũt. Imitati in hoc Antiquos, qui falsâ hypotheſi, opium frigiditate excedere & nocere, ſeducti,

idem calidis medicamentis pipere, croco, euphorbio corrigebant.

Quercetanus in præparatione Laudani ſeceſſionem facit. dum 1. exiccat opium, & quidem ob rationem evidentem.

Quercetanus autem à *Crollio* recedit, Dùm priùs præparat ſeu exiccat opium, antequam ex illa extrahat Eſſentiam. Et hoc quidem ob evidentem & firmiſſimam rationem, quam proponit *in pharmacopæa reſtit. p.* 603. Opium crudum & minus præparatum eſt tantum Venenum, quod paucorum granorum pondere vitæ ſpiritum ſuffocat & extinguit,& letheum æternumque ſomnum, h. e. mortem ipſam inducit, ſicut id ſæpenumerò contingere ſolet. At contra ſi illud rectè præparatum fuerit,quod paucis horis, & facilimô negociô fieri poteſt, ex noxiô innoxium, & ex perniciosô ac lethiferô ſoporiferòque venenô utile & vivificum Anodynum reddetur, quod inſtaurabit ſpiritus perturbatos & nimiùm exagitatos, ipſiſque ſuavem & dulcèm inducet quietem.

Hæc idem deducit *clarius & quidem pluribus p.* 645. *& ſeq.* quo lectorem brevitatis ſtudiô relego, & *paulò poſt p.* 656. *&* 657. ſubjungit modum atque rationem præparandi opium, ſeu quod idem eſt, ſeparandi ab eò ſulphur quod-dam

lam narcoticum, ſtupefactivum, inflammabile, fœtens, & indigeſtum, quo plurimùm abundat opium, & à quo ſulphure facultates illas malignas potius dependere, quàm à frigiditate ejuſdem nimia perſpicuè hinc inde demonſtravit.

2. Deinde etiam *Crollius* incurrit in reprehenſionem *Quercetani*, quod opii eſſentiam elicere jubet ſpiritu vini, in quo prius maceratus fuerit pulvis ſpecierum diambræ: Propterea quia vera correctio Opii non in ſpiritu vini, aut aliis rebus igneis ſummeque calidis indaganda ſit, ſed potius in aceto tàm montano, quàm vulgari in ſucco acidulo limonum & ſimilibus, quæ vim & proprietatẽ Vitriolatam participant. *2. dum aliô menſtruò tincturam opii elicet.*

Imitatus in hoc fuit Præceptorem *Paracelſum, qui Archidoxorum libro 7. capite de ſpecifico Anodyno.*

℞. *Opii Thebaici* ℥j.
Succi Aurantior. citoniorum a. ℥vj.
Cinamom.
Caryophyllor. a. ℥j.

Miſcet bene contuſa, & vaſe cooperto digerit ad Solem, vel in fimo equino,

ad Menſem j. Expreſſione facta addit:

Moſci ℈ß. *ſucci corallorum ambræ* ℈iiij. *magiſter. perlarum ā* ℈ſ.

Croci ℈ſ.

Facta iterum digeſtione per menſem addit.

Quintæ eſſentiæ auri ℈ß.

Et hoc ſuum ſpecificum anodynum multis extollit laudibus.

Si quis autem hæc, quæ de aceto montano & ſimilibus commemorantur, in dubium trahere auſit, is ſibi in memoriam revocet aut legat, quæ idem ex *Celſ. lib. 6. cap. 2.* repetit *in prænominata pharmacopæa pag. 606. & alibi paſſim*, quibus præ cæteris correctivis, quorum operâ gummata calefacientia & ſucci venenati, inter quos opium collocandum eſſe ſupra demonſtratum, corrigantur, probat acetum facilè primas tenere.

Inſtantia pro ſententia Crollii & ejuſdem refutatio.

Nec hîc illa objectio locum habere poteſt; Spiritum vini eſſe igneæ Naturæ, tenuium & aerearum exiſtere partium, cruditateſque ſimplicium digerere valere. Venena enim & venenata propriè dicta non corriguntur aut dige-

untur ab iis, quæ caliditate vel frigiditate, aut cæteris qualitatibus manifeſtis ſolùm agunt; Sed opponenda iis veniunt alexipharmaca, quæ totâ ſubſtantiâ, aut occultâ quâdam proprietate venenis & venenatis contrariantur, aliàs in illa agere non ſunt apta menſtrua aut medicamenta, quæ correctionis vicem obtinere debent. Talem autem vim Alexipharmacam, ineſſe Spiritui vini, nullus adhuc, quantum ego quidem ſcio, auſus eſt affirmare. Aſt acetum edomare multa venena, corrigere venenata, venenorumque impetus furioſos cohibere, præter quotidianam experientiam *Celſus locô ſuperiùs allegatô* & alii probati Autores paſſim atteſtatum ſunt.

Alia ratio, cur Spiritus vini aptum menſtruum in extractione opum minime habeatur.

Sed præter hanc allatam rationem aliam ſuperaddere poſſum, cur Spiritus vini verum menſtruum pro elicienda eſſentia opii eſſe nequeat. Spiritus vini enim nihil præter ſulphur cujuslibet rei extrahit, ſicque ſal intactum relinquit. Cum itaque ſulphur opii calcinatione prædicta perierit, ſicque nihil ampliùs in opio reperiri queat, quod tincturam Spiritui vini tradere, aut committere poſſit,

poſſit, abſque fructu aut optato effectu idem Opio ſuperinfundetur. Et hac de cauſa mirari deſino, cur multi magni viri in præparatione Laudani opiati contra expreſſam, firmiſſimiſque ſubfultam rationibus obteſtationem *Quercetani* opium crudum potius, quàm præparatum aſſumere maluerint. Cauſſam quidem alicujus momenti ſtatim ſubeſſe ſuſpicatus ſum, cùm præſumtio fuerit apud me, quod tanti viri non facilè peccent. *Sine dubio uſu quibuſdam venit, ut nihil aut parùm tincturæ, illudque minimè reſpondens voto, Spiritu vini aſſequi ex opio præparato potuerint; ob modò allætam iſtis verò incognitam rationem: hincque nihil veræ tincturæ in opio præparato reſidere amplius, imo præparatione illâ amitti veram tincturam perperàm collegerunt.*

Sed hi fortaſſis non ſatis attentè perlegêre ſcripta *Quercetani*, aut ejuſdem fundamenta non ſatis ponderârunt, aliàs ut opinor minimè ſtatuiſſent, ſulphur illud narcoticum & quaſi lethale (quod etiam in præparatione, ceu monitum, evitari debet: *niſi enim evitetur, gravia excitat ſymptomata, inprimis ſom-*

num

num incurabilem) debere ſortiri baſin in Laudano opiato.

Præterea ex hoc ſuſpecta eſſe poteſt deſcriptio *Crolliana*; quod tantam congeriem oleorum calidiſſimorum quàm plurimorum requirat. Ut taceam hac vice nimiam illam doſin (propè dixeram immenſam) ſpecierum illarum precioſarum, diamoſchi videlicet, & diambræ ineptamque inſuper repetitionem moſchi & ambræ, pompoſamque illam jactantiam de Bezoartico minerali cum auro exaltato.

Refutatio opinionis Crollianæ alia.

In quem enim uſum addantur tot olea, & quidem in tanta quantitate, non video, niſi quod vim ſtupefactivam ſulphuris prædicti frigidam eſſe autument, propterea que calidiſſimis iiſque numero plurimis corrigere & emendare velint.

Sulphur opii non corrigitur calidis, qua calidis.

Hoc tamen fruſtrà tentatur, 1. cum monitum ſit quod ſulphur illud non corrigatur calidis, quâ calidis: 2. atque ſatis ſuperque correctiones tales *Autor Tyrocinii Chimici* taxet, itaque unicum addendum ſolùm videtur. Videant ipſi, quidnam effecturi ſint, effecerint, & efficiant, ſi exhibuerit laudanum hoc

 cum

cum tantâ farragine oleorum deſtillatorum, præſertim ſi laudanum opiatum in febribus malignis & aliis morbis calidioribus exhibere neceſſum habeant. An nonne oleum igni, ceu proverbialis fert locutio, addituri ſint, aut addiderint? Facere igitur nequeo, quin ipſiſſima verba *Quercetani* huc adferam, quibus ſuam deſcriptionem omnibus commendatam vult, & eidem colophonem imponit: Ut verum fatear, ego hic exhibui Laudani opiati deſcriptionem, quà nullâ poſſit eſſe inter opiaticas compendioſior; nulla facilior aut præſtantior.

Et quidem eo fine adfero verba hæc, ut cogitent *Crolliani*, an idem de *Crollianâ* deſcriptione jure referri queat. Cum verò ob rationes allatas quis cordatorum cordatè hoc affirmare vix ac ne vix quidem poſſit, rogatos omnes velim, ut impoſterùm potiùs ſequantur *Quercetanum*, quàm *Crollium*. Et hoc etiam ob ſequentem rationem, quod ipſe *Crollius* fateatur, ſe omnia ſua medicamenta Chimica accepta referre amicis, illiſque fidere; non verò ut *Quercetani* mos eſt laudatus, prius ad trutinam veritatis appen-

appendere, & videre, an illa cum fundamentis Phyſices conveniant, nec ne. Et hæc de prępаratione opii; nunc de mixtione Hypoſcyami.

Notabilia quædam de Hyoſcyamo ex Hartmanno.

Hîc operæ precium exiſtimo, ſi ea huc transſcripſero, quæ *Hartmannus & Gluckradius in commentariis exquiſitiſsimis ſuper tyrocinium chimicum in deſcriptione Crollianæ* deſiderat: *Laudani virtutes*, inquiunt, *nemò ſatis dignis laudibus ad cœlum uſque elevare poteſt, ſi modo non periculoſa præparatione, ut perperam à multis Parachimicis fieri ſolet, ex anodyno reddatur narcoticum, quod nempe ſtuporem & lethum invehendo, calorem ſpiritumque nativum, extinguendo corpus ſenſu privet. Cæterum hac vice ſolùm quærere libet, an Hyoſcyami tinctura, quomodocunque parata, utilis, neceſſariaque ſit ad Laudani confectionem? ſimpliciter negamus, Reſpondent.* Hyoſciamus enim eſt narcoticum vehemens, adeoque deleterium, ut non tantùm in hominibus inſaniam, capitis vertiginem & veternum inducat: verum etiam, *teſte Æliano*, paſtu illius reſolvantur apri, hincque quoque ſuilla faba appelletur.

 Dein-

Eſſentia hyoſcyami magis noxia videtur, quam ſuccus ejuſdem.

Deinde tantùm abeſt, ut hanc ſuam vim correctam vel retuſam exhiheat ejns tinctura, ut potius ptopter ſummam tenuitatem, quam à vehiculô, i. e. Spiritu vini, habet, cujus nempe miniſteriô extrahitur, eandem magis noxiam prodat. Repagulis enim craſſitiei ipſius remotis, claudeſtinè in omnes corporis cavernas ſeſe inſinuare poteſt. Nec abeſt experientia, balſamum alterci vel minimâ quantitate aſſumptum frigidiſſimam, maximeque lethalem ægro communicaſſe facultatem. Mirum itaque non eſt, quoſdam hoc ſumto Laudano Endymionem ſomno ſuperaſſe, alios furioſos, aut amentes evaſiſſe.

Paracelſus in confectione Anodyni Specifici ſecludit eſſentiam hyoſciami.

Hanc ob cauſſam dubio procul â *Paracelſo* in confectione Anodyni ſpecifici aſſumptus non eſt *Hyoſciamus*. *Quercetanus* eandem in prima deſcriptione, quam elegantem habet *in pharmacopœa ſæpius citatâ* c. 24. meritò quoque excludit.

Ratio, cur anodyna in uſum ducantur.

Mitigando verò dolori ideò remedium hoc adhibemus, ut, dum hic ceſſat, vires enervatæ recolligantur, ægerque reſpiret, quo facultates corporis morbo reluctari, & curationis ſpacio ſufficere valeant.

leant. Si autem calor nativus vacillet, corpus etiam cacochymiâ ſcateat, exhibitâ ſtupefaciente tincturâ facilimè calor cæteroquin languidus & paucus extinguitur Abſit igitur à Laudano laudato illaudatus Hyoſciamus. *Hactenus ille.*

Et quidem graviter invectus eſt in hyoſciamum, ejuſque tincturam ſeu ſuccum præparatum, ob ſummam & nullâ unquam præparatione corrigibilem vim deleteriam: quæ tamen omnia ferè pari paſſu ambulant cum ſulphure Opii narcoticô, aut meritò de ipſo dici poſſunt. Uti igitur prædictum ſulphur Opii & Hyoſciamus inter ſeſe conveniunt, ita ſimiliter à confectione Laudani exulare debent.

Deſcriptio Laudani opiati tutiſſima & maximè proſicua.

Ego *Eſſentiæ* ſecundum preſcriptum *Quercetani* ſupra adductum, *præparatæ ſolitus ſum Extracti Croci, Soluti Corallorum & Margaritarum mei, ana partes æquales addere, cumque Spiritu Vitrioli ritè deſtillato ad debitam conſiſtentiam redigere, unde eos ſemper expertus fui effectus, quos* optavi, nullis ſymptomatibus, quæ aliàs ſolent, ſupervenientibus, ſi nempe alio, quam

prænominato, modo præparatum fuit.

Hæc verò ex mente aliorum, imò maximâ ex parte verbis quoque alienis cum quibus tamen totus conſentio, ideò ediſſerere volui, ne ſi à me ſolùm hæc dicerentur, â pleriſque conculcarentur, præſertim illis, qui non attendunt quid, ſed à quibus id dicatur.

Cum autem hi viri hancce ſententiam mecum foventes ſint omni exceptione majores, & quemvis contradicentem facilè convincere valeant, ſpero hæc haud fore ingrata aut contemptibibilia, ſed potiùs ambabus, quod ajunt, manibus ea à quamplurimis (optarem omnibus) excepta & accepta iri.

Objectio & ejuſdem refutatio. Addo verò & hoc contra eos, qui objicere mihi poſſent, alienis plumis me veſtitum in ſcenam prodiiſſe, quod ingenuè fatear, per quos profecerim, & unde hæc hauſerim. Et hâc ratione ſua quemque laus manet, nempe illos Laus Inventionis: Me mea, quod ſtudio indefeſſo hæc egregia inventa addiſcere, & aliis inculcare non deſinam, præſertim cum hæc nondum rectè intellecta apud plures vileſcant.

Ratio inſtituti. Cur autem hoc faciam, ſi quæratur?

Reſpon-

Reſpondeo : ut alii & quidem ingenii cultioris & eruditionis altioris viri excitentur ad examen medicamentorum Chimicorum, quæ in pharmacopoliis hinc inde proſtant, nedum talibus minus dextrè præparatis fidentes, & quandoque minus felicem inſperatumque ſucceſſum medicamentorum iſtorum deprehendentes, culpam rejiciant in ipſa medicamenta, ſed in eorundem elaboratores, qui quandoque φιλαυτίᾳ inflati alios præ ſe ſuſque deque ferentes, ſapientiſſimi ſibi videntur, & quorum acta & facta ab omnibus reverenter habeantur, cum tamen vix ac ne vix quidem primis labris duguſtarint fontes Chimiæ limpidiſſimos.

Plura ſunt vitia quorundam Chimiæ deditorum, quam enumerari poſſint.

In quam ſententiam multæ hinc inde apud Auctores graviſſimos extant admonitiones, è quibus tamen ſolum eam afferre placuit, quam habet *celeberrimus ille Chirurgus Guilielmus Fabricius Hildanus*; *Caveant ſibi*, inquit, *Medici, ut medicamenta Chimica in officinis, quæ non ipſe pharmacopola, & quidem præſente aut conſentiente Medico paravit, ſed neſcio undenam apportavit, facilè præſcribant*. Hoc ubi factum fuerit, medica-

Floreret Chimia, ſi Medici ipſi excolerent eandem.

dicamenta Chimica minûs odiosè à malevolis traductum iri ſpes eſt. Siquidem ob minùs dextram & legitimam præparationem eadem multis calumniis ob noxia eſſe ſolent, quod tamen non timendum eſſet, imò floreret & beata eſſet Chimia, ſi Medici ipſi eſſent Chimici, aut Chimiæ Amatores & Exploratores.

DIGRESSIO ALIA AD CAPUT IV.

De Extracto Scammonii.

Quia in antecedentibus mentio facta fuit Scammonii, lubet paululum digredi, de eo, ejuſdemque uſu & verâ præparatione quædam notatu digna in medium proferre, cùm pauci de eo hucuſque rectè ſenſerint, & docuerint.

Divinum medicamentum eſt Scammonium, ob uſum, quem in purgando præſtat, mirificum.

Divinum medicamentum habitum eſſe Scammonium exinde cuivis facilè colligere eſt, quod omnes pulveres, pillulæ & electuaria purgantia, quæ illud in ſeſe baſis inſtar recipiunt, ab omnibus ſummis laudibus ad cœlum uſque ob uſum mirificum, *uti loquuntur*, quem in purgando præſtant, extolluntur.

Qu

Qui autem fiat, quod in ſubſtantia non niſi rarò & timidè, manuque parcâ (etiamſi ab ipſis ita præparatum fuerit, ut aliud nomen ſortitum ſit) præſcribatur, ſatis mirari nequeo. Deſcriptiones enim in diſpenſatoriis authenticis contentas ſi examinaveris, Diagrydii doſin non duo, tria vel quatuor grana (quæ doſi alias exhiberi ſolet) reperies, ſed quandoque ſeptem & dimidium, ut in pillulis Alexandri de Nitro; vel ſex ferè, ut in pulvere ſolutivo Magiſtrali Stockſtaldi deſcripto ab Auguſtanis Anno ſalutis 1580 qui paucis exceptis idem eſt cum pulvere laxativo Diſpenſatorii Noribergenſis anno 1599. editi; Vel grana decem, imò undecim fermè, ceu in Electurio Epiſcopi; imò plura, ſi major horum doſis, robuſtis conveniens aſſumeretur.

Raro, timidè & parcè in ſubſtantia exhibetur.

Diagrydii Largior doſis in compoſitis medicamentorum formulis cum aliis validioribus ex autoribus proponitur

En! hanc doſin Diagrydii in compoſitionibus dictis cum aliis multis & interdum quidem purgantibus violentis, *Helleboro & Euphorbio puta*, non verentur exhibere; hancque rationem addunt; quod in dictis medicamentis Scammonium probè præparatum ſit, & prætereà multa corrigentia addita de-

Medicorum rationes pro Diagrydio uſitato.

prehendantur.

Præparatio Diagrydii uſitata non congruit cum Galenica ejuſdem præparatione.

Sed ut primùm præparationem Scammonii videam, quàm probè præparatum ſit idem, *Galenus* communis noſter Præceptor edocebit, cujus præparationem cum uſitatâ conferam, à qua hæc toto cœlo differt.

Galenus lib. 1 *cap.* 1. *de alimentorum facultatibus, jubet excavare internas mali cotonei partes, quæ ſemen continent, deinde totam cavitatem Scammonio replere, & coquere: Coctum hoc pomum mandendum exhibet. Quod namque in hunc modum præparatum eſt, abſque ſtomachi ſubverſione alvum ſubducere teſtatur.*

Aliam rationem præparandi recenſet Oribaſius collecta. l. 8. c. 43. quam vide.

1. Seceſſum facientium à Galenica diagrydii præparatione refutatio.

Hanc rationem præparandi à pauciſſimis noſtro tempore obſervari certum eſt. 1. *Quidam enim manifeſtò contrariantur hodiè, qui non pomum cotoneum coctum, ſed ſcammonium in pomo coctum exhibent.* Quod qua ratione fiat, videant illi. Verba ſunt inſignis illius medici *Alexandri Maſſariæ in libro eruditiſſimo*, quem de purgantibus conſcripſit; cujus hac in re tanta Autoritas, quanta aliorum omnium diſſentientium, cum nitatur rationibus firmiſſimis.

2. *Alii*

2. *Alii diſſolvunt totam Sammomonii ſubſtantiam in ſucco cydoniorum vel citriorum pomorum calido, filtrant ttque curſus exiccant.* Sed neque hi :um *Galeno* Præceptore noſtro divino, ıtque citata præparatione conveniunt: iquidem cum iterùm exſiccent, parùm ùccorum dictorum Scammonio corre-tionis loco reliquum faciunt, totamque ubſtantiam Scammonii (*à calidis enim uccis tota ſubſtantia Scammonii reſolıitur*) recipiunt, cùm tamen *Galenus* antùm partes tenuiores & ſubtiliores, uæ inter coquendum malo commixe, aut ab eodem ſibi acquiſitæ fuêre, æris obtulerit.

2. Diſcedentium à Galenica diagrydii præparatione reſtatio.

3. Hanc Galenianam methodum ſas quidem aſſequi Chimicos, inque, ils imprimis *Crollium* mihi videtur; qui ı *Baſilica Chimica pag.* 141. docet ex ›parare Extractum cum Spiritu vini :l Aquavitæ. Sed quia hæc Chimicoım præparatio ſatis laborioſa, ſatis mptuoſa eſt.

3. Chimica præparatio diagrydii admittitur.

4. Ego aliam in medium afferam, ıæ parcit ſumtibus, & in quovis moento paratu facilima exiſtit, quam acptum refero *Fratri meo heu olim! ca-*

4. Facilior & tutior præparatio Scammonii proponitur.

riſſi-

riſsimo Iohanni Philippo Brendelio, Philoſophiæ Magiſtro, Medicinæque Practico apud aulam & oppidum Slaicenſem peritiſsimo, τῶ νῦν ἐν ἁγίοις. Præparatio dicta talis eſt:

Extemporalis præparatio Scammonii.

R. *Scammonii gr. X. XV. vel XX. quibus benè contritis in mortario affunde paulatim aquæ alicujus deſtillatæ actu frigidæ. fumariæ videlicet, vel alterius inſervientis ſcopo propoſito, & probè invicem agita, ſic in momento craſſa, tenax & nigricans quæ iam materia fundum petet, quæ picis liquidæ inſtar ita concreſcet, ut piſtillo non poſſit iterùm ſeparari, quàm diu humida manſerit: ſique illa in mortario ſinatur exſiccari, vix ab iterùm dividi poterit, ſuique notam fermè indelebilem poſt ſe relinquet. Innoxium autem Scammonii liquori affuſo colorem albicantem inducet.*

Vires & laus Scammonii ritè præparati.

Hîc liquor albicans decapulatus, atque ægro exhibitus, bilem utramque in primis verò ichores, humoreſque feroſos in corpore redundantes leniſſimè ſed copioſiſſimè educit, adeò ut ubi ſcammoneata aliàs preſcribuntur, ſcammonium ſic præparatum, privilegio ſe-

par-

Parationis dictæ locum invenire poſſit & debeat. Leniſſimè enim, ceu modò declaratum, operationem ſuam perficit, ut etiam infantibus & prægnantibus abſque ullo incommodo ſubſequente (reliqua purgationis neceſſaria requiſita ubi obſervata fuerint) annis abhinc viginti quatuor & quod excurrit partim præberi viderim, partim ipſemet præbuerim.

Sed ſic, ut dixi, ex tempore præparare ſoleo, aliàs in officinis pharmaceuticis meæ inſpectioni olim & nunc concreditis ſic præparari juſſi Scammonium.

R. *Scammonii. q. v.* *Præparatio Scammonii pro uſu officinarum.*

Diſſolve in aqua quædam deſtillata ictu frigida, & ab impuritate ſuperiùs nominata per inclinationem ſeparetur. Iterumque affundatur, alia aqua recens, quæ ubi albeſcit poſt triturationem iterum ſeparetur, & hoc toties reiteretur, quoties aqua albicantem colorem adipiſcitur. Has aquas decapulatas omnes in vitream retortam vel cucurbitam vitream concluſas beneficiô Balnei vaporoſi galeati ad ſiccitatem per evaporationem educant Pharmacopæi: Scam-

 monium

monium verò in fundo relictum & ite-rum pulveriſatum uſui reſervent.

Diſtinctio opinionis communis de Scammonio.

Quicunque igitur clamitant, uti ha-ctenus uno ferè ore factum eſt, Scam-monium vaſorum ora, plus quam pa-ſit, aperire, acrimoniâ ſuâ inteſtina a-bradere, tormina & teneſmum excita-re, venarum orificia reſerare, ſanguinem per inferiora educere, dyſenteriam ex-citare: etſi quid amplius eſt, quô Scam-monium onerant, eos rogo, ut benè per-pendant priùs, quid *Galenus locò ſupra allegatô* ſibi voluerit, cum in hæc pro-pemodum erumpit; *Natura ipſa per multa, quæ ſenſui ſimplicia apparen-t, commiſcuit quæ tamen facultatem & ſubſtantiam habent contrariam*; Co-gitentque ſecùm, num ne hoc quoque in Scammonio locum habeat. Quod ubi viderint, ſeparent noxium, retine-ant innoxium, ſic quodlibet ſua Laus & Vituperium manebunt.

Contrariæ facultates in uno eodemque ſubjecto deprehenſa ſeparentur beneficiò artis Spargiricæ.

Corrigentia uſitata Scammonii an admittenda?

Ad alteram verò rationis partem quod attinet, *dum inquiunt illi* Scammonio adjecta eſſe correctionis locô pinguia, viſcida & inteſtina corroborantia, *uti Tragacantham, Maſtichen, oleum amygdalarum dulcium, ſemen pſyllii &*

fœni-

œniculi, cinamonum & ſpicam, &c.

Næ! ſimiles mihi videntur in me-
ium hæc afferentes Cocis quibuſdam,
ti loquitur Autor Tyrocinii Chimici, qui in eviſcerandis & deſquamandis car-
ionibus felleâ cyſti fortè fortunâ per-
uſâ, amarorem iiſdem hoc modô in-
luctum non eluendum aut ſegregan-
lum putarent, ſed saccharô, melleve
dditô obtundendum eſſe contenderent.
Iſto enim! fugiat amaror guſtum, illo-
um præſertim, qui non adeò ſunt de-
icatæ naturæ, ſuâ tamen actione mini-
nè fallet, quia bilis mel, saccharum-
ue miſtione hac inficiet, ut ſimiliter in
ilem, quemadmodum aliàs facilè fit,
onvertantur. Quid verò exinde in-
ommodi exoriturum ſit, notius eſt,
uàm ut aliquâ opus habeat deductione.

Simile de cocis à Reguino. p. 10. Tyrocin. Chim. propoſitum.

Eâdem ratione cum viſcidis illis ex-
ibitum Scammonium eò firmiùs &
utiùs inteſtinis adhærere, ſicque ſuam
perationem, quam attribuunt eidem,
iteſtinorum videlicet abraſionem, & lios noxios effectus magis manifeſtare.
t à pinguibus, quæ calida ſunt, ut & ab
liis calidis magis incaleſcere poſſe, ra-
ioni conſonat.

Viſcida, pinguia & calida non ſunt vera corrigentia Scammonii.

Satiùs utile ab inutili ſeparare, quam diagrydium uſitatum tot numero & qualitatibus variis permixtum propinare.

Interim neminem pungo, nec alicui impero, quamvis ſatiùs mihi ducam vel Galenianô vel aliô dictô modô ſeparare craſſas, tenaces, atque noxias Scammonii partes à tenuibus & innoxiis, quam alicui diagrydium tot & talibus permixtum propinare: quid alii agant aut ajant, incurius, perſertim illi, quibus volupe eſt quoſvis arrodere, aut naſô aduncô ſuſpendere. Iiſdem, ut & aliis, hâc vice & impoſterùm etiam (*etiamſi factum hoc meum arroſerint*) ſpretis] & relictis me ad alia conferam, nec ullà reſponſione dignos unquam judicabo.

CAPUT V.

De Balneo ſicco, ſeu vacuo.

Balneum ſiccum ſeu vacuum quid?

HUcuſque Balneum humidum viſum fuit: videatur nunc quoque ſiccum. Siccum verò Balneum ſeu ſtufa ſicca talem apparatum requirit. Vas continens materiam præparandam ollę vacuæ, *quæ capella vulgò audit*, imponitur, cui adhuc aliud vas ſimile ſuper injicitur & commiſſuræ diligenter ſeu accu-

accuratè luto obcluduntur, ita ut nihil præter collum vaſis continentis materiam promineat, & more balnei conſueto, ſupraque declarato ignis ſecundum gradus alitur.

Alia con-ſtructio Balnei ſicci.

Hujus Balnei aliam deſcriptionem & adornationem tradit *Libavius in notis ad Alchimiam incerti Autoris p.* 157. quæ tamen nullâ commoditate deſcriptam ſuperare videtur.

Balneum hoc, quando expetatur.

Hoc Balneum requiritur in iis, quæ deſiderant fortiorem ignem, quam eſt Balnei humidi calor: illum tamen minorem, quam eſt calor Cinerum, arenæ aut ſcobis ferri, &c.

Hac itaque cauſa motus ſum, ut huic balneo medium inter dicta ignis genera locum conceſſerim.

Hic non eſt operæ precium multa exhibere paradigmata, cum uſus ejus facilè ex chimicis petatur, & ſufficiat modum adminiſtrandi tenuiſſe, qui modò edoctus eſt, pręſertim cum ignis eodem modo, ut in aliis generibus, præparationibuſque inibi fieri ſolitis, dirigatur. De hujus uſu conſuli poteſt *M. Keſlerus in centuriis Chimicis*, qai multa de hoc recenſet.

CAPUT VI.

De igne cinerum.

Connexio ſubſequentium cum antecedentibus.

CUM de Balneo humido & vacuô, tanquam de leniſſimis infimiſve generibus ignis peractum fuerit, ordo requirit, de igne cinerum, uti leniore adhuc arenæ igne, acriore tamen igne Balnei pertractare.

Definitio hujus ignis *ex primo capite hujus ſectionis* patet.

1. Igne cinerum perficiuntur digeſtiones & extractiones Mineralium, Menſtrua extrahentia.

1. Hoc igne perficiuntur digeſtiones Metallorum & Mineralium, quemadmodum in Balneo Vegetabilium & Animalium.

Menſtrua mineralium & metallorum omnia ſunt ſalina, acuta, corroſiva. Lunę ſolvendæ menſtruum eſt aqua fortis. Soli aqua Regis ſtruit inſidias. Corallia, perlas, oculos cancri ſolvit acetum, ſuccus citri, ſpiritus ſulphuris & vitrioli. Saturnum corrodit acetum. Sulphur aggreditur Sal Tartari reſolutum.

Præambula calcinationis.

Quædam Mineralia nullam admittunt à menſtruo extractionem aut reſolutionem, niſi pręmittantur præparationes, quædam corpora iſta alterantes & pene-

penetrantes, quo menſtruo debitam exhibeant obedientiam.

Sic *Paracelſus lib. 6. archidox.* jubet parare Magiſteria GEMMARUM, earumque tincturas & virtutes poſt calcinationem, quæ fit cum ſulphure, vel etiam nitro, menſtruo idoneo extrahere, videlicet ſpiritu vini, & in ſal evaporare. Tale eſt paradigma.

Paracelſi de Magiſterii ſententia.

Rec. cryſtallor. vel Granator. vel Hyacinth. vel chryſolithi ℥ß.

Pulveriſata minutiſſimè in marmore, terantur Poſt miſce cum ſulphure pulveriſato.

Magiſteria Gemmarum.

Inque igne reverbera, hancque novi ſulphuris miſtionem quinquies & ſexies itera. Deinde miſce cum

Nitro pulveriſato,

fluant in igne rotæ. Demum ablue aquâ calida ſalſedinem nitri. Pulverem exſiccatum extrahe in calore cinerum per viginti quatuor horas ſpiritu vini, ſecundum Paracelſum vel prius, ſecundum alios,

Aceto deſtillato fortiſſimo.

Acetum decanta & evapora: in fundo ſal apparebit. Quo ignis lenior, eo melior ſuccedit operatio. Sal iterum ex-

trahitur ſpiritu vini ſimplici, vel miſto cum ſpiritu urinæ ſale volatili imprægnato.

Magiſterium vel ſal margaritarum per evaporationem.

MARGARITAS Paracelſus redigit in magiſterium, eaſdem ſolvendo in aceto concorrecto. Digeſtione factâ per menſem, evapora in Balneo, ſic in fundo habebitur Magiſterium.

Magiſterium corallorum per evaporationem.

CORALLIA autem jubet primo calcinare Nitro, & poſt, ut gemmas, aceto extrahere.

Verum ad GEMMARUM extractionem præviam calcinationem quidem neceſſariam fatemur, quamvis & illarum evaporatio multum ſalis aceti nobis offerat; ſuperfluam autem in corallis & perlis, imò noxiam hanc non ſolùm *Paracelſicam*, ſed & aliorum, qui ſine præviâ calcinatione, corallia aceto deſtillato ſolvunt, evaporationem exiſtimamus, relinquit enim ſal aceti, quod elui nullâ edulcoratione poteſt, & magiſterium corallorum adeô guſtui ingratum reddit, ut ſine nauſeâ adſumi nequeat. Rectius itaque perlę & corallia, ut & lapides cancri aceto ſoluta præcipitantur cum Sale Tartari.

Rec.

Rec. Perlas, corallia, vel lapides gammarorum q. v.
Pulveriſa minutim. In vitro commodo affunde
acetum deſtillatum fortiſſimum.
In calore cinerum leniter ſolve. Solutiones collige, filtra per chartam emporeticam duplicem, ſupra ſolutionem impraegnatam eſſentia infunde
Tartari per deliquium factum.

Magiſterium dicta per praecipitationem cum Nitro Tartari

Tum praecipitatur pulvis albus, qui paucarum horarum ſpacio ſubſidet. Menſtruum ſalſedine imbutum decantatur, pulvis in fundo relictus edulcoratur aquâ calida, poſt exſiccatur.

Elegantior modus eſt ſequens.

Rec. Perlas, corallia vel lapides gammarorum, à ſordibus liberata.
Injice in acidum philoſophicum liquorem, in cinerum calore videbis ſolutionem admirabilem, fruſtaque ceu impetu quodam agitata, ſurſum deorſumque vergere.

Magiſterium cum menſtruo philoſophico ſolutum.

Per filtrum decantatum liquorem irriga optimo vitrioli, vel ſulph. ſpiritu. Praecipitabitur albicans, cryſtallinus pulvis, qui crebra affuſione aquae frigidae

Praecipitatur cum ſpiritu vitrioli.

gidæ edulcoratus, ſpongioſiſſimum & nitidiſſimum exhibet magiſterium, magnarum in uſu medico virium multis expetitum, paucis notum.

Tinctura corallorum. TINCTURA CORALLORUM in eodem calore à nonnullis *Arcaniſtis, cum dulcedine vegetabili*, per deſtillationem ad latus, ex cineribus & arena extrahitur: qui modus omninò rejiciendus non eſt, vires enim corallorum ſapor oſtendit. A nonnullis paratur *cum ſpiritu mellis, quo ſolvunt corallia, cum menſtruum tincturam extraxit, ſeparant in cinerum calore, donec in ſpiſſa mellis eſſentia corallorum tinctura reliquatur, quam extrahunt ſpiritu vini. Hunc iterum diſtillatione ſeparant, donec ad aliquam craſſitiem pervenerit.*

II. Aquæ variæ ſimplices atque compoſitæ magnarum virtutum igne cinerum deſtillatur, quorum. 1, Aqua imperialis 2, Diapho- II. Ulterius in cineribus poſſunt deſtillari AQUÆ compoſitæ, quales variæ hinc inde apud Autores varios proſtant deſcriptiones. Ex iis verò eligi poteſt aqua imperialis *D. Camilli à Camillis, à Quercetano in tractatu de dogmat. medicinà legitimè præparanda p. 303. deſcripta.* Item.

DIAPHORETICUM PARACELSI in acutis, cujus rudimenta habet *in libello de pe-*

de peſte ad Storzingenſes, ubi ſolius ſpiritus Tartari meminit, quem jubet addere Elixiri antipeſtilentiali. *reticum Paracelſi.*

Sub nomine ARCANI caduci deſcribit eandem compoſitionem *lib. de reb. natural. cap.* 8. Vocatur aliàs Miſtura de tribus *Graſibecii*, quia hic in plurimis morbis eâdem feliciſſimè uſus fuit. Miſtura ſimplex appellatur ad diſtinctionem compoſitarum aliarum, conſtatque ex tribus ſpiritibus.

Rec. Spiritus Tartari limpidißimi ℥*iij.*

Theriacalis camphorat. ℥*v.*

Vitrioli correcti ſecundum Paracelſum ℥*j.*

Digere ad ſeptimanas tres, lento cinerum vel hypocauſti calore, vaſe anguſti orificii optimè clauſo.

MISTURÆ COMPOSITÆ pro diverſitate affectuum variæ eodem cinerum calore concinnari poſſunt, Cephalicæ, cordiales, ſtomachales, Hepaticæ, lienales, hyſtericæ, antipeſtilentiales,

Rec. miſtur ſimplicis ℥ *ij.*

extract. granor Iuniperi

angelicæ

rutæ

rutæ
ſcordii
meliſſ. a. ℈j.
Card. Benedict.
gentianæ
enulæ
ſalviæ
petaſitidis
croci a ℈ß.
Spir. C. C. rectif. & propio ſale eſ-ſentificat. ʒij.
ligni ſanct. ʒj.
Syrup. ceraſor & tunic.
acetoſ. citri
violar.
ſcordii a. ʒiij.
Aq. ſcorzoneræ ℥vj.

Stent in leni digeſtione caloris cinerum per octiduum. Poſt colentur. adde.

ambræ
moſci a. g. vj.
Conf. alckerm. ʒij.
In vitro S. Miſtura Antipeſtilentialis.

3. Aqua mirabilis Fioravanti. *Leonhardus Fioravanti in corona medicinali l. 2. c. 9.* edocet præparare aquam mirabilem, cujus vires inenumera-

merabiles inprimis in conſervanda ſanitate, & quôvis morbô curandô: idque ſequentibus verbis.

Rec. Tartari albi integri
Therebinthinæ claræ & pellucidæ
Foliorum Aloes viridium, craſſorum & unius cubiti altorum ana libram unam.

Omnia contuſa invicem in paſtam redigantur, cucurbitæ includantur, alembicus & recipulum applicentur, lenique igne cinerum urgeatur, donec omnis liquor tranſierit. Poſteà feces nigræ in fundo reſtitantes eximantur, ſubtiliſſimè pulveriſentur, cum liquore ſuperiori iterum in paſtam redigantur, tandemque cucurbitæ incluſæ iterum igne urgeantur. In fine deſtillationis ignis bene intendatur, ut feces benè comburantur. Hæc actio vigeſies vel toties repetenda, donec omnis liquor evanuerit, fecesque in fundo albæ, ſalis inſtar candidi apparuerint. Poſtea dictum ſal reſiduum ſuper marmor politum in cella reponatur, donec in aquam limpidam & claram reſolutum fuerit, quæ uſui in vitro benè ſigillato reſervatur.

 Vires

Vires hujus ineffabiles ferè & ſupra modum mirabiles petantur ex *Autore citato.*

III. Rectificatio oleorum vulgaris.

III. Porrò per retortam quoque igne cinerum plura olea rectificantur; & quidem per cohobia, ſemper addendo aliquid aquæ vehiculi locô. Sed *Libavius in notis ad Alchimiam incerti Autoris p. 48. in rectificatione olei ſuccini* alium modum rectificandi olea proponit & commendat, vulgaremque rejicit. Verum ille ſequenti capite docebitur.

IV. Confectio ſalium vulgaris &

IV. Lixivia quoque è cineribus vegetabilium fiunt; iterumque evaporatione coagulantur, atque in formam ſalium rediguntur beneficio cinerum, in vaſe humili & lati prorſus orificii in vitro loricato, ſeu caſe Waldenburgico aut ſimili.

Artificialis duplex.

Quia verò hoc modo præparata ſalia facilè liqueſcunt,&odorem ſaporemque lixivioſum contrahunt, prætereaque neſcio quam ſecum retinent naturam ſalis tartarei, cui etiam proximè accedunt, difficulter vel ſapore vel odore ab eodem diſcernenda; *Hartmannus* ſæpius ante hac citatus aliam ſubſtituit.

Præparatio ſalium artificialis

Rec.

Rec. Cineres quorumcunque vegetabilium, & cum æquâli ad pondus parte ſulphuris communis elegantis pulveriſati calcina ſeu combure ad ignem non admodum magnum: ſic omnis pinguedo lixivioſa cinerum perit. Ex his cineribus tandem cum aquâ communi vel propria lixivium elice, lixivia ad cuticulam evaporando, & poſtea in frigidum locum ad cryſtalliſandum reponendo, fiunt ſalia omnium optima, & mirificè operantur, nec ſapiunt lixivum. Sic ſal Abſynthii hac methodo præparatum purgat per vomitum, ventriculi & pectoris impuritates ſi ejus ſcrupulus unicus vel dimidia drachma in duabus unciis aquæ ejuſdem exhibeantur. Sic ſal Imperatoriæ juxta hanc viam ex radicum cineribus factum, à granis quatuor ad octo in Rob Sambucino exhibitum tollit omnes febres. *Hartmanni.*

Verum hanc operationem tædioſam eſſe & minus rectè procedere: rectius verò ſequenti modô operari quemlibet poſſe putat Dn. D. *Iohannes Vincentius Finckius Fulda Buchonius in Encheiridio dogmatico Hermetico* p. 116. Vide *Keſleri Centuriam primam.* *Præparatio ſalium artificioſa Finckii.*

Rec. Sal vulgari modo præparatum. Inde in vitrum, affunde per vices oleum ſalis vulgare, licet non rectificatum, & excitabitur ſtrepitus. Perge ita per vices affundere oleum ſalis, donec non amplius ſtrepat, tum benè agitatum per aliquot ſaltem horas, ut quieſcat, repone. Dein affunde aquam puram ad eminentiam palmi. Solutionem hanc per filtrum depura, & ad tertias evapora: Tum in cellam repone, ubi concreſcet ſal cryſtallinus. Quo ſeparatò reſiduum rurſus ad tertias evapora, ſalque quoties opus eſſe videbitur, diligenter collige, & ad uſus reſerva.

V. Præcipitationis quædam ſpecies igne cinerum perficitur.

V. In cineribus præcipitationis quædam ſpecies exemplo *Turpethi mineralis* declarari poteſt. Quomodo verò Turpethium minerale præparandum ſit, perſpicuè edocet *Crollius in Baſil. Chimica*, ubi omnes encheireſes addit. *Sunt autem, qui loco olei ſulphuris per campanam facti recipiunt oleum vitrioli corroſivum.* Sad hi aut diuturniori digeſtione opus habent, ut incumbit ipſis, ut addant ſal vitrioli, atque illud deinde exactè iterùm abluant.

Cautela neceſſaria in præparatione Turpethi mineralis.

Faci

Facilimus Turpethum minerale parandi modus hic eſt.

Rec. Mercur. meteorizat. ℥iij

Solve eum in aqua pluvia calidâ, crebrius ſpatulâ ligneâ movendo. Filtra per linteum, in vitrum capax, & guttatim infunde Sal Tartari ſolutum: In fundo præcipitabitur pulvis rubeus; aqua communi edulcorandus, donec nulla amplius appareat ſalſedo & acrimonia.

Doſis à. ij. iij. iiij. v. in conſerva borraginis, roſarum, vel pilulis alœphanginis.

CAPUT VII.

De igne arenæ & ſcobis Ferri.

Ut ut ignis *Arenæ & Scobis ferri* ab Autoribus diſtinguantur; eundem tamen requirunt apparatum, eadem inſtrumenta, directiones eaſdem: perficiunturque æquè commodè eædem operationes. Itaque temporis redimendi gratia unâ fideliâ duos ſimul dealbabo parietes. *Ignis Arenæ & Scobis ferri diſtinguuntur quidem, ſed commodè de iiſdem ſimul tractatur.*

Varia medicamenta in arena præpa- *Varia medicamenta*

in arena præparantur & quidem vel in cucurbita recta, ubi rantur, & multi uſus eſt hic ignis, præſertim in mineralibus elaborandis, tàm quoad cucurbitam, quàm retortam, quàm Cornu muſarum quidam vocant.

1. Varia olea & Spiritus, e. g. 1. Oleum ſuccini ſecundum deſcriptionem Crollii. 1. Ex arena in cucurbita recta varia olea, Spirituſque deſtillantur. Sic ex cucurbita *Crollius libri ſæpius citati pag* 190. oleum ſuccini pellere docet, qui modus retineri poteſt, præſertim ab illo, qui ſal diureticum deſiderat, qui perit ſeu commiſcetur cum oleo fœtido, ſi oleum ſuccini per retortam deſtilletur, quem modum paulò poſt una cum rectificatione proponam.

2. Spiritus Therebinthinæ. Sic quoque deſtillatur Spiritus Therebinthinæ.

Vehiculum oleis deſtillandis addendum, quia eſt pabulum ignis, quod ſecum olea aufert.

Rec, *Therebinthinæ* ℔ij *vel iij.*

Aquæ fontanæ puriſſimæ ℔vj. *vel plures.*

Indantur in cucurbitam, & adaptatò alembicò, & receptaculo deſtillentur ſubminiſtrando ab initio leniſſimum ignem, per quatuor vel quinque horas tum paulatim fortificando eundem, donec Spiritus cum aqua vehiculi loco addità ſimul emanaverit. Leniſſimam

Cautela neceſſaria in ignem primò adhibendum dixi, quia reſina

reſina hæc aerea facilè in ſublime fertur, & integra in receptaculum delabitur, ſi ignis nimium, quam par ſit, intendatur. *Spiritus hic ab aqua facili negociò ſeparatur per infundibulum, vel alia ſeparandi ratione uſitata, de quibus omnibus ferè infra in capite de igne aperto.* *deſtillatione Spiritus Therebinthinæ.*

Deìn perficitur omnis ferè SUBLIMATIO in arena, quæ definitur operatio, quâ corpus halitus ſpecie in ſublime propellitur, ibique ab ambiente frigido congelatum parietibus vitri adhæret. *II. Omnis ferè ſublimatio peragitur in arenâ.*

Nomen adepta eſt hæc operatio â formâ actionis, uti quoque ei oppoſitâ elaboratio, PRÆCIPITATIO. Hæc quia rarò præter illam ſpeciem cujus *in capite præcedenti* mentio facta eſt, ignis ope perficitur, vel coincidit aut cum deſtillatione aut ſublimatione aut aliis operationibus declaratis, de eâ peculiariter agere neceſſarium haud duco. Sublimatio autem fit aliquandô ſine additione, aliquandò cum additione. *Sublimatio & præcipitatio unde dicatur.* *Sublimatio fit vel ſine additione, vel cum additione.*

Sine additione plerumque fit SUBLIMATIO FLORUM ANTIMONII, *Sublimatio ſine additione exemplo.*

Rec. Antimon pulver ℔j.
injiciatur in aludel. terreum, cui artificioſè aliquot ollæ perviæ incumbunt,

inque alembicum roſtri expertem quidem ſed tamen in vertice pervium, ad humidos ſpiritus emittendos, cum mobili conô ſublimentur ſecundum artem, urge ignem per gradus, ad diem vel duodecim horas *ad flores albos* excipiendos; *ad citrinos* per viginti quatuor horas; ad rubeos per triginta ſex ignem continuando & ſucceſſivè augendo. *De quibus conſulatur Tyrocinium chimicum capite de floribus.*

Alia ratione flores antimonii præparare jubet Crollius.

Hiſce floribus ſubſtituit *Crollius* illos, qui *beneficio retortæ parantur, dum pulveriſatum Antimonium arenæ puræ admixtum, ſine omni capite mortuo, ignis violentiâ in flores redigitur.*

Simili modô ſine additione FLORES BENZOINI parare jubet *Tyrocinium Chimicum l. d.*

Sublimatio cum additione fit ob varias cauſas.

Sublimatio verò cum additione fit

1. 1. Vel ut corpus cum illo materiâ adjectâ diutius in igne morari poſſit, ne ignis vim nimis citò, & ante juſtam ac veram ſeparationem effugiat.

2. 2. Vel ut feces ſeu impuritates quadam affinitate materiæ ab eadem detineantur, ne ſimul cum floribus adſcendant in alembicum.

3. Vel

3. Vel ut prohibeatur fluxus rei ſubli- 3.
mandæ, quo contingente ſublimatio
fruſtrà tentaretur.

4. Vel ut ſuâ acrimoniâ corporis mu- 4.
tationem ac ſeparationem adjuvet, quæ
tamen additio talis eſſe debet, ut nullam
alienam qualitatem corpori ſublimando
imprimat.

Priores tres cauſſæ locum habere poſſunt in ſublimatione ſalis Armoniaci, & ſimilium: Prior & Poſterior in ſublimatione Mercurii.

5. Quandoque ideò conjunguntur plura corpora, ut exinde novum fiat, uti in confectione Cinnabaris artificialis fieri ſolet. Quam præparationem ideò in medium afferam, quod eadem *teſte Quercetano in conſilio de lue venerea*, Mercurius optimè ſeu perfectiſſimè purificetur, & ejuſdem hererogenea húmiditas omnis admixtione ſulphuris exſiccetur & conſumatur. *Hæc præparatio talis eſſe poteſt.*

5. Præparatio cinnabris artificialis.

Rec. Sulphuris communis ℥*ii. iiij*
Huic liquefacto prius infunde.
Mercurii vulgaris ℔*j.*

Et ligno benè agitando invicem in corpora, donec Mercurius è ſulphure planè ab-

abſumtus videatur, Poſteà hanc maſſam frigefactam tere ſuper marmore, & inde in ſublimatorium bene loricatum, ignem ſubminiſtra primò lenem poſteà fortiorem, & videbis fumum citrinum ſeu luteum aſcendere. Perge gradatim augere ignem, donec fumus nigro rubeus aſcendat. Tunc roſtrum, quod tàm diu apertum ſit, luto occluditur, & urgetur igne violentiſſimo per quatuor vel quinque horas. Demùm refrigeſcant. Recluſo ſublimatorio invenies Cinnabarim ad latera vaſis, in capitello feces nigorremas.

5. Sublimatione extrahitur eſſentia.

6. Quandoque ſublimatione extrahitur eſſentia, & tunc alterum corpus additum tanquam vehiculum ſublimandæ eſſentiæ inſervit, atque operatione hâc finitâ, deinde iterùm ſeparatur. Hoc vehiculum plerumque ſal armoniacum eſſe ſolet, quod in *extractione tincturæ Coralliorum, tincturæ ſolis è calce ejuſdem Martis tincturæ ex Crocô ejuſdem* quidam in uſu habent.

Apparatus ſublimationis quis;

Apparatus ſublimationis hic eſſe ſolet. Corpus ſublimandum cum materiâ competente optimè conteritur, & ut plurimum ſuper marmore commiſcetur. Inde ollæ ſublimatoriæ, quam Aludel vocant,

ocant, illique vel unico vel pluribus ar-
ificioſè ſeſe invicem excipientibus, vel
ucurbitæ quandoque non nimis altæ,
eneque loricatæ inſeritur, & poſt ſepa-
ationem Aquoſitatis, (*cujus rei in una-
uaq; ferè ſublimatione peculiari, ſigna
n particularibus operationibus adſunt*)
entô igne peractam, appoſitô operculô,
el alembici roſtrô occluso augetur gra-
atim ignis, donec nihil amplius adſcen-
erit, id eſt, donec omne ſublimandum
ublimatum fuerit.

Unicâ ſublimatione ſublimatum, ſi
on ſatis purum videbitur, aut non ſa-
s placebit, poterit eadem ſublimatio iiſ-
em legibus repeti toties, quoties libue-
it, aut donec puritas ſatis arriſerit.

Rec. Mercurii vivi per corium
trajecti ℔j.
Aquæ fortis q. s.

uſtione facta ſolvetur, & quaſi totus *Mercurium ſublimandi ratio.*
bſumetur Mercurius. Hanc ſolutionem
nde ſuper

Vitrioli ad albedinem calcinati ℔ſ
Salis toſti vel fuſi ℔j.

m ſpatula lignea diligenter ſubagita,
vendo à ſpiritibus; qui inter agitan-
m evaporare ſolent. Poſteà hanc mi-
ſturam

ſturam injice in vitrum, quod NONNA vocatur, vel cucurbitam benè decurtatam atque lutatam, arenâque tàm alt obrue, ut vix tranſcendat miſturam. Orificium Nonnæ vel roſtrum alembic primò tantùm claude ſimplice vel duplice chartâ emporeticâ, donec omnis humiditas evaporatione abſorpta ſit, quo facilè cognoſces, ſi nummum Arithmeticum vel aliud metallum glabrum ſepolitum impoſueris orificio Nonnæ.

Evaporatâ verò omni humiditate, ignem gradatim auge per horas duodecim & omnis ferè Mercurius plerunqu inſtar glaciei tranſparens elevabitur, at teſtante *Hartmanno in notis ad Tyrocinium Chimicum.* Quod ſi non ſatis pellucidus is fuerit, ſublimatum hunc Mercurium cum ſale nitrô, vel rectiùs communi fuſo denuò ſublimabis.

Rhenani deſcriptio paululum immutanda videtur.

SUBLIMATIONEM SALIS ARMONIACI eleganter *proponit Rhenanus in* Sol *è puteo emergente, & Beguinus, qua ita, ut quæ cum Marte prima locatur illa ultima fiat, mutare malim.*

*Rec. *. Salis armoniaci*
Salis decrepitati a p. æq.

Subl

Sublima in flores obſervatis ignis gradibus, & ad uſum reſerva.

Rec. Florum ante paratorum, vel etiam Salis Armoniaci crudi, in mortario contuſi limaturæ martis puræ Magneſiatæ.

Miſta inde cucurbitæ figulinæ oblutatæ, & obſervatis ignis gradibus, adſcendent flores albicantiores, farinacei, ſpongioſi, mox flaveſcentes, hinc fulvi igneo rubore perfuſi.

Tandem Vulcani ferociâ Nigri apparent, ipſeque Mars compedibus, quibus terreſtri moli alligabatur, ſolutus, in cœlum elevatus, nigram, ſed formoſam nivem ſpargit.

Simplices & Martiales flores ſudorem potenter movent, volatili ſpiritu omnia pervadentes, fixos humores, & nigra ſalia fermentando, ſpleneticis, & ſcorbuticis auxiliatrices manus præbent.

NIGRI *autem in humido frigido ſoluti, oleum Martis dulce mentiuntur, aſtrictoriaque vi eminent. Æthiopicus liquor vel cum ſalis laticè vel aliqua aqua ſcorbutica combinari & ſervari poteſt.*

 His

Has operationes callens plures perficies.

His operationibus cognitis facilè ac harum exempla lectorem plures elaborare, aut de eorundem ſcriptionibus judicium ferre poſſe non dubito. Quapropter hæc ſufficiant de operatione in arena per aſcenſum.

Per retortam in arena varii liquores deſtillantur.

1. Liquor gummoſus ex quo præparatur Mercurius vitæ.

AD LATUS VERÒ PER RETORTAM igne arenæ varii deſtillantur liquores Inter quos ille gummoſus, ſic vocatus à Chimicis, non infimus eſt. Duplex enim egregium medicamentum ex eo parari poteſt, videlicet BEZOARTICUM MINERALE, & MERCURIUS VITÆ.

MERCURIUM VITÆ ex ſpuma duorum venenatorum Draconum elegan parandi modus eſt hic.

Rec. Reguli antimoni
(cujus præparationem infra afferam.)
Mercurii ſublimati ana partes æquales.

Hæc duo ingredientia ſeparatim prius pulveriſata celeri manu in marmore frigido miſce, & per noctes dieſq. aliquot qui in cellam repone, ut lique fieri invicem aliquo modo incipiant

Encheireſis notanda in deſtillatione liquoris gummoſi.

Hoc autem ideò fit, quia perhibetur, liquorem hunc inter deſtillandum in collo Retortæ ſic minimè concreſcere, ut aliàs

liàs contingere ſolet, quæ concretio tamen prohibetur, ſi retortæ collum curtum ſit.

Hoc ubi factum fuerit, inde retortæ vitreæ, quæ ſive ſit loricata, ſive non, perinde eſt, hancque impone arenæ, & eadem multùm obrue, ignemque adhibe per gradus pedetentim, donec perveneris ad ſummum ignis gradum, nihilq; amplius exierit in cucurbitam ſeparatoriam parvam recipientis loco agglutinam retortæ. Quod ubi videris ignem ſuppreſſionis per horam unam vel alteram pro lubitu adhibe: quod fit, ſi prunas ardentes quoque imponas ſuper arenam & retortam. *Ignis ſuppreſſionis quid?*

Liquor hic gummoſus vel ex retorta vitrea vel cucurbita ſeparatoriâ, quæ recipientis vicem ſuſtinuit, rectificari debet: Ita quidem (ſi nempe ex cucurbita rectificabis liquorem prædictum) *ut primò arena alembicum cucurbitæ annexum attingat, quam tamen deinde, ubi liquor ferè tranſiit, & lenè deſtillare incipit, removere, ignem tamen augere debes. Hunc rectificatum liquorem in aquam calentem infunde, & in momento illo pulveris albi in-* *Rectificatio liquoris gummoſi.* *Præcipitationis ſpecies quædam.*

ſtar præcipitabitur, quem diligenter lavabis & edulcorabis. Poſteaque lentè exſiccabis, atque in uſum medicum aſſervabis.

Mercurius hic vitæ fundamentum & baſis eſt, in quam natura quaſi in unum gazophylacium vim purgandi abdidit. Emeticus eſt, ad gr. iiij. exhibitus. Καθαρτικὸς autem redditur, ſi cum balſamico ſale vulgari teratur, & edulcoretur.

Ex eodem paratur ROSA MINERALIS grata facie ſe mirificè commendans.

Aquâ illâ contineri Spiritum quendam Vitrioli ſubtilem dicunt, quem verum Spiritum Vitrioli vocant, & Epilepſiæ domitorem.

De aqua illa, inquam liquor rectificatus infunditur, videatur *Quercetanus tractatu 2. de ſignat. rerum p. 124.* & in Alexicaco pag. 411. Item *Beguinus l. 3. cap. 12.* Et hæc de Mercurio vitæ.

2. Bezoarticum minerale ſudoriferum eximium.

BEZOARTICUM MINERALE, quod *Crollius* Antimonium Diaphoretium indigitavit, ita paratur:

Rec. Mercurii ſublimati.
Antimonii crudi ana partes æquales ſecundum quoſdam.

Cum quibus facio quoad doſin; ſed loco Antimonii crudi ſubſtituere ſoleo mine-

Antimonii

mineram ejuſdem ; propterea quod *Quercetanus* requirat magneſiam Saturninam, quæ omnibus Metallis ad debitam proportionem ſit imprægnata, *aut ut alibi loquitur*, cum iiſdem ſociata. Talem verò Magneſiam eſſe Mineram Antimonii, ideò mihi perſuadeo, quod alibi *idem* vocet Antimonium primum ens & radicem metallorum, de quo tamen liberum cuilibet relinquo judicium.

& Mercurii inaqualis proportio reprobatur.

Q. An minera antimonii, an verò antimonium ex minera liquatum in confectione liquoris gummoſi uſurpandum ſit?

Hiſce cum ingredientibus eodem modo progredi poteris, quemadmodum antea in deſtillatione liquoris gummoſi, pro mercurio vitæ conficiendo factitatum fuit. Rectificato Liquori prolecto *infunditur ſpiritus nitri* (alii contra agunt, ſed parum intereſt, quâ viâ tentetur præcipitatio hæc, in unum enim idemque recidere videtur) *tàm diu, quamdiu ebullitiones & ſtrepitus inde exoriuntur, aut donec bello confectô inter liquoſum gummoſum & ſpiritum nitri pax inducatur. Poſtea per deſtillationem ſeparat, iterum menſtruum, ſervatis ignis gradibus, ultimô tamen ita fortificando ignem, ut cucurbita candeſcat.*

Præcipitatio alia ſpecies.

An ſpiritus nitri ſtatim prima vice violenter ſeparandus ſit, nec ne? Ex ſententia Hartmanni decidetur hæc controverſia.

Poſtremum hoc improbatur ab *Hartmanno*, qui monet, primam deſtillationem ſeu ſeparationem ſpiritus nitri, non debere eſſe violentam, ſed potiùs mitem; repetendamque eſſe ejuſdem menſtrui cohobationem, cui menſtruo tamen ſemper aliquid ſpiritus nitri nondum uſurpati addatur, hâc enim ratione (id eſt, *repetitis cohobiis*) plus de antimonio figi & cicurari, id quod unicâ eâque violentâ deſtillatione adhibitâ periret. Hujus indicium perhibet, quod in prima deſtillatione & illâ quidem fortiori, quàm par ſit, menſtruum rubicundum prodeat; Quæ rubedo cum non aliunde, quam à ſpiritibus antimonii, provenire poſſit, neceſſe eſt, ut per repetita cohobia ſpiritus iſti antimoniales tandem cum reliquo pulvere Bezoartico figantur, & per conſequens pulvis prædictus excellentior reddatur.

Laboris haud prodigi, liquorem gummoſum ſpiritu nitri imbibitum in ſcutella vitrea ſuper arena coquunt, donec indureſcat, tum in crucibulo per ſex horas calcinant, in cretaceum pulverem.

Hanc maſſam Bezoarticam, *quidam edulcorare, quidam vel in crucibulo, vel*

ſub

ſub tegula probatoria aliquandiu igniре, vel ſpiritu vini irrigare, eundemque incenſione iterum ſeparare ſolent. Sed ſupervacanea reputantur hæc, ſufficit ſi ſufficienter ſeparatus fuerit ſpiritus nitri.

Edulcoratio Bezoartici mineralis & ignitio ſub tegula ſupervacanea

II. Ex corticibus & LIGNIS ſiccis, Juniperino, Guajacino, &c. ut & baccis Sabinæ, ac ſimilibus mediante retortâ, arenæ incluſâ, extrahitur liquor acidus, oleoſus, qui ab antiquis per deſcenſum non ſine jactura ſpirituum deſtillatus fuit. Hæc præparatio exemplo ſpiritus acidi ligni Guajacini demonſtrari poteſt.

II. Liquor acidus ex lignis, baccis, &c.

Hîc iterum lubet digredi & inquirere, an ſpiritus hic acidus ligni ſancti ſit Heracleinum Rulandi, nec ne?

Diſcurſus de liquore acido ligni Guajacini?

Martinus Rulandus Pater, in centuriis ſuis hinc inde varias reddit cauſas, quare ea, quæ ex uſu diuturno in ægrotis experta, & contra varias ægritudines tam externas, quam internas probata medicamenta habuerit, publicè commendaverit, inter has autem non poſtrema hæc videtur; Utilitas nempe ex iiſdem reſultans maxima, quia iiſdem *citò, tutò & jucundè* ægrotos curatos fuiſſe, & alios quoque ſimiliter curari poſſe, atteſtatur.

Cauſa, cur Rulandus medicamenta à ſe probata publicè commendaverit.

Ejuſdem medica-menta inſigniora pleraque pleroſque latere videntur.

Cum autem pleraque ipſi uſitatiora, eaque inſigniora medicamenta nominũ involucris obſcurata inveniantur, adeò ut non ſtatim quilibet, licet ſagax & exercitatus ſit Medicus, aſſequatur & intelligat, quid ſibi velint iſta ænigmata, operæ precium me facturum exiſtimo, ſi ingenioli mei nervos eò intendero, quò explicentur obſcura ipſius vocabula, & nomina medicaminum, ut cuivis quædam illorum pateant. Digna enim videntur ipſius medicamenta, quæ crebrò in uſum ducantur, cum ſint εὐπόριστα & πολύχρηστα.

Vires Olei Heracleini commendantur 1. adverſus Epilepſiam.

Ejuſdem oleum Heracleinum, cui à morbo Herculeo, Epilepſia, quæ ut dometur, monſtri alicujus inſtar Herculeis indiget viribus, in qua debellanda & edomanda inſignem præſtet, operam, nomen indidit, primum obtinebit locum.

Medicamentum certè eximium eſt, quod ne, ubi innotuerit, communibus fati ſubjiciatur legibus, contemtimque habeàtur, operæ precium videtur virtutes illius decantare.

Offert ſe autem *cent.* 2. *cur.* 6. curatio EPILEPSIÆ multorum comprobata teſtimoniis, in Davidis *Schons* civ

Lav

avingani filia, quæ nata annos decem
er tres menſes quotidiè incurrebat in
pileptica ſymptomata. Huic purgatô
ectè capite, propinavit, per quinque
ies, manè jejuno ſtomacho, & in ipſâ
ceſſione tres guttas ex oleo ligni Hera-
lii, cujus uſu mox cum omnium admi-
atione, Deique laude omninò liberata
uit à chronico & quotidiano hoc malô,
uod deinde multis annis non rediit.
AUS SOLI DEO & GLORIA, qui con-
ra morbos comitiales peculiarem & oc-
ultam huic oleo vim & facultatem in-
lidit. (*Quibus verbis claudit Rulandus*
parens curationis hujus narrationem
hiſtoricam) De aliis prædicto morbo af-
lictis, eodemque oleo reſtitutis alibi co-
ioſè ediſſerit, quò plura experimenta &
documenta deſiderantem remitto.

Verùm non ſolùm pollet hac faculta-
e precellentiſſimâ curandi epilepſiam,
ed prætereà contra plurimos, illoſque
periculoſiſſimos morbos alios utiliſſimè
exhibetur. Placet igitur ſeligere ex in-
numeris paucula experimenta, quæ in
aliis graviſſimis morbis edidit.

In centuria 2. curatione 5. exemplum *2. Curatio Apoplexiæ.*
curatæ apoplexiæ, parlyſioſque linguæ
ſequen-

paralyſioſque linguæ ex cent. 2. cur. 5.

ſequentibus enumerat : Johannes Vogel, ſenator apud Lavinganos, præcedente diuturnô capitis dolore, corporiſque gravitate & laſſitudine tandem derepentè correptus fuit Apoplexiâ. Nam ſubitô cadebat, attonitus jacebat, vocem, ſenſum & motum amiſerat, nomine inclamatus, ſtimulatus vel punctus nihil audiebat, nihil cernebat, nihil reſpondebat, nihil ſentiebat. Ego, *inquit*, accitus præmiſſo ſternutatoriô & oleô ſuccini poſt ſternutationem naribus immiſſô bibendum dabam ex ligni Heraclii oleô cochlear dimidium, quod cum cæteris præſidiis magnum adjumentū dedit, ita ut intra unius diei ſpacium ſenſum motumque receperit. Cernebat enim adſtantes, loquentes audiebat, ad quæſita & reſponſa annuebat, cibum potumque admittebat, facilè & liberè obambulabat. Hinc cum linguæ diſſolutio & laxitas tantum remaneret ferè per biduum, ita ut neceſſum habuerit cretâ annotare in in tabula ea, quæ voce & loquelâ non poterat exprimere, venæque turgerent, extraxi ſanguinem ex utraque cephalica abundè, poſtea corpus quoque univerſum extractô Eſulæ perpurgavi. Interim dum

dum machinabar hæc, curavi omni horâ ſemel linguam totam irrigare oleô prædictô. *Atque his opportunis auxiliis intra diem & noctem præter omnium opinionem articulatè rectèque loqui cæpit, & qui antea ἄφωνος erat, mox εὔφωνος factus fuit per Dei Opt. Max. benignitatem & miſericordiam, cui ſoli laus eſto perennis.*

Deinde prædictus medicus gloriatur, ſe ſolo hoc oleo à febricula, dolore ventris, inappetentiaque ſimul & ſemel affligentibus Thomæ leberwurſt Ahenarii Lavingani filiolum annos decem natum citò liberaſſe, accipiendo ſcriblitæ momentum, eidemque affundendo olei ligni Heraclii guttas VII. quod deinde jejuno devorandum præbuit, quô alvus multùm purgata fuit, atque confeſtim convaluit ſine aliorum medicamentorum adminiſtratione.

Curatio Febris &c. Centur. 3. cur. 26.

Poſtea quam feliciter Hydropem Aſcitem cum vermibus curaverit ſic enumerat. Filioli duo Andreæ *Rothens* in Aſcitem devenerunt, qui à me ita curati ſunt. De oleo ligni Heraclii novem guttas minori natu impoſui in umbilicum: Majori natu tredecim guttas manè meridiè & ve-

Curatio Aſcitus cum vermibus cent. 4. cur. 98.

& veſperi per duos continuos dies. En Dei miraculum, pueri alvo perpurgati ſunt, & vermes multi expulſi, ac intra tres dies omnis tumor evanuit.

V. Curatio Anginæ cent. 3. cur. 99.

Inſuper cum conjunx ejuſdem Medici cariſſima, annum agens quadrageſimum ſextum, angina correpta eſſet, inflammatæque tonſillæ atque uvula, ægerrimèque deglutiret cibum & potum, difficulter reſpiraret, adeò ut ferè ſtrangulata fuerit, præſentiſſimum teſtata fuit, & valentiſſimum ſenſiſſe auxilium ex oleo prædicto, de quo ipſi dederat dimidium cochlear, nimirum circiter drachmas tres, quo fauces & reliquas partes affectas colluebat crebro, & inflammatio tonſillarum ac uvulæ ſublata eſt, atque intra diei ſpacium evaſit libera, facilè ſpiritum traxit, & facilè glutivit.

VI. Curatio Spaſmi Cynici cent. 4. cur. 95.

Amplius mirificè profuiſſe in Spaſmo Cynico, quem vocant, teſtatur idem Diſtorquebatur in miſera muliere canino rictu in obliquum os, naſus, oculus ipſa facies modò in dextram, modò in ſiniſtram partem; diſtendebaturque ſingulis horis plùs quàm vigeſies. In paroxyſmo agnoſcebat adſtantes, ſed loqui non poterat. Ad iſtam fœminam cita-

tu

us exhibuit per os tribus vicibus, poſt
quartam ſemper horæ partem interpo-
itam, OLEI HERACLEINI *guttæ trede-*
im, & DEO TER OPT. MAX. juvante
licò loqui cæpit, ab horribili iſto malo
iberata.

Imò inſignem uſum prædicti nunc *VII. Curatio ranulæ cent. 4. cur. 49.*
nultoties olei recenſet cent. 4. cur. 49.
Civis Gundelfingenſis filioſus annos na-
us tres, habebat ſub lingua tumorem
& carnis excreſcentiam, *vulgus ranam*
vocat, quæ indies creſcebat, ita ut lo-
qui ob ejus molem & impedimentum
non poſſet. Ego, *inquit*, ille, parenti-
bus ſuaſi, ut manè, meridiè & veſperi
carnem iſtam eminentem levarent oleo
igni Heraclii. Quod cum facerent quo-
tidiè, decrevit, & mox ſublata eſt.

Vlterius adhuc eidem oleo egregiam *IIX. Curatio Iſchuriæ cent. 3 cur. 36.*
attribuit facultatem depellendi Iſchu-
riam, malum illud graviſſimum, cujus
experimentum dedit in cive Lavingano,
qui olim angebatur Iſchuriâ ſeu urinæ
retentione. Nam urina in totum ſup-
primebatur, cum ſæviſſimo dolore,
quem dies noctesque perferebat ob hu-
mores veſicæ cervicis meatum obturan-
tes. Hunc intra horæ ſpacium, per Dei

gratiam, & clementiam liberavit hi paucis admotis. Ægroto ſupino cubante, ſtillare juſſit in umbilicum quadraginta guttas de oleo ligni Heraclii calente. Inſtillato oleo balneo aquæ dulci inſidebat, & intra horæ ſpacium copioſe & expeditè mingere cæpit.

IX. Curatio partus difficilis &c. cent. 1. cur. 43.

Sed quàm cum ſucceſſu non ſatis laudato nec laudando in partu difficili, fœtu emortuo, & ſecundinis expellendis idem exhibuerit, multis hinc inde refert, è quibus unicam tantùm hiſtoriam hâc vice ſeligere placuit, nempe illam, quam recitat *cent.* 3. *cur.* 4. Sebaſtiani Ehingeri civis Lavingani uxor tres dies parturiit, nec liberari potuit, fœtumque mortuum in utero geſtavit. Quartâ demùm die, re deſperatâ, ad me veniunt, oleum Heracleinum à me expetentes. Noverant n. me iſto oleo omnibus ſubvenire in partu difficili, in fœtus mortui geſtatione, & in retenta ſecundina ac menſibus. Invocatò itaque omnipotente MEDICO JESU CHRISTO *olei ligni Heraclii guttas tredecim* in umbilicum ſtillare juſſi: poſtea *ejuſdem olei guttas duodecim* deglutire. Quibus expeditis & confectis in horæ ſpacio fœtus mortuus

uus ſalvâ matre expoſitus & ejectus eſt
inâ cum ſecundinâ. Laus ſoli Deo
Archiatro.

Quàm intolerabilis affectus ſit odontalgia, benè noruntilli, qui eodem ſemel atque iterum conflictati ſunt, aut lios conflictantes viderunt, adeò ut propterea ægri multas noctes ducant inomnes, & non dies ſolùm totos, ſed uandoque etiam menſes perpetiantur lolores ineffabiles. Aſt ecce! præſeniſſimum remedium contra dictos doores afferit eſſe oleum effatum, idque nultis inſuper experimentis comprobat, è quibus numero quam plurimis inicum ſolùm nunc in medium afferam. Wolfgang Spreng. laternaius, dentium cruciatus mæſtiſſimos erferebat, cui ſuccurrit oleo Heracleiio. Nam poſtquam dentibus admovit olentibus, ſubitò dolores lenivit & penitus ademit. *Oleum enim iſtud humores extrahit, vermes dentibus innatos ecat & doloris omnem cauſam, ex qua rtum trahit ille, tollit.*

X. Curatio odontalgiæ cent. 3. cur. 53.

Cent. 3. cur. 56.

Sed dies me deficeret, ſi vires omnes ujus olei eximias colligere, & huc ansferre vellem, præſertim quibus pol-

Plures vires olei Heraclini non poſſunt.

hac vice colligi cent. 7. cur. 91.

Cent. 8. cur. 76.

let in linguæ exulceratione ſananda in ſcorbuticâ anguſtiâ debellandâ, in phthiriaſi, flebiliſſimo, atrociſſimoque morbo, curanda, in canitie præmatura amovenda, & aliis morbis extirpandis quas apud eundem quilibet videre poterit.

Sufficiant itaque hæc experimenta pro ejus commendatione, quæ ſanè maximi æſtimanda veniunt, & plurimis eiſque præſtantiſſimis Medicis admirationi fuerunt, illoſque in id inquirendi cupidiſſimos reddiderunt.

Hanc commendationem ſequatur tandem explicatio quæſtionis allatæ.

Explicatur quæſtio, 1. Ratio, quod oleum Heracleinum conficiatur ex ligno Guajacino.

Suprà dictum, à præcipua & inſigni facultate adverſus Epilepſiam, quæ oleo ineſt, tanquam à potiore nomen eidem ab autore inditum eſſe. Quid ſi hoc ad cognitionem ejus acquirendam aliquid faceret? *Si enim à potiori facta eſt denominatio, dicendum erit, oleum hoc destillatione prolectum fuiſſe ex ſimplici quodam medicamento Antiepileptico.* Cui fundamento ſi inniti velim, inter omnia ſimplicia eradicativa Antiepileptica vegetabilia nullam reperire queo, cui abſque omni contradictione commu-

muni conſenſu major vis eradicandi epilepſiam attribuatur, quam ligno Guajacino. Hoc quia in confeſſo eſſe apud omnes puto, ſuperſedere autorum allegationi poſſunt.

Huic præterea in ſubſidium venit, aut adſciſci debet, quod idem *Rulandus ſæpius decocto ligni hujus uſus fuerit in iiſdem affectibus, in quibus extirpandis oleum hoc profuiße gloriatus eſt.* *Altera ratio.*

Poſtremum accedit, quod experientia me huc uſque docuerit, *eoſdem eſſe effectus, easdem vires & facultates liquoris acidi, quem per cornutam igne arenæ ex raſura ſeu limatura Guajaci elicio, quos & quas oleo ſuo Heracleino attribuit Rulandus.* *Tertia ratio ob experientia multiplici deſumpta.*

Sic laudes ſingulares meretur ob tutiſſimum & certiſſimum auxilium, quod confert in pellendo vivo & mortuo fœtu: item in doloribus dentium extirpandis æqualium virium medicinam non vidi, id quod experientia ut me, ita etiam quemlibet edocebit.

Ex quibus apparet, oleum ligni Heracleini eſſe oleum ligni Guajaci.

Huic meæ opinioni contrariari video *Medicum illum & Chimicum* præcipu- *Quercetanus una*

cum alio magni nominis Medico germano oleum Heracleinum Rulandi putat elici ex ligno Buxi.

um *Quercetanum*, *qui unâ cum Germano magni nominis Medico teſtatus eſt, oleum ligni Heraclii*, *quo Rulandus ipſe in ſuis centuriis tot Epilepticos ſanitati reſtituiſſe*, & *dentium dolorem ſedaſſe affirmat, è ligno buxeo deſtillatione extractum fuiſſe*, non Guajacino, ut antea opinabatur.

Refutatio hujus opinionis deſumitur ex ipſis Quercetani & Rulandi verbis.

Sed litem hanc facili manu dirimet; qui æquâ lance rationes perpendet, easque diverſas inter ſe, ob quas quilibet huic vel illi affectui edomando inſervire ſtatuat, obſervabit. Verba igitur *Quercetani* (quæ reconditæ ſapientiæ multùm in ſe habent) ipſiſſima mihi placuit apponere: *Atque ut particularius cauſſam inaudiatis, quæ nos ad ſcobem buxei ligni alioqui admodum fætentis*, & *caput ferientis addendum impulit, ſciatis, in eo vim quandam narcoticam*, & *ſulphur ſoporiferum abundè contineri, unde fætorem contrahit, quemadmodum cicuta, ruta, mandragora, omniumque papaverum genera, quæ ingratum odorem expirant, quod Narcotica ſint, hoc eſt, narcotico ſulphure nimium tincta* & *infecta*. Et paulò poſt idem: *Cujus narcoticæ virtutis magnum eſt argumen-*

Oleum ligni buxi eſt narcoticum.

Hæc habet Quercetanus

mentum, quod eâ quilibet vel graviſſimus dentium dolor, omnes alios dolores ſuperans, uno momento ſedetur, ſi denti ſcalpium oleo ejus intinctum, in radicem dolentis dentis immittatur, quæ vix eo attingit, cum ſtatim miraculi & incantationis inſtar dolor proſus avolat quaſi & extinguitur.

nus in tetrade p. 214.

Et ex his, cuilibet conſtare poteſt, *oleum buxi non eſſe oleum Heracleinum Rulandi*, qui memoriâ recolit rationem, quam ſuperius adduxi, quâ videlicet oleum prædictum dolores dentium intolerabiles confeſtim ſedet & auferat; *humores nimirum affluentes, doloremque cauſantes extrahendo*, & ut alibi loquitur, *copiosè per os educendo.* Quæ actio cum non competat ſulphuri cuidam Narcotico, & ſoporifero humores furentes, & inſultus fulgureos ejaculantes ſecuranti, mitiganti & extinguenti: ſicque aliter operetur oleum buxi, aliter oleum Heracleinum, unum idemque oleum eſſe nequit:

Oleum ligni Heraclini humores & omnem materiam dolorificam extrahit & per os evacuat.

Verùm ſicuti ab ariete hoc dextro non percutior, ut à prædicta opinione diſcedam, ita nec ab altero moveor, qui è penu alchimiſtico Medici & Chymici excellen-

Libavius oleum Heracleinum parari affirmat ex ligno corylino.

cellentiſſimi D. *Libavii* provenit *qui putat oleum Heracleinum Rulandinum eſſe oleum Corylini, dum in hæc erumpit verba. Etliche ruhmen vor ſolchen Gebrechen gar ſehr das Oel und* ſpiritum deſcenſorium ex ligno Coryli, *das den Schlangen zuwider iſt &c. Es beduncket mich, Herr* Rulandus *habe darvon ſein* oleum Heraclium *und* conſervam Antiepilepticam *gemacht.*

Reſponſio ad eandem opintonem. Sed quia hujus opinionis ſuæ nullam rationem probabilem adducit, prætérquàm quod aliquando gloriatus fuerit, ſibi id ab optimi parentis *Rulandi* optimo filio concreditum eſſe, non aliter, ac ſi Junoni in aurem aliquid inſuſurraſſet, eadem facilitate, qua affirmatur, rejicitur: Præſertim cum ipſe *Libavius* teſtetur, quod *Rulandus* ſolitus fuerit ſollicitatores, varia objecta offa, â ſe dimittere, *quæ verba habet in Apocalypſi Hermeticâ c.* 8. *pag.* 255. *Idem inibi:* Ingenioſus autor, cum videt ſua medicamenta, quæ cupit clàm omnibus eſſe, fieri palàm, facilè poteſt aliquid comminiſci, & inſtar Prothei in diverſas formas ſe mutare.

Inſtantia Nam quamvis ſerpentibus contrarietur

ur, & vermes interficiendi vim egre- *pro opinione Libavii ejuſdem ſolutio.*
giam habere non dubitetur, non tamen
exinde ſequitur. E. eſt oleum generale
Antiepilepticum. Quia diverſum quid
eſt Epilepſia à ſerpentibus nec ſemper evenit, ut è vermibus ægrotantes evadant
Epileptici, aut dentes doleant: Cùm tamen ne ſic quidem oleum Anteepilepticum generale dici mereretur, uti Rulandinum eſſe præſumitur. Et hæc de oleo Heracleino, noſtram voluimus procedere, nemini autem invito obtrudere ſententiam.

III. Olea quoque è gummatibus eliciuntur, ſic: *III. Olea è gummatibus beneficio retortæ in arena præparantur.*

Rec. Gummi Ammoniacum, Galbanum,

vel aliud quodcunque volueris.

& diſſolve ſuper ignem aceto acerrimo, ſolutumque include retortæ, & adde arenæ uſtæ ſ q pro incorporatione. Poſtea retortam arena obrutam urge igne ſecundum gradus adhibito, quem tamdiu continuabis, donec nihil amplius exire videris. In recipiens collo retortæ annexum aqua pura infuſa ſit (*ſecundum quoſdam*) quam deinde una cum oleo extracto à cineribus, per coho- *Rectificatio oleorum prædictorum vulgaris.*

bia,

bia, pro rectificatione oleorum deſtillant.

Rectificatio oleorum è gummatibus prolectorum compendioſa Libavii.

Libavius rejecta hac ratione rectificandi oleum *in additionibus ad Alchimiam incerti autoris* alium rectificationis modum proponit, ubi unicâ deſtillatione ſeu operatione olea rectificari & clarificari poſſunt, cùm aliàs ſecundum dictam veterum methodum vix quarta deſtillatio ſufficiat.

Rec. Fragmenta laterum magnitudine nuces avellanas æquantia.

Candefac in crucibulo triangulari, & in dictum oleum ſucceſſivè conjice tot, quot ſufficient ad abſumtionem olei omnimodam. Poſteà fragmenta illa in pulverem groſſum contunde, & inde in retortam vitream atque iterum ex arena pelle. Si uſtionem aliquam adhuc fortè redolebit oleum, lavari aquâ quâdam adoratâ poterit, ſtatimque deponet.

Oleum philoſophorum ſeu benedictum.

Eodem planè modo paratur OLEUM BENEDICTUM, alio nomine OLEUM PHILOSOPHORUM vocatum, quod cum PINGUEDINE HUMANA paratum nobiliſſimas virtutes poſſidet.

Hæc Deſtillatio ad latus competit etiam

*tiam CORNIBUS & OSSIBUS ANIMALIUM.

Rec. Cornu Cervi

inde retortæ loricatæ, & obſervatis ignis gradibus elicitur Spiritus, oleum & ſal volatile, quæ alexipharmacis pollent facultatibus. Sal volatile difficulter ſervatur, aufugit enim propter volatilitatem, ideoque aqua cordialis ſuperinfundenda, ut aliquot digitorum intervallo ſuperemineat.

Ex cornu cervino ſimul & ſemel oleum, liquor, & ſal volatile prælicitur.

Ex CRANIO HUMANO *ſimiliter hæc tria, videlicet ſal volatile, liquor acidus, & oleum unica deſtillatione eliciuntur, quæ inſignia ſunt antiepileptica medicamenta;* inprimis, ſi è capite mortuo quoque ſal fixum eliciatur, & his tribus conjungatur, poſteaque hæc omnia per menſem Philoſophicum in cineribus, igne lento, digerantur, ac uniantur, ut ex iis fiat Magiſterium Antiepilepticum, cujus vires vulgarium epilepticorum medicamentorum facultates longè ſuperat.

Tria dicta ſimiliter eliciuntur è Cranico humano.

Magiſterium Antiepilepticum peculiare.

Huc referi poteſt OLEUM SUCCINI, cujus præparationem ſuperiùs promiſi:

Rec. Succini quantum libuerit.

Indeque retortæ terreæ, aut vitreæ lutatæ,

Deſtillatio & rectificatio olei Succini in ſuperioribus promiſſa.

tatæ, & in arena deſtilla, quouſque oleum penè omnè tranſgreſſum fuerit, indicio erit, cum jam craſſum & nigrum oleum, illudque per longa intervalla ſtillaverit. In receptaculum parum aquæ ſimplicis infuſum ſit. Hinc cum majore copia ſimplicis aquæ transfunde in retortam & Balneum vaporoſum galeatum tantiſper deſtillare permitte, donec nihil amplius olei clari & odorati una cum aqua deſcendere perſpicies.

SAL VOLATILE *collo retortæ adhæret:* FIXUM *verò ex capite mortuo poſt deſtillationem olei in fornace figulina calcinato extrahitur.*

CAPUT VII.

De igne nudo.

Ignis nudi definitio.

SUpra definitus fuit ignis nudus: quando materia in ſuo vaſe immediatè igni apponitur. Si ad definitionem hanc examinet quis deſtillationem per veſicam, ſub hoc igne dictam operationem propriè tractari poſſe dicet.

Prima ſpecies ignis nudi eſt.

Deſtillatio verò per veſicam vulgaris eſt operatio, adeò ut mulierculæ eandem

lem frequentiſſimè tractent. Sufficiat igitur primis ſolùm digitis eandem demonſtraſſe.

1. Deſtillatur autem per veſicam Spiritus vini ex fæcibus vini & vino ipſo.

2. Deinde ex herbis calidioribus ſeminibus, aromatibus, floribus, & aliis fundentibus oleum, mediante veſica cum ſuo refrigeratorio, olea eliciuntur.

2. Deſtillatio oleorum ex herbis calidioribus, ſeminibus, aromatibus floribus &c.

Ex Aridis quidem Herbis ita:

Ex aridis herbis calidioribus quo modo eliciantur olea?

Rec. Magnam quantitatem alicujus herbæ calidæ, illiuſque flaccidæ vel ſiccæ, conjice in vas capax, ſuperfunde aquam tepidam, ut ſatis ſupereminеat, addeque aliquot manipulos ſalis atque etiam, ſi libuerit, unum vel alterum manipulum Tartari vulgaris & ſine macerari per ſeptimanas tres vel quatuor. Deinde veſicam ad medietatem herbis exple, & ſuperfunde aquam, ut dodrantem emineat, deſtillaque, quouſque omnis ſubſtantia oleoſa cum aqua ſit traducta, quod deprehenditur, cum guttæ claræ & merè aquoſæ exeunt. Oleum ab aqua aut parvo cochleari argenteo, aut tritorio, aut alio modo ſeparetur. *De quibus modis ſeparandi videatur*

Oleorum ab aqua ſeparationes variæ

tur tractatio accuratiſſima & pleniſſima Sennerti in inſtit. Medicis de oleis.

Aqua unà cum oleo prolecta aqua ejuſdem herbæ meritò ſubſtituitur.

Aqua, quæ ſimul exſtillat, non immeritò aquæ deſtillatæ ejuſdem herbæ ſubſtituitur, imò eidem præferri poteſt. Magis enim refert plantæ odorem & ſaporem, quàm vulgariter deſtillata aqua.

Oleorum ex ſeminibus deſtillandi ratio.

Olea ex SEMINIBUS ſic deſtillantur.

Rec. Seminum carvi aut fœniculi &c.

quantum libuerit,

inque vitrum magnum, vel vas fictile vitreatum injice, atque affunde tantum aquæ ſimplicis tepefactæ priùs, ut dodrantem tranſcendat, & ad ſingulas libras ſeminum, manipulum ſalis communis adde.

Quidam aliquid Tartari calcinati addunt, *ſinuntque ipſa per ſeptimanas tres macerari in cella* (*Si in tumeſcentibus ſeminibus* aqua decedit, aliam ſuper affundunt) *Poſtea per veſicam deſtillant affuſâ ſc adhuc aliqua quantitate aquæ: ut tertia pars veſicæ, aut etiam aliquid amplius, vacua ſit.* Facilè enim ebullire & ſublimè efferri ſemina illa conſueverunt, ſi veſica nimis referta ſit.

No-

Notandum eſt SEMEN ANISI adjecto e communi & Tartari tamdiu macendum eſſe, ut penè fœtorem acquirere cipiat.

Peculiaris obſervatio in deſtillatione olei aniſi.

Videndum præterea eſt, ut ſemina centia ultra unum annum non aſſerta, nec etiam in ſole exſiccata ſint. Falè enim oleoſa hujus ſeminis ſubſtana perit, ut poſtea in deſtillatione aut nil, aut parum olei fundatur.

In aliis ſeminibus nihil difficultatis, plerumque ſingulæ libræ eorundem undunt olei unciam dimidiam.

Ex AROMATIBUS conficiuntur olea rè ſimili modo. *Confracta enim ruditer romota in veſicam immittuntur affuſa d ſingulas libras aromatum unâ menra vini, & aquæ triplo ſuperadditô.* eſtillanturque per veſicam calore non imiùm vehementi, ne efferveſcendo alembicum ebulliant. *Aliqui aroma & præcipuè* CINAMOMUM *per aliot dies in frigido macerant. Aliqui iam iiſdem ſal adjiciunt, inprimis erò Caryophyllis.* Sed hæc ſunt opera bitraria, quæ adhibita parum juvant omiſſa parum nocent.

Oleorum ex Aromatibus deſtillatio, & I. olei cinamomi.

Olei hujus ſeparatio peculiaris, notatu digna. Aqua lactefcens, quæ deſtillatione dictâ prolicitur, per duplicem chartam emporeticam priùs madefactam (*ne nimiùm attrahat*) percolatur, & ſolà aquâ tranſcolatâ relinquitur oleum in chartâ, quod probè notandum. Plus enim olei hac ratione, quàm uſitatis ſeparationibus (quarum in aliis operationibus mentionem feci,) & quidem faciliùs colligitur & ſeparatur. Cùm enim uſitati ſeparationum modi difficilè ſcopum aſſequantur, varii variè occupati ſunt in ſeparatione oleorum cinamomi & Caryophyllorum. V. G. *Aquam illam lacteſcentem collocant in cellam frigidam, ut eò melius olea hæc propter ponderoſitatem, quam obtinent, fundum petant, atque ab aqua ſeparentur. Alii aliam rationem ineunt, de quâ videatur Libavius in notis ad Alchimiam pag.* 204. Nec tamen effectum optatum tam cito & certè ipſis videre licet, ac ſi dictam ἐγχείρησιν adhibeant. *Modus aſſequendi plus olei.*

Aquam hanc ſemel tranſcolatam, iterùm, ſi libet, in veſicam ſuper aromata prioris deſtillationis transfunde, denuoque deſtilla, & aqua iterum tranſibit lactea, ut prior; quam, ſi volueris

etiam

etiam per chartam tranſcolare poteris, & adhuc aliquid olei accipies, præſertim ſi majorem quantitatem cinamomi, vid. libras quinque vel plures in veſicam priús immiſiſti.

2. Olei caryophyllorum ſeparandi modus.

Oleum CARYOPHYLLORUM ſimiliter fundum petit: portiuncula etiam reliqua innatat. Separandum igitur ſimiliter per chartam bibulam priùs madefactam, ac in infundibulum immiſſam.

3. De piperis oleo ſingularis obſervatio.

PIPER parciſſimè oleum reddit, ideoque aqua deſtillata aliquoties ſuper remanentiam refundenda, & toties filtranda eſt.

Reliquor. oleorum aromatum facilis ſeparatio.

Reliqua olea aromatum, ut NUCIS MOSCHATÆ, ACORI VERI, vulgo CALAMI AROMATICI, ZEDOARIÆ &c. innatant, & per tritorium ſeu ſeparatorium facili manu ſeparantur.

Oleo diu aſſervandi ratio.

Notandum præterea: his oleis, quæ conſervare quis diu integra & ſalva voluerit, aliquid propriæ aquæ affundendum eſſe. Alias enim facilè incraſſantur & conſumuntur.

Olea ex floribus vegetabilium deſtillandi ratio.

Oleà ex FLORIBUS VEGETABILIUM ſic parantur E. G.

R. Flores Chamomillæ Romanæ ſiccos,

craſſo

craſſo modo contunde, & impone in vas fictile, addendo ad ſingulas libras florum.

ſalis communis, vel, ut alii ſuadent, ſalis tartari unciam unam cum dimidia, & affunde

aquam pluvialem, uti quibuſdam placet, vel fluvialem calidam.

Stent in loco calido per dies quatuordecim. Dein deſtillentur per veſicam more prædicto poſteaque oleum ab aqua ſeparetur.

Eodem modo etiam ex LAVENDULA, & aliorum vegetabilium floribus poſſunt olea præparari.

II. Species ignis nudi eſt deſtillatio variorum Spirituum per retortam.

Alias igne aperto, beneficio retortæ ut plurimùm, varii deſtillantur SPIRITUS E MINERALIBUS, aut ad eorundem naturam accedentibus, videl. AQUA FORTIS, AQUA REGIS & alii ſpiritus. Cum autem plerumque hujus deſtillationis Autores in deſcriptione Spirituum præparationem Aquæ fortis paradigmatis loco habent, & alios ſpiritus extrahere jubent eo modo, quo aqua fortis deſtillari ſolet, ejuſdem præparationem hic proponam, quæ talis eſſe poterit.

Rec.

Rec. Vitrioli ad albedinem, vel flavedinem calcinati (quamvis omnino de nihilo videantur hæ calcinationes, ſiquidem aquam fontanam in recipiens vas loco phlegmatis evaporati infundunt cum tamen ſpiritus aquæ fortis facilius in phlegma quam in aquam infuſam ſe demittant) ℔ ij. *Deſtillatio aquæ fortis ſeu ſeparatoriæ vulgaris & uſitatæ.*

Nitri puriſſimi ℔ j.

Contuſa hæc omnia inde retortæ Waldenburgicæ, aut ſimili, ſine alia additione, & receptaculum magnum appone, juncturas optimè luto claude, ſubminiſtraque dein ignem gradatim per horas duodecim, donec ad ſummum perveneris. Frigefactis poſtea omnibus & reſeratis juncturis, effunde deſtillatam aquam in vitrum capax & validum, epiſtomiumque claude quàm accuratiſſimè, ne ſpirituum quid exhalare queat.

Aquam hanc periti artifices ſequenti modo clarificant, inquientes, niſi clarificetur hoc modo non æquè expeditè ſolvere metalla, ac ſi eadem purificata eſſet. *Capiunt nempe quartam partem, vel ſecundum alios, uncias duas ſolùm prædictæ aquæ fortis nuper paratæ, in aquam injiciunt argenti, vel plumbum* *Ejuſdem purificatio.*

à pollutione Venerea, & ſpirituum crudi Mercurii, ſulphuriſque non fixi conſortio purgati, & laminati drachmam unam (alii duas adjiciunt) *& ſolvunt ſuper prunis: ſolutionem hanc omnem infundunt reliquis* (tribus) *partibus aquæ prædictæ, & orificium vitri benè claudunt, ac agitant ferè per horæ quadrantem, donec nempè lacteſcat. Poſtea ſinunt reſidere feces per horas duas vel plures, puramque ſeu pellucidam ſupernatantem aquam inclinatione ſeparant, & ſervant uſui.*

2. Aquæ regis communis. Ex hac Aqua Forti facilè AQVA quædam REGIS (quod metallorum Regem, Aurum ſolvat, ita dicta) ſic præparatur.

Rec Aquæ fortis ℥iiij.
Salis armoniaci vel communis exſiccati ℥j.

miſce & ſic chryſulcam regiam aquam, quæ ſolem in atomos ſolvat, habebimus.

Quidam plus ſalis armoniaci addunt, & poſt deſtillatione uniunt,

AQUA PUGILUM quomodo ex *Sale petræ & armeniaco* paretur, docent *auctores, & Frater Baſilius in Clavi.*

SPI-

Spiritus Nitri ſolaris etiam redditur, ſi proprio ſale imprægnetur ad ſatietatem.

Eodem ignis regimine Ex Tartaro elicitur Spiritus & oleum nihilque peculiare habet, quàm

3. Deſtillatio Spiritus Tartari, ubi tria peculiariter obſervanda.

(1) Quod hic Spiritus lutum juncturis obductum maximè penetret. Suadent itaque Artifices, ut id per unum vel alterum diem probè exiccetur, poſteaque ſiccatum ſevo igne liquato perfundatur, cineresque puri immiſceantur.

1. Luti exſiccatio accurata ejuſdemque cum ſevo liquato perfuſio.

(2.) Quod poſt peractam deſtillationem guttarum picearum, & eruptionem Spirituum alborum per duas horas, ignis fortis ſeu ſummus continuandus ſit, pro majore calcinatione capitis mortui, ut ex eo demùm eo facilius ſal elici poſſit.

2. Ignis continuatio etiamſi nihil amplius deſtilletur.

(3) Etiamſi ſupra dictum, ignem gradatim ſubminiſtrandum eſſe, donec ad ſummum perveneris, id in hac operatione ſic intelligendum, ut quidem adhibeatur primò ignis lentus, & poſtea ſucceſſivè augeatur, donec omnes ſpiritus exierint, & aliquid ultra quoque. Sed cavendum eſt accuratiſſimè, ne ignis

3. Ignis in principio deſtillationis moderatis ſingularis.

ignis tum temporis nimium, quam par ſit, intendatur, quando ſpiritus nebularum inſtar prorumpere incipiunt. Aliàs enim diſrumperent receptaculum, & ſic oleum & opera perderetur.

Rectificatio Spiritus Tartari.

Hic deſtillatus Spiritus per chartam bibulam duplicem prius madefactam filtratur, atque ab oleo fœtido & craſſo ſeparatur. Deinde unà cum capite mortuo proprio, vel ſecundum alios, ſale proprio, aut etiam colchotare Vitrioli in cineribus per alembicum deſtillatur bis terve, donec prodeat purus & clarus, nec odore gravis. Hanc tamen odoris graveolentiam ſine virium amiſſione tolli haud poſſe, nec omninò formidandam eſſe *Crollius* docet.

Deſtillatio Spiritus ſalis communis & Nitri, ubi nihil peculiare quam additio boli.

Similiter paratur SPIRITUS SALIS communis, NITRI, &c. ita tamen, ut his ſingulis tres vel quatuor partes boli rubei vulgaris vel terræ rubræ Adamicæ, quam vocant, admiſceantur, idque ad prohibitionem fluxus potiſſimum. Salia enim ſi fluxerint, nullum ſpiritum emittent, quod hic ſemel monuiſſe ſufficiat.

III. Species Ignis nudi eſt Ignis fuſorius.

III. Inter ignis nudi genera refertur quoque IGNIS FUSORIUS, qui varius eſſe

eſſe ſolet. modò magnus videlicet, modò parvus, pro rei fundendæ natura & quantitate. Alium enim ignem fuſionis requirit PLUMBUM, alium FERRUM.

Notandum præterea hic: quædam mineralia & metalla omninò non aut difficulter fundi per ſe, niſi addantur quædam, quæ illa diſponant ad fluxum.

Sed quia fuſio metallorum rarò requiritur in medicamentorum præparatione, de illa multis agere animus non fert. Ut tamen fuſionis exemplum quoddam habeatur, deſcriptionem Reguli Antimonii ſuperiùs promiſſam adferam in medium.

Ignis fuſorius exemplo Reguli Antimonii declaratur.

Rec. Antimonii Ungarici.
Tartari albi a ℔i.
Salis purificati ℔ß.
Pulveriſata miſce invicem.

Deinde portionem aliquam hujus miſturæ in mortarium, vel aliud vas æneum conjice, prunaquè candenti admota incende, & dum adhuc candet, reliquam miſturam paulatim adjice, continuo ſpatulâ ferrea agita, & ſic calcina igne Philoſophico, ut nominant,

Hac calcinata materia ſeu miſturâ reple

reple vas triangulare fuſorium, quod crucibulum appellant, *prius aliquo modo ad ignem calefactum, & in ignem fuſorium ſuper particulam lateris colloca atque prunis obrue, ignemque follibus ſufflando auge, donec probè fluat materia dicta. Fluentem materiam in infundibulum*, quod Aurifabri *eine Gieſzbockel* vocant, *calidum & ſævo vel cera perlitum conjice, atquē dum materia injecta adhuc calet, & liquida exiſtit, continuò pulſando concute fundum infundibuli, ut regulus eò meliùs deſcendat è ſcoriis ſeu recrementis.*

Fuſio reiterata reguli antimonii. Regulum hunc pulveriſatum cum dimidia quantitate Nitri purificati adhuc ſemel vel bis quoque aliqui fundunt, donec puritas & ſplendor ejus arrideat, quod tamen ſupervacaneum puto.

Reguli Martis ſtellati confectio. Cum hoc proceſſu coincidit confectio REGULI MARTIS STELLATI, cujus nunc optimam præparationem manifeſtabo:

Rec. Antimonii Vngarici
Tartari albi a ℥ x.
Nitri purificati
Clavorum minimorum ex puro ferro fabr

fabre factorum a ℥iiij.

Maſſam antimonii Tartari Nitri pulveriſatam diligenter miſce, & calcina igne philoſophico, donec detonuerit.

Interea autem clavos dictos una cum Crucibulo valido, in furnum fuſorium carbonibus candentibus refertum ad igniendum colloca. Quibus, ubi benè igniti fuerint, ſuperadde miſturam calcinatam mediante cochleari ferreo, & contege tigillum fuſorium cum magno carbone, & urge igni tali, qualis in proceſſu præcedenti mentio facta fuit, donec omnia injecta benè fluant inſtar aquæ: quod ubi ex ſonitu perceperis, miſturæ ſi quid reliquum fuerit injice, ſpatulaque ferrea agita, & iterùm auge ignem. *Poſteà ubi ignem per horæ quadrantem ſufflando auxeris, effunde maſſam in infundibulum ferreum, & habebis Regulum Martis ſtellatum.* Splendor hujus reguli ſi non placuerit, purificari amplius, ceu prior, debet.

Signum quando materia fundenda fluat in igne

Poſſet hic quidem NITRI QUOQUE FUSIO CUM FLORIBUS SULPHURIS declarari, ſed cum de ea alii latiſſimè & luculentiſſimè agant, nihil addendum

cenſeo præter id, quod in dictæ præpa-
rationis initio plerique omittant, qu[i]
medicamenti iſtius præſtantiſſimi effi-
cacia imminui videtur.

Diſcurſus de præparatione Lapidis prunellæ.

Argumentatio quædam pro confectione lapidis prunellæ vulgari, ejusdemque refutatio.

Omittere pleroſque aliquid dixi: Ho[c] nihil aliud eſt, quam PURIFICATIO NITRI fuſioni ejuſdem cum Floribus ſulphuris præmittenda. Non enim ſequitur, uti ipſi ſeſe defendere conantur; purificatur cum ſulphure purgato; Ergo ſufficienter purgatum eſt, quia Nitro permixta eſt quædam mucilago ſeu impuritas, quam ſulphur non abſumit, ſed quandoque auget; ſiquidem ab eodem poſt fuſionem prædictam, ſed difficiliu[s] ſeparari poteſt.

Argumentum quoddam contra prædictam:

Accedit illud quoque (*quod illi non ſatis aſſequuntur*) nempe ad Autoribu[s] pro confectione Lapidis prunellæ (*ſic enim vocant Nitrum cum floribus Sulphuris fuſum*) requiri Nitrum puriſſimum. Nitrum verò, uti à Nitrariis confectum venditur, non eſſe puriſſimum ut plerique autumant, mucilago nominata oſtendit.

Purificatio nitri præmit-

Ergò præmittenda eſt quædam purificatio, quæ talis eſſe poterit.

R. *Nitri libras quinque,*

his

his affunde aquam puriſſmam & limpidiſſimam, vel ſi habere potes, pluvialem aliquoties colatam aut deſtillatam, & coque ad rogum ex lignis conſtructum, flammaque ardentem, tàm diu in vaſe æneo, ſpatula ligneam diligenter agitando, donec gutta liquoris frigido ferro affuſa ſtatim butyri inſtar concreſcat. Tunc inſperge guttatim lixivii acerrimi, quale ſaponariorum eſſe ſolet, *uncias aliquot, atque è veſtigio mucilaginoſa illa impuritas* (quæ ſalis cujusdam fixi naturam ſapere videtur) *copioſè fundum petet. Hoc ubi factum fuerit, liquorem clarum, calidumque adhuc filtra, & in vaſe venereo anguſti fundi, lati verò oris loco frigido in cryſtallos lunæ inſtar albiſſimos ſine abire, quod intra paucas horas contingere aſſolet.*

tenda fuſioni ejusdem.

Signum quando ad juſtam conſiſtentiam ſolutio nitri decocta ſit.

Aqua ſupernatans iterùm coqui debet, ut ſupra, & rurſum ad cryſtalliſationem reponi toties, quoties neceſſum eſſe αὐτοψία judicabit.

Hi cryſtalli nihil aliud ſunt, quam Nitrum puriſſimum, quod Autores pro conficiendo Lapide prunellæ requirunt, multis modis nitrum illud, quod Artifices nitrarii more ſolito conficiunt, puritate vincens.

Cryſtallorum horum uſus idem qui lapidis prunellæ.

Nitri hujus puriſſimi, ut hoc obiter addam, idem uſus eſſe poteſt, qui lapidis prunellæ, quia æquè efficax repertum eſt.

Nec deſunt, inter quos non poſtremus *Hartmannus*, *noſtri ſeculi præcipuus ille* Chimicus, qui fuſionem illam Nitri cum ſulphure ſupervacaneam, imò penè inutilem ducunt, cum tenuiores & ſubtiliores partes ejuſdem hac uſtione ſenſibiliter abſumantur; quarum ope tamen magis penetrare, calorem ingentem aut mittigare aut extinguere, craſſos item & viſcidos humores attenuare, obſtructioneſquè fortiores reſerare poſſet.

Hoc idem confirmare videntur, qui jam non amplius drachmas duas florum ſulphuris, ſed ſolum ſcrupulum unum pro qualibet uncia Nitri injiciunt. Vide *Keſlerum* in centuriis.

IV. Species ignis nudi eſt Cæmentatio.

IV. Porrò CÆMENTATIO igne nudo eoque CIRCULARI ut plurimùm perficitur; Quæ definitur operatio, qua vitia & impuritates mineralium auferantur, corporaque friabilia reddantur.

Hujus apparatum ſufficienter declaravit *Bornetus p.* 37. quo lectorem avidum

dum relegandum cenſeo.

Cœmentatio verô Mineralium vitia corrigens, & corpora friabilia reddens, etiamſi ad hanc partem Chimiæ, quæ agit de medicamentis præparandis, propriè haud pertinere videatur; ejus tamen exemplum unicum in medium afferre libet, quomodo mineralis cujuſdam, Antimonii videlicet, violentia tollatur, & ex vehementiſſimo vomitorio ſalutare ſudoriferum efficiatur. Quod hac via peragi ſolet:

Cœmentatio exemplo antimonii diaphoretici explicatur.

Flores Antimonii diaphoretici & fixi quomodo præparantur.

Rec. Antimonii Vngarici crudi
Nitri purificati a ℔j.
Tartari albi ℥iiij.

& pulveriſata calcina igne Philoſophico, donec planè detonuerit. Huic miſturæ calcinatæ iterumque pulveriſatæ de novo adde

Nitri purificati ℔ſ.
Tartari albi ℥iiij.

& denuò calcina ut prius. Calcinatam hanc maſſam denuò pulveriſa, & in lapide porphyrio tere, tritam in pluribus crucibulis impoſitam prunis candentibus, lateribuſque triangulari vel circulari forma circumpoſitis bis cæmenta per horæ quadrantem. Poſtea lebetem

æneum non admodum profundum, ſed tamen ſolidum & planum, aqua fontana frigida ſemiplenum paulatim injice miſturam hanc cæmentatam, ignitam adhuc & calentem, inque eodem lebete tere in pulverem, ut duriores partes, & unà cum iiſdem Regulus Antimonii à floribus antimonii fixis eò accuratius ſeparentur, & ad fundum ſubſideant. Hinc aqua lentè defundatur, & alia aqua tepida ſeu frigida aliquoties affundatur, & decantetur rurſus, donec ſeparatis floribus ſuperſit in fundo Regulus ſolus, *(qui, ſi floribus permixtus maneret vi purgativa & vomitoria flores contaminaret.)* Cognoſcitur autem hoc ex eo, quod aqua affuſa tingatur colore pallido ad luteum declinante, quamdiu aliquid florum reſtat. Regulus enim propter gravitatem metallicam, quam poſſidet, ſemper ſubſidet, etiamſi (*quod faciendum omninò, & quidem ideo, ut flores à Regulo ritè ſeparantur*) materia, dum aqua defunditur, bacillo ligneo leniter agitetur.

Abjectis floribus reliquis, iiſque paucis una cum regulo fundum petentibus; Aqua defuſa cum floribus noctem unam ſerve-

ſervetur in fictilibus vel vitris, ut ex iſta ſenſim decidant flores, quæ ſubſequenti manè à floribus in fundum regreſsis lentè defuſa ſeorſim rep natur in uſum egregium, ut nempe ſal ntimonii diaphoreticum ex eo excoquatur. Flores verò dicti ad ignem lenem exiccati, ac mox triti in lapide porphyrio in crucibulis bis cæmentantur, tandem in pollinem lævigantur ex albo luteum, ſeu potius ex luteo albeſcentem, qui eſt antimonium diaphoreticum ſeu hydroticum, vel flores fixi, quorum doſis â ſcrupulo uno addrachmam unam.

Aqua modo defuſa, ſervataque ſeorſim in priore libete prunis impoſito coquendo coaguletur, donec omni liquore conſumto in fundo relinquatur pulvis, qui à parietibus lebetis ſeparatus teritur, & duabus vicibus cæmentatur in crucibulis ſemper per horæ quadrantem, ac tandem lævigatus in pollinem quoque reducitur, qui eſt ſal antimonii diaphoreticum, cujus media reſpectu florum ſuperiorum eſt doſis, vid. à granis X. vel XII. ad drachmam dimidiam.

Compendioſa ratio Antimonii diaphoretici.

COMPENDIOSISSIME Antimonium DIAPHORETICUM paratur duplici viâ.

 I. Rec.

1. Cum Antimonio & Nitro.

I. Rec. Antimonii part. j.
Nitri part. iij.
Tere diligenter, miſceantur, & per cribrum trajiciantur. In crucibulo igni circulari & rotæ exponantur; calcinenturque per duas horas.

Effundantur poſt in mortarium, & pulveriſentur, edulcorenturque. Aqua decantata evaporet ad medietatem, & in cella concreſcent cryſtalli ſalini, qui cœmentati per horam dimidiam, & pulveriſati veniunt nomine Nitri anodyni fixi.

2. Cum Epate Antimonii vel Sulphure aurato.

II. Rec. Croci Metallorum purioris vel Sulphuris aurati ℥ij.
Nitri ℥iiij.
Pulveriſata utraque & cribrata, miſceantur, & in crucibulo calcinentur, quod fit ſine magno tumultu, & egregium medicamentum erit paratum.

V. Species ignis nudi eſt ignis reverberatorius.

V. Sub igne nudo ulterius comprehenditur IGNIS REVERBERATORIUS, quem varii variè deſcribunt, & adhibent in præparatione Croci Martis, qui vel eſt aperiens, vel aſtringens.

Crocus Martis. Aperiens.

APERIENS crocus in omnium ore celebris nulla quidem indiget reverberatione, ſed leniori via paratur.

CRO-

CROCUS MARTIS SACCARINUS APERIENS *paratur illitione laminarum* *um* ○○ *Sulphure campanato acutiſſimo.* ESSENTIA MARTIS CROLLIANA *paratur cum aceto ex ſcoriis. Paracelſus de natura rerum lib. 5. qui inſcribitur de morte rerum naturalium, præcipue laudat duos* CROCOS, *unum per ignitionem & extinctionem laminarum in aceto, quo evaporato Crocus in fundo relinquitur: alterum per ſtratificationem & calcinationem cum Sulphure & Tartaro limaturæ æqualibus partibus, vel cum Sulphure ſolo immiſſis laminis Martis in ejus magdaleones.* *Saccarinus cum oleo.* *Cum aceto.*

CROCUS autem ASTRINGENS paratur reverberatione, ſed non uno & eodem modo.

I. *Laminis in fornace vitrariorum vel reverberii calcinatis, & à flamma exeſis, crocus in ſuperficie enaſcitur, eo maturius, ſi urina puerorum vel ſpiritu Vitrioli aſpergantur.* *Crocus Aſtringens paratur per Reverberationem.*

II. *Limatura cum Sulphure aliquoties calcinata & reverberata.*

III. *Super limatura aqua fortis infunditur, ſedato tumultu, ſolutum decan-*

cantatur. Nova affunditur, iterum decantatur. Tandem alembico impoſito deſtillatur cum bina cohobatione. Mars in fundo relictus ruber in reverberio calcinatur 40 horarum ſpacio.

Reliqua verò, quæ requirunt ignem reverberatorium, vel in fornacibus figulinis & laterinis, vel etiam ſub regula probatoria perfici poſſunt.

VI. Species ignis nudi eſt ignis deſcenſorius, veteribus frequens

VI IGNIS inſuper PER DESCENSUM, quem vocant, ſub ignis nudi generibus recenſeri poteſt. Cujus apparatus cum à pluribus luculenter & exactè deſcribatur, ejuſque loco deſtillatio retortalis in arena à plerìſque uſurpetur, de eo multa facienda eſſe verba ſupervacaneum duco.

VII. Species ignis nudi eſt ignis docimaſticus.

VII. Porrò ſub igne nudò continetur IGNIS DOCIMASTICUS SEU PROBATORIUS, ubi ſub tegula metalla examinantur. Qui cùm rariſſimè requiratur in præparatione medicamentorum, jure illum ſicco pede tranſiliendum judico.

IIX. Cremoris tartari, & lactis ſulphuris præparatio.

IIX. Sub ignis nudi generibus comprehenditur COCTIO, quæ in præparatione quorundam chimicorum medicamentorum quoque neceſſaria eſt. V. G. in præparatione CREMORIS TARTARI,

ri, Digestivi & Laxativi iſtius tantoperè decantati, & Specifici Pulmonum, & balſami illius humidi radicalis à multis ita dicti Cremoris ſeu Lactis Sulphuris. *De quo tamen quid ſentiendum explicat luculentiſſimè Sennertus, quem conſulere poterit Lector cupidus.* Sed quia hæc coctio à Philoſophis Chimicis vocatur opus mulierum, & luſus puerorum, ſufficiat locum congruum indicaſſe.

Deſtillatio Spiritus Sulphuris per campanam.

IX. Poſtremum deſtillatio Spiritus Sulphuris Acidi *ſecundum quoſdam* huc revocari debet. Hunc per campanam (*Alembicum quendam roſtratum ita indigitatum*) jam olim deſtillaunt; ſed parva quantitas ſpiritus; & quidem tardè colligitur: Plurima enim pars ſub campana exhalat, & in auras abit.

Alii retortæ vitreæ fundum exſcinunt, ſub eo collocant catinum fuſorium riquetrum, in quo ſulphur ardet. Patellam fundo quoque ſupponunt, in uam reſolutus liquor confluat. Ori retortæ admovent receptaculum, in quo liquid aquæ deſtillatæ inſit. In hanc ıcumbentes ſpiritus ſulphurei reſolvuntur,

tur, & ita plus ſpirituum colligitur; A qua verò tandem exhalatur.

Per vitrum conoides. *Alii* vitrum Conoides (vulgò *ei: Nonnenglaſz*) excitô fundo pro campana aut retorta ſubſtituunt. Id quò fuerit capacius, eò aptius.

Quidam retortam habent, in cuju dorſo canalis retrò patet, hanc furno applicant, luto prius munitam; ori verò receptaculum agglutinant, in quo aquæ pluvialis vel fontanæ deſtillatæ circiter tres aut quatuor unciæ continentur. *Per retortam tubulatam.* Retortæ vacuæ ignem ſubdunt, donec incandeſcat; ubi demum ſulphuris fragmentum per dictum canalem injiciunt, quod impetu in ſpiritus reſolutum per collum retortæ in receptaculum compulſum ibidem in liquorem abit. Id viciſſim continuatur toties, quoties viſum fuerit.

Et hæc quoque de nudo ſeu aperto igne ſunto dicta.

EPILOGUS.

Quemadmodum ἀκεφάλον omnino hunc tractatum nolui, ſed procemii loco commendationem aliqualem Chimiæ præmiſi: Ita colophonidis vice diſcur-

ſcurſus de duobus medicamentis Chimicis famoſis ſuperpondii inſtar addere lubet, ut Chimiæ ſtudioſis exemplum oſtendatur, quomodo in medicamentorum Chimicorum præparationes inquirere, & de eorundem deſcriptionibus iudicare debeant.

DISCURSUS I.

De Aqua benedicta Rulandina, ſeu de vero uſu Vitri Antimonii, quod plurimi ob abuſum potiſſimùm execrati fuerunt.

CLariſſimum illum Medicum Lavinganum *Martinum Rulandum Parentem* hinc inde varias reddidiſſe cauſſas, quare ea, quæ ex uſu diuino in ægrotis experta & contra varias ægritudines tàm externas, quàm internas probata medicamenta habuerit, publicè commendaverit; Inſimul pleraque ipſi uſitata medicamenta inſigniora obſcuris nominum involucris obvelata pleroſque latere; *ſectionis ſecundæ capite ſeptimo* relatum, atque exemplo olei Heracleini demonſtratum fuit.

Rulandus medicamenta ſua commendavit.

N Cùm

Cùm autem illa digna videantur, in quorum deſcriptiones Chimiæ ſtudioſi inquirant, jam animo meo collubitum eſt agere de aqua ejuſdem benedicta quam *Quercetanus in pharmacopæa dogmatica reſtituta hinc inde, inprimi. v. p. 391. repetit*, laudeſque ejus multis modis ebuccinavit.

Compoſitionem verò prædictæ Aquæ idem *Rulandus centuria quinta cur. 95.* ſic proponit: Quoniam de Aqua benedicta ſæpe in centuriis noſtris meminimus, compoſitionem ejus, ſæpenumerò rogatus à Clariſſ. & Doctiſſ. Viris & Amicis, hic obiter paucis exponam.

Compoſitio Aquæ benedictæ Rulandi.

Crocus noſter Metallorum *maceratur per noctem, vel urgente neceſſitate ebullit à lentis magnitudine ad piſi quantitatem in aqua vel vino, vel cereviſia, vel aqua mulſa, vel denique in liquore morbo conveniente, de quo capitur poſt infuſionem ab uncia dimidia, uſque ad duas uncias. Colatum deinceps bibitur frigidè vel calidè.*

Colaturæ huic nomen impoſuimus Aquæ benedictæ: quæ maxima cum ægrotorum ſalute in omnibus morbis, etiam

tiam incurabilibus propinatur aut per ſe, aut aliis admiſcetur, ut docent curationes.

Cum itaque hic mentio facta fuerit Croci Metallorum, proinde *Quercetanus in pharmacopœæ dogmaticæ reſtitutæ cap. de Aquis pag.* 126. proponit modum conficiendi Crocum metallorum, exindeque parandi aquam benedictam, cui eaſdem vires tribuit eandemque, eſſe cum Rulandina ſibi imaginatur.

Quercetani opinio de aqua benedicta Rulandi atque Croco metallorum.

Eandem quoque fovit ſententiam Chimiater Marpurgenſis, atque cùm *Quercetanus ſuperius citato loco* obſcurioribus quibuſdam verbis Crocum illum Metallorum fabricare docuerit, pro peritia ſua Chimica eximia nodum huncce Gordium diſſecare, & rationem præparandi eundem apertis verbis auditoribus ſuis olim indicare voluit. Quæ ratio elegans cum quoque ad manus meas pervenerit, nolo illam aliis invidere, ampliuſque mihi ſoli ſervare, ſed omnibus quam lubentiſſime communicatam cupio.

Hartmanni opinio de iiſdem.

Pro confectione Croci Metallorum recipit Nitri puriſſimi ſeu probè defe-

Deſcriptio.

cati & antimonii crudi pulveriſati partes æquales : Deinde jubet, ut fluat nitrum ſeparatim in ſartagine, igne lento ſine omni violenta vaſis ignitione, atque ubi benè fluxit, removeatur ab igne vas, & adde ſucceſſivè antimonium tenuiſſimè pulveriſatum (ſi ſine detonatione & inflammatione miſceri ſe invicem patiuntur; ſin minus, deſiſtendum aliquandiu à mixtione, donec refrigerationem competentem nactum fuerit nitrum) *ab initio quidem paulatim, poſtea confertim, omnia interim agitentur ſpatula ferreâ, donec invicem fuerint probe mixta, quæ deinde accendantur carbone vivo vel potius ferro candente. Vbi detonuerunt, paratus eſt Crocus Metallorum : antimonium enim hoc modo elaboratum, & poſtea probè edulcoratum non abſimile Croco relinquitur.* Hactenus *Hartmannus.*

Hic ſis cautus. Dem wenm es zu heis iſt, ſo ſpringet es einen ins Geſicht.

Ex lectione autem & inveſtigatione horum Autorum cuivis cum pateat, quod hi duo Viri Celeberrimi ſtatuant aquam benedictam Rulandi, nihil aliud eſſe, quam infuſum Croci Metallorum, cujus præparationem edocuere, ille quidem ænigmaticè, hic vero perſpicuè cum

cum omnibus encheireſibus. Et hic quidem expreſſè ita ſentit ille verò ſolùm probabiliter conjicit.

Refutatio opinionum poſitarum.

Sed ut pace tantorum Virorum dicam, quod ſentio, ambo in hoc mihi falli videntur, quod negligant dictionem illam unicam NOSTER, qua *Rulandus* crocum ſuum à vulgari disjungit, minimè verò eundem eſſe cum prædicto expreſſè innuit. Quicunque enim ſibi tribuit peculiarem aliquam medicinam, quemadmodum *Rulandus* manifeſtè voce illa, NOSTER, fecit, in hoc à notis & aliis uſitatis ſuam expreſſè ſejungit.

Crocus metallorum Rulandi eſt vitrum antimonii pulveriſatum.

Quid igitur ſibi velit *Rulandus* per ſuum Crocum Metallorum inquiſitione opus eſt, cum uti dictum, per verbum, NOSTER, ſuum diſtinguat à Croco Metallorum aliis uſitato. *Ego*, quod quondam vidi in proprio *Rulandi* manuſcripto apud amicum quendam, eloquar. Intelligit vitrum Antimonii pulveriſatum; *quia hoc contuſum refert croci aliquam ſimilitudinem.*

Inſtantia pro opinionibus ſupra poſitis & ejuſdem ſolutio.

Sed quærat quis, cur ſimiles & ferè eaſdem ſortiantur facultates diverſæ illæ aquæ benedictæ, ſi ſunt diverſæ?

Reſpondeo, quia utriuſque eſt una

 eadem-

eademque materia, ex qua conſtant, antimonio nempe ſeu Magneſia Saturnina, quæ radix Metallorum à quibuſdam dicitur, & præparatione ſolum diſcrepat baſis dictæ utriuſque aquæ.

2. *Inſtantia & ſolutio ejuſdem duplex.*

Præterea, ſi quis objiceret nimiam, & laborioſam vomitionem à vitro antimonii induci ſolitam, & à portione ſulphuris cujuſdam Arſenicalis reſidua dependentem: quaſi hæc non conveniret medicamento tantoperè à tantis viris deprædicato, huic duplici modo reſpondere poſſem. I. per retorſionem, quod ſimilem, imo quandoque vehementiorem vomitionem crocus metallorum ciere ſoleat, quam vitrum Antimonii: quia Crocus eſt medicamentum minus elaboratum, quàm nominatum vitrum, quippe quod temporis progreſſu ſua ſponte priorem formam & colorem quoque nigrum aſſumat, quemadmodum experientia edoctus *Libavius* aſſerit, quo remitto lectorem.

Prima reſponſio per retorſionem: Crocus Metallorum æque violentus eſt ac vitrum antimonii.

Confirmatio primæ reſponſionis.

Sed hoc quoque ratio ſequens evincit. Si portio quædam ſulphuris Arſenicalis in antimonio reſidere poteſt poſt calcinationem diuturnam, eamque ſæpius repetitam, quæquè corpori nigro con-

contrarium colorem, album videlicet, quem nunquam ſponte ſua deponat, inducit & infert, multò major quantitas ejuſdem ſulphuris in eodem antimonio deprehendetur, ſi ſuperficiariè ſolum & ſemel ſine continuatione ignis ſeu, ut loquitur *Quercetanus* igne Philoſophico ac potentiali, nulla vi externa ignis accedente calcinetur. Atqui prius verum eſſe paulò poſt probabitur. E. & Poſterius.

Quercetanus ignem Philoſophicum appellat, das verpuffen.

Nam quamvis pro Croco Metallorum ſuperius allegato militare poteſt; quod additione nitri ſulphur iſtud Arſenicale quodammodo figatur, & quaſi cicur reddatur: *Vel ſal nitri inimicum ſuâ natura exiſtat Arſenico, Realgar aliisque mineralibus venenis, adeoque ut cum illis commixtum, & Vulcano traditum non poſſit, non cum proprio Spiritu venena illorum abripere, & ſic poſt ſe relinquere medicinam tutò intra corpus aſſumendam.*

Inſtantia pro croco metallorum & reſponſio ad eandem.

Remanet tamen portio prædicti ſulphuris venenati, nec exuit omninò naturam priſtinam antimonium, uti ex experimento *Libavii* cernere eſt.

2. Violentia illa vitri antimonii facili negocio ita edomari poteſt & debet eô modo,

Altera reſponſio.

modo, quem mox proponam; ut multis modis lenius, tutiuſque operetur, ac ipſe Crocus Metallorum, *Nempe ſic:*

Deſcriptio aquæ benedictæ Rulandinæ plana & plena.

Rec. Antimonii abſque borace, vel alio additamento ſecundum Baſilium vitrificati ℥j.

Vini Malvatici ℔j. vel ℔iß. ad ſummum.

Modus ſeparandi exacte ſulphur Arſenicale ab antimonio.

Tamdiu in loco non admodum calido maceretur, donec cutim contrahat vinum. (Hæc cutis nihil aliud eſt, quàm reſidua portio Sulphuris Arſenicalis, à qua oritur illa vehemens vomitio, relicta à calcinatione antimonii.) *Hac cute per filtrum ab infuſione ſeparata & abjecta, longè mitius, quam ante hac, operationes ſuas exſeret aqua benedicta,* & per conſequens non erit tam violenta operatio hujus, quàm alterius aquæ benedictæ.

Quicunque igitur ob violentiam rejecerunt hucuſque vitrum antimonii (*ceu numero quam plurimi ob eandem exſecrati fuere*) ii hanc rationem ineant, atque experientur medicamentum ut efficaciſſimum, ita tutiſſimum, ſi ſecundum regulas Methodi medendi exhibuerint.

Ratio

Rationem quidem hanc corrigendi infuſum antimonii vitrificati, ſeu idem ſulphure Arſenicali liberandi omiſit *Rulandus*, ſed neceſſaria omninò eſt, minimeque negligenda.

Ratio dictæ ſeparandi ſulphur Arſenicale à vitro antimonii.

Verùm, ne meam ſententiam nimium amplificando, eam omnium aliorum opinionibus præferre velle videri poſſim, diutiùs non immorabor huic inſtituto, ſed ad alia me conferam, cùm aurum potabile aures meas vellicet, inque ſui inquiſitionem me totum rapiat.

DISCURSUS II.

Proponit veram deſcriptionem Auri potabilis, de quo multi multa blaterantes, parum intellexerunt.

INſignes virtutes, imò ineffabiles ferè Veri & Philoſophici Auri potabilis copioſè apud omnes Scriptores Chimicos plenis buccis decantatæ fuere: Qui verò veram genuinamque deſcriptionem ex tenebroſis Philoſophorum ænigmatis eruerent, inventi pauci ſunt.

Plures ſunt, qui de viribus, pauciores, qui de legitima præparatione auri potabilis agunt.

Quamvis enim quilibet ferè nihil aliud

Multi nihil.

crepant niſi varias præparationes auri; De legitima vero ſeu radicali ſolutione magis muti quam piſces.

aliud crepet, niſi aurum potabile, quintam eſſentiam auri, oleum auri, arcanum ſulphuris auri, Mercurium auri præcipitatum, Vitriolum auri &c. Attamen aut nihil aliud ſunt, quàm mera & pura puta phantasmata, perſuaſiones meræ, aut nullibi fit mentio radicalis ſolutionis auri, multò minus quando, an videlicet in principio, medio vel fine ſit adhibenda, nec quomodo ſit peragenda, aut perficienda: de illa altum ſilentium, cum tamen hæc unica Philoſophica proba veri auri potabilis exiſtat, qua ſine aurum quovis modo præparatum aut ſine fructu expectato, aut quandoque cum noxa & damno viſcerum exhiberi perſuaſum habeo.

Aurum potabile Anglicum remiſſius agit, nec æquè morbis omnibus aſtralibus medetur.

Hanc quoque δοκιμασίαν Anglicum illud aurum potabile, quod habetur apud Franciſcum Antonium Medicum Lugdunenſem non ſuſtinere teſtatur Hartmannus, proindeque neceſſariò remiſſius agere, nec aſtralibus morbis æquè mederi omnibus dicitur.

Apud ſolum Fr. Baſilium rudimenta vera. Veri

Sed utut plurimi plurima de auro potabili jactitent & glorientur, apud neminem tamen, quantum ego quidem ſcio vera rudimenta ejuſdem inveniuntur

præ-

præterquam apud *Fratrem Baſilium Valentinum*, *Monachum ordinis Benedictini*, Chimicum eminentiſſimum, qui ducentis ab hinc annis infinita propemodum remedia purgativa, ſudorifica, & reſtaurativa partim ex Antimonio, partim ex aliis mineralibus, quæ miræ eſſe efficaciæ perhibet, à ſe compoſita deſcripſit. Ut autem illorum præparatio aliud multò præſtantius, quam vulgares ſpondent Chimicorum elaborationes, ſic eadem graviſſimis quibuſque morbis opem ferunt præſentiſſimam.

Auripotabilis reperiuntur, qui alia quoque varia & efficasia medicamenta deſcripſit

Hic ſparſim hinc inde in ſuis ſcriptis modum parandi aurum potabile verbis latis Philoſophicis edocet: proinde conſultum videtur, ut ipſius verba diſperſa in unum locum congregentur, ordinemque certum redigantur, quo illi, qui diſcere cupiunt, certam habeant normam, ſecundum qnam in præparatione auri potabilis progredi, i.e. quid primo, quid intermedio, quid poſtremo loco agere debeant, & mendacia & profectus fucatorum Chimicorum explorare poſſint.

Sparſa quæ habet prædictus colligenda, & in ordinem redigenda ſunt ut diſcendi cupidus ſa'usfia', fuci autem Chimici atque imperiti abarceantur.

Verba enim illius, qui non intelligit, ad optatum finem in præparando auro potabili haud perventurum eſſe ſtatuo.

Ad

Ad rem ipſam tandem ut deveniam, primam præparationis partem *in repetitione Magni Lapidis veterum p* 108. ita exponit *Wiſſe aber, daß dein Gold zuvor in einen ſonderlichen Waſſer, ſo in meinen andern Schluſſel iſt gelchret worden, nach ſeiner* purification *des erſten Schluſſels muß auffgeloſet, und in einen ſubtilen Kalck gebracht werden, wie dann im vierdten Schluſſel zu leſen, und dann ſolchen Kalck durch den Saltsgeiſt ubergetrieben und wieder niedergeſchlagen, und durch die* reverberation *zu einen ſubtilen Pulver gemacht.*

Operatio prima in præmiſſis juſſa, fuſio nempe auri cum Antimonio, quæ tota die apud Chryſurgos cernitur.

His verbis primò jubet AURUM PURIFICARE, hoc fit fuſione cum Antimonio, quod, quia apud Chryſurgos & Aurifabros facilè cernere eſt, nolo hic amplius de eadem verba facere, cum illa, quæ apud alios proſtant, & à nemine in dubium vocantur, proponere non ſit animus.

Operatio ſecunda, nempe ſolutio auri in menſtruo competenti, de quo paulo poſt plura.

II. Solvere ſeu calcinare jubet Aurum purificatum aqua quadam Corroſiva, quam alibi deſcripſit, cujuſque ſtatim mentionem faciam.

III. Solutum ita & calcinatum Aurum jubet elevare ſeu deſtillare per Alembi-

embicum addito Spiritu ſalis,acuato tamen vel alio menſtruo (*ceu inquit alibi*) quod callenti artem deſtillatoriam & menſtruum non ignoranti haud erit difficile.

III. Operatio, quæ eſt calcinatio auri & elevatio ejuſdem.

IV. Jubet præcipitare aurum ex menſtruo ſolvente, ſeu ſeparare aurum ab eodem, quod multis modis fieri poteſt, qui omnibus probè noti ſunt. Interim tamen monendi mihi Chimici videntur, ne in præcipitatione auri uſurpent oleum tartari per deliquium factum ob periculum imminens; de quo *Crollius & Horſtius* conſuli poſſunt, aut quam cautiſſimè rem hanc tractent. Ergo mallem deſtillatione in B. M. ſeparare menſtruum, quàm alia ratione.

IV. Operatio eſt præcipitatio auri, quæ varia quidem eſſe ſolet, ſed illa præ aliis arridet, quando menſtruum in B M. ſeparatur.

V. Reverberare aurum, id eſt, in pulverem ſubtilem & levem ſubtiliſſimi Croci Martis inſtar redigere mandat.

V. Operatio eſt reverberatio auri ſub tegula probatoria cum floribus Sulphuris.

Cum autem reverberare aurum cum floribus Sulphuris ſub tegula optimè noverint quamplurimi, nolo amplius hic inſudare; ſed potius aquam authoris corroſivam & aurum ſecum ſuper aliembicum elevantem ſeu deducentem eruere.

Hujus meminit in eadem repeti-

Menſtruum competens eſt Spiritus ſalis acuatus vel alius quem ſub aqua pugilum innuit.

tione p. 112.*ſ equentibus verbis: De gemeine Saltzgeiſt, welcher zwar durch ſonderliche Gelegenheit meines letzte Berichts ausgetriben wierd, macht Gold und Silber, ſo ihm eine geringe* quanti*tet von dem Drachengeiſte zugefuget wird, fluchtig, loſet ſie auff, und treibe ſie hoch in den Schnabel des Helms, gleich wie der Adler mit dem Drachen, ſo in den Steinfelſen aus und einfleucht auch thut. Da aber etwas Saltze geſchmeltzt wird, figirts vielmehr, dann es fluchtig macht.*

Duo menſtrua ſolventia, aurumque ſecum ſuper alembicum deportantia hi exhibet, & cuilibet liberum relinquit quodnam horum uſurpare voluerit cum utrumque præſtet id, quod fieri jubet. Interim hoc adjicere neceſſarium eſt, quod Sp iritus Salis communis acuatus minori precio comparari poſſit quam alterum menſtruum, quod hieroglyphicè deſcribit.

Quod quidem ex auro debeat extrahi ſulphur ſeu tinctura, omnes pompoſis verbis jactitare ſolent, ſed ſi quæratur, quomodo aut quando? tacent, aut utplurimum falſa proferunt. *Cum itaque ex Phi-*

Philoſopho noſtro audiverimus, quid prius faciendum ſit, & ſic quando, determinatum fuerint, nunc ex eodem eliciamus, quomodo & quibus mediis Sulphur auri acquirendum veniat, & deinde ita præparetur, ut non amplius cum corpore ſuo redeat in gratiam.

VI. Viam & rationem ex Croco Solis dicto ſulphur extrahendi paulò poſt inibi p. 113. explicat, cum in hæc verba prorumpit: *Dieſes ſage ich auch, da der Geiſt des Saltzes mit dem* Spiritu *des Weins vereiniget, und zum dritten mal mit ihme uberzogen wird, ſo wird er ſuſſe, und verleuret ſeine Scharffe. Dieſer* præparirte Spiritus *greifft das Gold nicht mehr* corporaliter *an, ſondern ſo er auff einen ſubtilen bereiteten Goldkalck gegoſſen wird, ziehet er aus ſeine hoheſte Farbe und Rohte.*

VI. Operatio ſeu Extractio Sulphuris ſolaris mediante Spiritu ſalis dulcificato.

Hic omnia ex ſeſe lucent, & nullâ indigent explicatione aut admonitione, præterquam qualem Spiritum vini auctor requirat. Cum verò

Optimus interpres verborum quisque ſuorum.

ſtatuatur, atque autor noſter alibi apertè mentem ſuam explicet, *nempe in addi-*

tione clavium p 156. conſultum videtur, illum ipſum audire ſic loquentem *Der Geiſt des Weins hat eine wunderbahre Eigenchafft, dann ohn ihn kan kein rechte* tinctura Solis *ausgezogen noch ein rechtes* Aurum potabile *gemacht werden, Aber wenig wißen den Weingeiſt recht zu machen, viel weniger auszugrunden ſeine Eigenſchafft. Vielerley Wege ſind verſuchet worden, den Weingeiſt ohne Verfalſchung zu erlangen, als durch vielerley* inſtrumenta *vnd diſtillirens durch metalliſche Schlangen vnd viel ſeltzamer Erſindung, auch durch Schwamme und Papier, &c.*

Omnes modi deſtillandi Spiritum vini uſitatiores & ſecretiores rejiciuntur à Fr. Valentino.

Der Grund aber iſt bey denen allen nichts. His verbis, quorum portionem aliquam ſtudioſè brevitatis cauſſa omiſi, omnes modos præparandi ſeu rectificandi Spiritum vini, qui apud pleroſque in uſu ſunt, atque in ſecretis habentur, rejicit. *Qualem verò eße velit, ſequentibus, quæ in eadem additione p.* 158. *habet, innuit: Da ein* rectificirtes Aqua vitæ *oder Brantewein angezundet wird mit einer Flamme, ſo ſcheidet ſich der* Mercurius vegetabilis *und* Selphur *von einander, der Schweffel brennet gantz*

hitzig,

hitzig, ſo ſlihet der zarte Mercurius *hinweg in die Lufft, und gehet wiederumb in ſein* Chaas. *Wer aber de fewrigen Geiſt beſchlieſſen und gefangen nehmen kan, der mag ſic ruhmen, er habe ein Ritterſtuck in der Chimiſchen Feldſchlacht erholet, und eine* Victoriam *und Triumph vieler Wiſſenſchafft mit Ehren erſtritten. Dann dieſer fewrige Geiſt iſt allein der einige Schluſſel den metalliſchen und mineraliſchen* Sulphur *aus zuziehen von ihren* corporibus.

Ex his partim per bonam conſequentiam, partim per contextus apparentiam colligitur 1. Verum & Philoſophicum Spiritum vini nihil aliud eſſe quam Sulphur vini. *Verus Spiritus vini nihil aliud eſt quam Sulphur ejuſdem.*

2. Deinde Spiritum vini, quemadmodum vulgariter præparari ſolet, ſi accendatur, & flammâ extinctâ nihil aquoſitatis reliquum appareat, ut tunc pro aleo ole vini venditetur, non eſſe verum & Philoſophicum Spiritum vini quippe haud extrahit Sulphur mineralium & metallorum.

Poſtea Spiritum vini tunc purum & ab omni impuritate Mercuriali ſeu aquoſitate liberum exſiſtere, ſi incenſus ardet *Spiritus vini puriſſimi nota.*

ardet lucidè flammæ inſtar, cui nihil aut parùm de colore cæruleo immixtum cernitur, uti in accenſione Spiritus vini communi modo præparati contingere aſſolet, quod ex illo colligitur, quod toties ab Autore noſtro nominetur igneus ille Spiritus. *De hujus præparatione in libello, cujus titulus Wunderartznen, & in Exegeſi Chimica D. Andreæ Tentzelii veriſimilia videantur.*

VII. Operatio circa aurum potabile; Sulphur auri extractum radicaliter ſolvente.

Sed manum de tabula hac, quia ad ultimam præparationis lineam tandem aliquando deſcendendum eſt; nempè quomodo Sulphur hoc auri extractum radicaliter demùm ſolvatur, & emolliatur quaſi, ut proportio fiat inter hoc & ventriculū, tanquam inter agens & patiens, quò eo meliùs à calore noſtro in actum deducatur, & faciliùs penetret ad loca corporis diſtantiſſima, ibique operationes ſuas luculentiùs manifeſtet, quod nulla quinta eſſentia, nullum oleum, nullum arcanum auri communi modò præparatum præſtare poteſt, quia in illis deficit radicalis ſolutio, quam idem *Fr. Baſilius in præcitatà repetitione p.* 109, his introducit verbis: *Denſelben* Sulphur *oder Rohte ſolte hernach ufflöſen in ſeinem*

eignen

eignen Blute, daraus er zuvor v r ſeiner Fixigheit ſelbſten gemacht iſt nach ſeinem Gewicbt im ſechſten Schluſſel angezogen, ſo haſt du den rohten Lowen mit dem Blute des grunen Lowens geſpeiſet und auffgeloſet. Dann das fixe Blut des rohten Lowens iſt gemacht aus dem unfixen Blute des grunen Lowens, darumb ſind ſie einer Natur, und das nfixe Blut macht auch fluchtig wiederu b das fixe, und das fixe macht dahingegen beſtandig das fluchtige, wie es vor ſe ner Aufflo-ſung gefunden worden. Las dann zuſammen in gelinder Warme ſtehen, biß der Sulphur *aller auffgeloſt worden, ſo haſt du das ander* ferment *den Fixen* ſulphur *mit dem unſixen geſpeiſt, wie alle* Philoſophi *ſagen neben mir. Daſſelbe wird dann mit dem* Spiritu vini *ubergetrieben roht als ein Blut, und heiſt* Aurum potabile, *darinnen kan keine* reduction *einiges Leibes gefunden werden.*

Hæc quia ſatis aperta, nulla opus habent declaratione, 1. enim deſcribitur menſtruum, quo nempe mediante fiat radicalis ſolutio, ſanguis nempe Leonis viridis, qui ſecundum quosdam nihil aliud eſt, quam Spiritus vitrioli dulcis, *In dicta operatione ſeu radicali ſolutione Sulphuris ſolaris. 1. Menſtruum notandum.*

quem *Baſilius* ſub nomine Mercurii Philoſophorum vel Spiritus Mercurii comprehendit. *Libavius* quidem in parte poſteriore Apocalypſeos Hermeticæ p. 334. diverſam alit opinionem, & commendat Spiritum Mercurii quendam, cujus etiam tradit deſcriptionem, eumque unicam clavim vocat ad aurum potabile verum, ſed aberrat à mente *Baſilii.*

2. Pondus menſtrui. 2. Pondus menſtrui innuitur & repetitur ex ſexta clavi.

3. Modus reſolutionis 3. Modus reſolvendi proponitur, nempe digeſtio ad ignem lentum, qui propriè ſi loqui velimus, eſt ignis Balnei vaporoſi, non verò ignis Lampadis, aut alius artificialis, uti multi ſomniarunt, & in eodem omnem ſpem, quamvis fruſtrà, collocarunt.

4. Vnio cum Spiritu vini Philoſophico. 4. Colophon imponitur & ultima quaſi manus, dum declaratur, quomodo uniatur cum Spiritu vini, nempe beneficio deſtillationis ſeu potiùs cohobationis, ut vehiculum ſortiatur, quò in deſtantiſſimas corporis partes citò ſe inſinuatum ire queat.

Et hæc ſunt, quæ ex ſcriptis Baſiliani eruere poſui, & in ordinem redigere voluit,

lui, quo deſideratum, imò deſideratiſſimum hoc medicamentum tandem aliquando cognoſci & præparari poſſit. Nam certò mihi perſuadeo, nullam aliam dari aut reperiri poſſe ſecundùm mentem dicti *Fr. Baſilii* rationem efficiendi verum Aurum potabile, quàm hanc à me undique conquiſitam & in ordinem redactam. Ea igitur regulæ inſtar Lesbiæ eſſe poterit, ad quam examinare licebit omnes alios proceſſus Auri potabilis, & explorare profectus deſtillatorum vagabundorum & aliorum erronum, qui ſe callere quàm certiſſimè rationem conficiendi Aurum potabile profitentur. Cujuſcunque igitur deſcriptio ad hanc regulum, & quidem per omnia non quadrat, nec ex ſua hanc explicare poteſt, multò minùs hanc ſine alio interprete intelligit, ejus deſcriptio unà cum Autore rejicienda eſt. Et quicunque addiſcere vult rationem conficiendi Aurum potabile, diſcat prius hanc deſcriptionem intelligere.

Hoc ut omnes faciant, rogo & adhortor omnes, & id quidem non ſolùm in hac præparatione, verùm etiam in omnibus, de quibus hactenus pro tenui-

tate ingenioli mei in medium conſului: conſului autem ideo (cum viderim huc uſque iis modis, quibus dixi, hallucinari quam plurimos, exindeque multa incommoda non ſolùm ægrotos, verum etiam Medicos manere) ut errata iſta detegantur, eorumqne diſpulſis tenebris plena veritatis lux reſplendeſcat, devios in viam reducat, refractarios confundat, ſacræque medicinæ παμβασιλεῖα per univerſum diffuſa orbem longè lateque ſalutaria expandat brachia.

Hanc à TE, SUMME ARTIS CONDITOR, exſpectamus gratiam. Tu, dediſti velle, da etiam perficere. Jube votis eventus reſpondere ſequaces. Impera, ut medicina ſit ſanitatis mater, vitæ amica, mortis inimica, incolumitatis corporis & animi conciliatrix, tutatrix, curarum expultrix, ſecuriſſimum adverſus ingruentium morborum agmina munimentum, domi æque ac foris neceſſarium, in adverſis præſidium, in ſecundis ſolatium, ac ſaluberrimum omnium proſperitatum condimentum. Te FŒLICITER, adnuente, conſilia noſtra ſint auxilia, ſint præſidia divina non humana, radiis micent cœleſtibus, non imbecillitatibus

for-

ſordeant terrenis. SIC ſupra ſortem humanam morti obicem objiciemus, & tua aſpirante beuedictione, divino conatu conteremus.

DEO T. O. M. LAUS ET HONOR.

INDEX CAPITUM.

Procemium & quidem ejusdem ſectio prima. pag. 1
Sectio ſecunda procemii; continens definitionem & diviſionem Artis Chimicæ prout de ea agitur. 9

SECTIONIS PRIMÆ.

CAPUT I. de gradibus ignis in genere. p. 11
CAPUT II. de primo ignis gradu. 13
CAPUT III. de ſecundo gradu. 15
CAPUT IV. de tertio gradu. 16
CAPUT V. de quarto gradu. 22

SECTIONIS SECUNDÆ

CAPUT I, de ignis generibus & quidem de iiſdem in genere. p. 37
CAPUT II. de igne balnei in genere. 39
CAPUT III de balneo vaporoſo. ib.
CAPUT IV. de balneo Mariæ. 42
Digreſſio ad caput IV.
De extractione { Opii 53
{ Scammonii. 70
CAPUT V. de balneo ſicco. 78
CAPUT VI. de Igne cinerum. 80
CAPUT VII. de Igne Arenæ. 92
CAPUT IIX. de Igne aperto. 125
EPILOGUS. 151
APPENDIX. de aqua benedicta Rulandi. ibid.
ET Auro Potabili. 160

IN-

Index Operationum & Medicamentorum.

A

Acetum deſtillatum. pag. 46
Antimonium diaphoreticum. 139
Antimonii regulus. 132
Aqua regis communis. 128 *pugilum,* ib.
Aqua fortis. 127 *Ejusdem purificatio.* ib.
Aqua benedicta Rulandina. 145
an ex croco an vitro paretur. 147
Aquarum deſtillatio ex herbis. 45
Aqua imperialis Camilli & 82
mirabilis Fioravanti. 84
Aurum potabile Baſilianum. 154 & ſeq.

B

Bezoarticum minerale. p. 100
Buxi oleum. 114

C.

Cinabrium artificiale ejuſque rectificatio p. 93
Circulatio. 116
Coctio. 142
Cœmentatio. 137
Cohobatio. 45
Colatio 124 & 125
Corylini ligni oleum. 115
Crocus Martis Aperiens 140
Saccarinus cum oleo Sulphuris. 141
cum aceto. ib.
Aſtringens. ib.

D.

Deſtillatio. p. 4
Depuratio ſuccorum. 1
Digeſtio. 1

E.

Extracta parandi ratio. p. 5
Extractio. 4
Extractum foliorum ſenæ. 4
Extractum opii. 5

F.

Flores antimonii. p. 9
Flores Benzoini. 9
Flores ſalis armoniaci. 9
Flores Sulphuris. 1
Fuſio. 13

L.

Laudanum opiatum. p. 6
Liquor balſamicus. 4
Liquor acidus ligni ſancti, qui videtur oleum He-racleinum Rulandi. 11

M.

Maceratio p. 4
Martis regulus ſtellatus. 13
Magiſterium { *gemmarum.* 7
Magiſterium { *corallorum.* 8
Magiſterium { *antiepilepticum peculiare.* 11
Mercurius vitæ. 9
Mercurius ſublimatus. 9

Mi

iſtura { Simplex, de tribus. 82
{ Compoſita de pluribus. 83

N.

itri fuſio. p. 133
itri purificatio. 134
Spiritus. 130

O.

leum corroſivum vitrioli. p. 27
leum Galbani, ejuſque rectificatio Libaviana
& vulgaris. 117
leum C. C. 118
Cranii. 119
leum philoſophorum. 118
leum ſuccini & ejuſdem rectificatio per Alembicum. 12 per retortam. 119
leum tartari. 130
leum ſeu ſpiritus Therebinthinæ. 91
lea ex { herbis. 127
{ ſeminibus. 122
{ floribus. 125
{ aromatibus. 125
pii extractum cum aceto. 50
baſis laudani. 51
extractio cum ſpiritu vini. 59

P.

Præcipitatio. p. 88
Putrefactio. 16

R.

Rectificatio. p. 45
Re-

Regulus antimonii. 131
Regulus Martis 132
Rhabarbari Tinctura. 49

S.

Salium præparatio vulgaris ut & artificialis duplex 86
Scammonii extractio. 68
Separatio { *Phlegmatis.* 26
Spiritus. 34
menſtruorum ab extractis. 42 }
Solutum & magiſterium { *Coralliorum.* 80
Gemmarum. ib.
Margaritarum. 81 }
Spiritus vini. ejuſdem rectificatio. 47
Spiritus Vitrioli. 25
Epilepticus. 27
Vitrioli Philoſophicus. 100
Spiritus balſam. ex quovis vegetabili arido. 43
Spiritus Tartari. 129
Spiritus Salis. 130
Sublimatio. 91
Sublimatio ſalis Armoniaci. 96
Succi balſamici. 43
Sulphuris flores. 19

T.

Therebinthinæ Spiritus. p. 90
Tinctura Rhabarbari. 49
Corallorum. 82
Turpeth. minerale. 88

Vi-

V.

Vitriolum Martis p. 35
Vitrioli oleum. 26
ſpiritus, inque ejus præparatione errores vulgares. 29

Index Rerum & Verborum.

A.

Aceti deſtillatio. p. 46
Anginæ curatio. 108
Anodyna cur in uſum ducantur? 64
Anodynum ſpecificum Paracelſi. ib.
Antimonii & Mercurii inæqualis proportio rejicitur. 101
Antimonii flores emetici. 91, 92
Antimonii diaphoretici parandi compendioſa ratio duplex. 139
Apoplexiæ curatio. 106
Aqua imperialis Camilli. 82
Aqua mirabilis Fioravanti. ibid.
Aqua una cum oleo prolectæ aquæ ejuſdem herbæ meritò ſubſtituitur. 122
Aquæ variæ ſimplices & compoſitæ magnarum virtutum igne cinerum deſtillantur. 82
Arcanum caduci. ibid.
Arſenicale ſulphur ab antimonio ſeparandi modus. 153
Aſcitis cum vermibus curatio. 107
Aurum potabile Anglicum remiſſius agit, nec æquè morbis medetur aſtralibus. 154

Auri potabilis veri rudimenta apud F. Baſilium reperiuntur. 155
Auri ſolutio in menſtruo competenti. item calcinatio, Elevatio & præcipitatio ejuſdem. 157
Auri reverberatio ſub tegula probatoriâ. ib.
Auri radicalis ſolutio. 163
Auri purificatio ſeu fuſio cum antimonio. 155

B

Balneum ſiccum quid. 76
Balneum humidum. 43
Balnei vaporoſi ſtructura duplex ratione cucurbitæ & retortæ. 41
Balnei Mariæ conſideratio. 43
Balnei Mariæ definitio. 44
Balneum ſiccum quando expetatur. 77
Bezoartici mineralis edulcoratio ſupervacanea. 103
Buxi oleum an Heracleinum 114

C

Calcinatio vitrioli æquè ſpiritum ſubtiliorem ac phlegma ejuſdem abſumit. 29
Cautelæ aliquot obſervatione dignæ in ſublimatione ſulphuris. 19
Chimia triumphans in artis formam redigenda. 9
Chimia eſt ars nobiliſſima, veriſſima, certiſſima,
1. ex unanimi conſenſu plurimorum Philoſophorum & ſummorum virorum. 5
2. Ratione originis, quam à DEO T. O. M. deducit 6
3. Ratione fidelitatis & utilitatis in medicina. ib.
4. Quia Chimia partem pharmaceuticen ornat egregiè. 7
Chimici, quod vel celent omninò vel obſcurent inventa, deſeruntur. 9
Chimiæ vocabulum variè hinc indè accipitur. 12
Chimia quid ſit apud Philoſophos Chimicos. ib.
Chimia floreret, ſi Medici ipſi excolerent eandem. 67
Chimiæ deditorum plura ſunt vitia, quam enumerari poſſunt. ib.

Chi-

Chimicus habitus quid requirat. 18
Cinabrii artificialis præparatio. 93
Cæmentationis exemplum. 136
Cohobatio quid. 45
Contrariæ facultates, in uno eodemque ſubjecto deprehenſæ ſeparantur beneficio artis Spagiricæ. 74
Cornu cervi ſpiritus, oleum. 119
Crocus metallorum Rulandi eſt vitrum Antimonii. 155
Crocus metallorum æque violentus eſt ac vitrum Antimonii. 149
Cryſtallorum nitri, ſeu nitri purificati uſus. 135

D

Decoctorum vulgarium reprehenſio. p. 42
Deſtillationis definitio & apparatus. 44
Deſtillatio vitrioli vulgaris duos committit errores non tolerandos. 29
Deſtillatio per veſicam. 121
ex aridis herbis. ib.
Diagrydii largior doſis, 69
Diagrydium rarò, timidè & parcè in ſubſtantia & per ſe exhibetur. Largius in compoſitis medicamentorum formulis. ib.
Diagrydii præparatio uſitata non congruit cum Galenica. 71
Diaphoreticum Paracelſi. 83
Digeſtio quid præſtet. 16
Digeſtionis exemplum in ſucco becabungæ. 17
Diverſitas proportionum in ſublimatione ſulphuris non ita attendenda, quam ingredientium. 20

E.

Epilepſiæ curatio. p. 104
Extractio quid. 48
Extracti præparandi modi aliquot. 50
Extractum diagrydii parum differt à pulvere polychreſto quibusdam ſic dicto. 52

E.

Febris curatio. p. 107
Flores antimonii emetici. 92

Flores antimonii fixi. 139
Salis armoniaci 96

G.

Gradus ignis ab autoribus non definiuntur ſed deſcribuntur ſaltem per comparationem & ſimilitudinem. p. 15
Gradus primus ignis comparatur variis rebus. 16
Gradus ignis ſecundus quando cernitur? 18
Gradus ignis tertii deſcriptio. ib.
Gradus ignis primi ſigna. 16
Gradus primi ope quæ operationes perficiuntur. ib.
Gradus ignis quartus quid eſt. 24
Gradus ignis quarti exemplum eſt deſtillatio ſpiritus vitrioli legitima. 25

H.

Hyoſciami tinctura abſit à Laudano. p. 63
Hyoſciami eſſentia magis noxia quam ſuccus. 64

I.

De Igne in genere. p. 39
Ignis gradus, & genera, operationeſque in iiſdem peragendas qui callet, multum profecit in Chimicis. 13
Ignis ſecundi gradus. 18
tertius gradus. ib.
quartus gradus. 24
Ignis balnei. 40
Vaporoſi. 41
Mariæ. 43
Ignis major, fundendo ſulphur, ejuſdem ſublimationem impedit. 40
Ignis nudus quid. 39. 120
Ignis cum medio quid. 29
Ignis cinerum atque arenæ quid. 78
Igne cinerum perficiuntur Digeſtiones & Extractiones Mineralium. ib.
Ignis arenæ & ſcobis ferri diſtinguuntur quidem, commodè tamen ſimul de iiſdem tractatur. 89
Ignis fuſorius. 130
Ignis ſuppreſſionis quid. 99

Ignis

Ignis gradus ab autoribus non definiuntur, ſed deſcribuntur ſaltem per comparationem & ſimilitudinem. 15
Ignis gradus primus comparatur variis rebus. 16
Ignis gradus primi ſigna. ib.
Ignis gradus ſecundus quando cernitur. 18
Ignis gradus tertius quid. ib.
Ignis gradus quartus quid. 24
Ignis gradus quarti exemplum & deſtillatio ſpiritus vitrioli legitima. 25
Ignis in principio deſtillationis ſpiritus tartari moderatio ſingularis. 129
Ignis deſcenſorius. 142
Ignis docimaſticus. ib.
Ignis cœmentatorius. 136
Ignis reverberatorius. 142
Iſchuriæ curatio. 109

L.

Laudani opiati tutiſſima & maximè proficua deſcriptio. 65
Liquor gummoſus quid. 98
Liquor acidus ligni Guajacini videtur oleum Heracleinum Rulandi. 103
Liquoris gummoſi rectificatio. ib.

M.

Magiſterium antiepilepticum peculiare. p. 119.
Medicina & Chimia tanquam Domina & ſerva merito conjunguntur. 8
Menſis Philoſophicus varius eſt. 48
Menſtruum quid & unde dicatur. ib.
M. Rulandi medicamenta inſigniora pleroſque latent. 107
M. Rulandi Patris rationes cur medicamenta à ſe probata publicè commendaverit. 103
Menſtrua mineralium. 78
Menſtruum competens, aurum ſolvens. 158
Mercurium ſublimandi ratio. 95
Mercurius vitæ 98
Minera antimonii, an verò antimonium ex minera liquatum in confectione liquoris gummoſi uſurpandum. 101

Morbi.

Morbi non aquè facilè jam curantur, ac priscis temporibus 6

N.

Nitri ſpiritus Solaris. p. 129
Nitri ſpiritus. 130
Nitri depuratio. 127
Nitri ſpiritus quomodo ſeparandus à Bezoartico. 130

O.

Odontalgiæ curatio. p. 111
Oleum vitrioli à ſpiritus ejusdem ſeparari nequit. 34
Oleum vitrioli terræ inſtar mediante digeſtione à ſpiritu ſeparatur. 34
Oleum vitrioli quando & quibus prodeſt aut nocet. 36
Oleum & ſpiritus vitrioli an differant. 33
Oleum ligni Heracleini fit ex Guajaco. 112
Olei Heracleini vires. 104
Oleorum rectificatio. vulgaris. 86
Oleorum ex aromatis deſtillatio & quidem.
1. Cinamomi. 125
2. Caryophillorum. ibid.
3. Piperis. ib.
Olea diu aſſervandi ratio. ib.
Olea ex floribus vegetabilibus deſtillandi ratio. 27
Oleum ligni buxi narcoticum. 114
Olea è gummatibus beneficio retortæ præparantur. 117
Oleum ligni Heracleini humores & omnem materiam dolorificam per os evacuat & extrahit. 115
Oleorum ab aqua ſeparationes variæ. 124
Oleorum ex ſeminibus deſtillandi ratio. 122
Oleorum ex herbis calidioribus deſtillatio. 121
Oleum philoſophorum ſeu benedictum. 118
Oleum C. C. ibid.
Oleorum ex gummatibus rectificatio duplex. 117
Oleum vitrioli corroſivum quomodo deſtillatur. 27
Olei vitrioli uſus multiplex. 36
Opium non corrigitur calidis qua calidis. 61
Opium crudum eſt venenum. 56

para-

P.

Paracelſus in confectione Anodyni Specifici ſecludi eſſentiam hyoſcami. p. 64
Paralyſios linguæ curatio. 106
Partus difficilis curatio. 110
Præcipitationis quædam ſpecies. 88
Præcipitationis ſpecies altera. 101
Præparatio decoctorum longorum inculpabilis. 42
Precatio Autoris. 11
Pulſuum Chimicorum doctrina quando locum inveniat. 38

R.

Ranulæ curatio. p. 109
Regulus Antimonii. 131
Regulus Martis ſtellatus. 132
Rectificatio quid. 45

S.

Salium confectio vulgaris, & artificialis duplex. p. 86
Sal volatile C. C. 118
Scammonii præparatio facilior & tutior Chimica. 71
Scammoni corrigentia uſitata admittenda? 74
Scammonii ritè præparati vires & laus. 72
Scammonium eſt divinum medicamentum. 68
Rarò timidè & parcè in ſubſtantia exhibetur. 69
Separatio menſtruorum ab extractis. 52
Separatio menſtruorum concurrit cum deſtillatione. ib.
Spaſmi Cynici curatio. 108
Spiritus vini deſtillandi ratio. 47
Spiritus vini non eſt aptum menſtruum in extractione opii. 59
Spiritus vitrioli & oleum an ſeparari poſſint. 34
Spiritus tartari rectificatio. 130
Spiritus Salis communis & nitri. 130
Spiritus vini deſtillandi rationes omnes propè rejiciuntur. 160
Spiritus vini puriſſimi nota. 161
Spiritus vini philoſophicus nihil aliud quam ſulphur vini. 161
Sublimationis apparatus quis. 94

Subli-

Sublimatio & præcipitatio unde dicantur. 91
Sublimatio vel ſine additione, vel cum additione fit. ibid.
Succi balſamici in parva doſi magnarum exiſtunt virium. 16
Sulphur ſublimandi rationes variæ hinc inde proſtant. 19
Ejusdem Sublimandi ratio. veriſſima & tutiſſima. 21
Sulphuris ſolaris Extractio mediante ſpiritu ſalis dulcificatio 154
Sulphuris auri ſolutio radicalis. 162
Sulphuris auri ſoluti unio cum ſpiritu vini philoſophico. 165

V.

Venena non corriguntur calidis qua calidis. 59
Viſcida pingula & calida non ſunt vera corrigentia ſcammonii. 66
Vitriolum ſive calcinetur, ſive non, eadem ferè phlegmatis quantitas ſuppetit poſt deſtillationem. 30
Vitriolum Martis. 35
Utile ab inutili ſeparare ſatius, quam diagrydium vulgare propinare. 76
Ex Vitriolo diſſecto cultro Spagirico tota officina pharmaceutica prodire poteſt.

FINIS.

5

Lb9tin